

1.ENGELLİLİK ARAŞTIRMALARI KONGRESİ
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ENGELLİLER ARAŞTIRMA VE
UYGULAMA MERKEZİ
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ ENGELLİLER UYGULAMA VE
ARAŞTIRMA MERKEZİ
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR MERKEZİ-İSTANBUL
24-25 KASIM 2016

SÖZEL BİLDİRİLER/ ORAL PRESENTATIONS

SAYFA

- S-1 OSMANLI TOPLUMU ENGELLİLERİ NASIL TANIMLAR?
Kamuran Şimşek
- S-2 NE KADAR FARKINDAYIZ?: ENGELLİLİK BİLİNCİ
Zerrin Ayvaz Reis , Şebnem Özdemir
- S-3 KÖRLÜKTE ENGELLİLİK ALGISI OLGUSU
Engin YILMAZ
- S-4 KÂĞITHANE İLÇESİ'NDE FİZİKSEL ENGELLİLERİN ÖZELLİKLERİ VE YAYGINLAŞTIRILMIŞ TOPLUMSAL REHABİLİTASYON ÜZERİNE ETNOGRAFIK BİR İNCELEME
Mehmet Utku İÇEN. Yüksel KIRIMLI
- S-5 İŞİTME ENGELLİ YETİŞKİN BİREYLERDE SERBEST ZAMAN AKTİVİTELERİNE KATILIM VE BAKIŞ AÇILARININ İNCELENMESİ
Kudret ÇELEBİOĞLU, Yeliz İLGAR
- S-6 BU SESE KULAK VER PROGRAMI'NIN İŞİTME CİHAZININ DOĞRU KULLANIMINA VE SOSYAL GÖRÜNÜŞ KAYGISINA ETKİSİ
Fatma Nevin ŞİŞMAN, Kamer GÜR, Ayşe KIVRAK, Cuma ALTUNDAL, Halime ERTAŞ, Sümeyye KOŞAR
FN Şişman, K Gür, A Kıvrak, C Altundal, H Ertaş, S Koşar:
- S-7 ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE ENGELLİ BİREYLERE YÖNELİK TUTUMLAR VE SOSYAL BEĞENİRLİK ARASINDAKİ İLİŞKİ
Zümrüt GEDİK , Huriye TOKER
- S-8 ÜNİVERSİTE İDARI PERSONELİNİN ENGELLİ BİREYLERE YÖNELİK TUTUMLARI
Hilal Döner, İpek Demirok, Zeynep Hatipoğlu Sümer
- S-9 YÜKSEKÖĞRETİMDE ENGELLİ ÖĞRENCİLERİN DESTEKLENMESİNDE ÖĞRETİM ELEMANLARININ ROLÜ, TUTUMLARI VE DENEYİMLERİ
Ali Ekrem Özkul, Ayşe Hepkul, Osman Tatal, Süleyman Arı
- S-10 ERİŞKİN TİP SEREBRAL PALSİLİ BİREYLERİN SOSYODEMOGRAFIK ÖZELLİKLERİ VE EV ORTAMLARI
Gül Tuğba BULUT, Evrim Coşkun ÇELİK, Sonay ÖZDEMİR, Okcan BASAT, Ebru Yılmaz YALÇINKAYA
- S-11 PEDIATRİK ROMATİZMAL HASTALIĞI OLAN OLGULARDA OKUL EĞİTİMİNE KATILIMDA KARŞILAŞILAN SORUNLARIN ANALİZİ
Ümit UĞURLU
- S-12 MULTİPL SKLEROZ HASTALARINDA GÖREV ODAKLI EĞİTİMİN FONKSİYONEL MOBİLİTE ÜZERİNE ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI: PİLOT ÇALIŞMA
Kamer ÜNAL, Tülin DÜGER, Muhammed Emin ÖZCAN
- S-13 YÜRÜME FONKSİYONUNU KAYBETMİŞ KANSER HASTALARINDA YORGUNLUK İLE KAVRAMA KUVVETİ, ANKSİYETE-DEPRESYON VE YAŞAM KALİTESİ İLİŞKİNİN ARAŞTIRILMASI
Yasin EKİNCİ, Tülin DÜGER
- S-14 VAN İLİNDE YAŞAYAN BEDENSEL ENGELLİLERİN TIBBİ VE SOSYAL DURUM DEĞERLENDİRİLMESİ
Ayşe Yüksel, Sinemis Çetin Dağlı, Umahan Kale, Emine Ulu Botan
- S-15 ATICILIK SPORUNUN BEDENSEL ENGELLİ VE SAĞLIKLI SPORCULARDA YAŞAM KALİTESİ ÜZERİNE ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI
Asude Arık ,Esra Ateş Numanoğlu, Zafer Erden
- S-16 ORTOPEDİK ENGELLİ BEKAR KADINLARIN EVLİLİK VE SOSYAL YAŞAMA İLİŞKİN SORUN VE BEKLENTİLERİ
Manolya Karaoğlu
- S-17 AFETLER VE ENGELLİLİK
Gül YÜCEL
- S-18 PSİKOSOSYAL AÇIDAN FARKLI ENGEL GRUPLARINDAKİ BİREYLERDE SAĞLIKLA İLGİLİ YAŞAM KALİTESİNİN ARAŞTIRILMASI
Ömer Faruk YAŞAROĞLU, Yasin EKİNCİ, Elif KIRDI, Mintaze KEREM GÜNEL
- S-19 TÜRKİYE'DEKİ KULLANICI DENEYİMİ PROFESYONELLERİNİN WEB ERIŞİLEBİLİRLİĞİNE YÖNELİK ALGISI
Yavuz İnal, Kerem Rızvanoğlu, Yeliz Yesilada
- S-20 NASIL BİR MİMARLIK EĞİTİMİ İLE KAPSAYICI ÇEVRELER TASARLANIR?
Göksenin Inalhan
- S-21 ÇOCUK OYUN ALANLARINDA EVRENSSEL TASARIM ARAYIŞI: İSTANBUL - BEŞİKTAŞ İLÇESİ ÖRNEĞİ
H. Sanem Çınar ALTINÇEKİÇ, Öykü ÖZDEN
- S-22 GÖRME ENGELLİLERE YÖNELİK KARTON AMBALAJ TASARIMINDA İŞLEVSELLİK VE OKUNABİLİRLİK ALGISI ÜZERİNE UYGULAMALAR
Pelin HAYTA, Dilek ÇULHA
- S-23 GÖRME ENGELLİ ERGEN BİREYLERDE MOBİL TELEFON ARACILIĞIYLA SOSYAL MEDYA KULLANIM DAVRANIŞI
Seray Oney Doğanıyigit
- S-24 GÖRME ENGELLİ BİREYLERDE AĞIZ-DİŞ SAĞLIĞININ İNCELENMESİ
Bakiş Çaynak, Cansu Akay, Yelda Kasımoğlu, Mine Koruyucu, Elif Bahar Tuna-İnce, Zeynep AYTEPE
- S-25 ENGELLİLERDE YAŞAM KALİTESİ İLE AFFETMENİN FARKLI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ
Esin Akdeniz Tüccar
- S-26 BAŞKA DİLDE AŞK FİLMİ ÜZERİNDEN TOPLUMDAKİ SAKATLIK ALGISI: "EKSİK" VE "ANORMAL" OLMAK
Pınar AKOĞUL, Murat ŞENTÜRK

POSTER BİLDİRİLER/ POSTER PRESENTATIONS

SAYFA

- S-27 TÜRKİYE'DE ENGELSİZ HAVAALANLARI
Derya BAYSAL
- S-28 ENGELLİ BİREYLERİN ÖZ-YETERLİLİK VE ÖFKE DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ
Arzu GÜNER
- S-29 MENTAL RETARDASYON, OTİZM VE GÖRME ENGELLİ ÇOCUĞU OLAN AİLELERE VERİLEN GRUP TERAPİSİ VE GRUPLARIN KARŞILAŞTIRMALI İNCELENMESİ.
İsak PARDO, Arzu GÜNER
- S-30 ÖĞRETMENLERİN ENGELLİ BİREYLERE YÖNELİK TUTUMLARININ BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ: UŞAK İLİ ÖRNEĞİ
Şule GÜÇYETER, Arzu TAŞDELEN KARÇKAY, Orkide BAKALIM
- S-31 YETİ YİTİMİ OLAN GENÇLER İÇİN FİZİKSEL AKTİVİTENİN ÖNEMİ
Ferhat ESATBEYOĞLU
- S-32 ENGELLİ İSTİHDAM MODELİ; KORUMALI İŞYERİ ÖRNEĞİ
Dicle Dilan ÖZMEN
- S-33 ERİŞİLEBİLİR YABANCI DİL ÖĞRENİMİ - BİR HAZIRLIK OKULUNU DAHİL ETME UYGULAMASI
Claire Özel
- S-34 GAZİLERİN SAHİP OLDUKLARI KAYGININ DURUMLUK VE SÜREKLİ SOSYAL KAYGI ÖLÇEĞİ ARACILIĞIYLA DEĞERLENDİRİLMESİ
Apak Kerem ALTINTOP, Buket ZENGİN, Kaan Apak ALTINTOP, Mehmet Oğuz POLAT
- S-35 TÜRKİYE'DE ENGELLİ BİREYLERE YÖNELİK HEMŞİRELİK ALANINDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ
Ecem ÇİÇEK, Selma ÖNCEL
- S-36 OTİZMİN AİLE ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ
Abdurrahman MENGI
- S-37 KENDİNE GEL: HAVA YOLCULUĞUNDA FİZİKSEL ENGELİN ÜRETİLMESİNİN AÇILIMI
SOSYAL MODEL REHBERLİĞİNDE KALİTE ANALİZİ
Ayşegül KALKAN
- S-38 GÖRME ENGELLİ KULLANICILARA YARDIMCI TEKNOLOJİLER İLE VERİLEN BİLGİ HİZMETLERİNE TEORİK BİR YAKLAŞIM: ANKARA ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİ ÖRNEĞİ
Leyla KANIK, Tubanur BÜYÜKÇOLPAN
- S-39 HEMŞİRELERİN ENGELLİ BİREYLERE YÖNELİK TUTUMUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLER
Nihal AYYILDIZ, Sevim ULUPINAR
- S-40 MULTİPL SKLEROZ HASTALARINDA SAĞLIKLI YAŞAM BİÇİMİ DAVRANIŞLARI İLE YAŞAM KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ
Kamer ÜNAL, Muhammed Emin ÖZCAN, H. Nilgün GÜRSES, Elif DURGUT, Hasan Hüseyin KARADELİ, Talip ASİL
- S-41 İŞİTME ENGELLİ BİREYLERİN KAMUSAL ALANDA İLETİŞİMSEL VE ORGANİZASYONEL SORUNLARI
Duru Üzer
- S-42 ENGELLİ BİREYLERİN RUH SAĞLIĞI HİZMETLERİNE ULAŞIMINA YÖNELİK SORUNLAR
Evin AYDIN GÜLDOĞAN
- S-43 KIRILGAN NÜFUS GRUBU: ENGELLİ BİREYLERİN SAĞLIKLI ÇOCUKLARI
Şebnem ÖZDEMİR, Zerrin AYVAZ REİS
- S-44 ZİHİNSEL ENGELİ OLAN BİREYLER İÇİN İŞ KOÇLUĞU EĞİTİMİ : YERLEŞTİR, EĞİT, SÜRDÜR
VAKA ÇALIŞMASI I
Sevgi Gamze FELEK, Feryal SUBAŞI, Şule DEMİRBAŞ, Elif ÜSTÜN, Güzin KAYA Aytutuldu, Serap İnal
- S-45 ZİHİNSEL ENGELİ OLAN BİREYLER İÇİN İŞ KOÇLUĞU EĞİTİMİ : YERLEŞTİR, EĞİT, SÜRDÜR
VAKA ÇALIŞMASI III
Güzin KAYA AYTUTULDU, Feryal SUBAŞI, Şule DEMİRBAŞ, Elif ÜSTÜN, Sevgi Gamze FELEK, Serap İnal
- S-46 ZİHİNSEL ENGELİ OLAN BİREYLER İÇİN İŞ KOÇLUĞU EĞİTİMİ: YERLEŞTİR, EĞİT, SÜRDÜR - OLGU ÇALIŞMASI II
Elif ÜSTÜN, Feryal SUBAŞI, Şule DEMİRBAŞ, Sevgi Gamze FELEK, Güzin KAYA, Serap İnal
- S-47 PSİKOSOSYAL REHABİLİTASYON AÇISINDAN FİZİKSEL YETERSİZLİĞİ OLAN YETİŞKİN BİREYLERDE SAĞLIKLA İLGİLİ YAŞAM KALİTESİ ÖLÇEKLERİNİN DUYARLILIKLARININ İNCELENMESİ
Yasin EKİNCİ, Ömer Faruk YAŞAROĞLU, Elif KIRDI, Mintaze KEREM GÜNEL
- S-48 DIŞ HEKİMLERİNDE ÜST EKSTREMİTE ENGELLİLİK VE İŞLEVSELLİĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ
Ayça Turan, Songül Atasavun Uysal, Vesile Yıldız, İnci Yüksek

OSMANLI TOPLUMU ENGELLİLERİ NASIL TANIMLAR?**Kamuran Şimşek**

Pamukkale University, History Department, Denizli, Türkiye.

Amaç: Bu çalışmada, Osmanlı Devleti'nin bünyesinde yaşayan engelliler için kullanılan çeşitli lakaplar ve tabirler hakkında bilgi verilecektir. Osmanlı toplumunun, engelli ve engellilik durumunu anlatmak için çok geniş bir kelime hazinesine sahip olduğunu görmekteyiz. Osmanlı toplumunda, engelliler için çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Kişinin engel durumunu belirtmek için bazen genel, bazen de özel ifadeler kullanıldığı dikkat çekmektedir. Hatta bu ifadeler bazen kişinin adıyla özdeşleşmiştir. Kişinin isminin önüne engel durumu getirilerek adeta ona bir kimlik kazandırılmıştır. Yani kişi sahip olduğu engel durumuyla toplumda tanınmıştır.

Gereç ve Yöntem: Çalışmamızda Osmanlı arşiv belgeleri, sözlükler ve ikincil kaynaklarda yer alan bilgiler doğrultusunda, Osmanlı Devleti sınırları içinde yaşayan engellileri tanımlamak için kullanılan tabirlerin neler olduğu tespit edilecektir.

Bulgular: Osmanlı arşiv belgelerinde, genel anlamda engellilik durumunu anlatmak için *sakat*, *alîl*, *ma'lûl*, *ma'lûlîn*, *amel-mânde* gibi tabirler kullanılmıştır. Görme, işitme, zihinsel, konuşma, yürüme ve vücudunun herhangi bir organının olmaması gibi fiziksel engeli olanlar için ise ayrı ayrı ve özel tanımlamalarda bulunulmuştur. Çalışmada bu tanımlamaların neler olduğu ve bu tabirlerin kökenleri tespit edilip ayrıntılı şekilde bilgi verilmesi amaçlanmaktadır.

Sonuç: Osmanlı Devleti'nde kişinin engel durumunu ifade etmek için çok zengin bir kelime hazinesi kullanılmıştır. Kişinin vücudunun hangi bölgesinden engelli olduğu, bu engel durumunun nasıl meydana geldiği gibi faktörlere dikkat eden toplum, bu insanları tanımlarken her birine ayrı ve özel lakaplar vermiştir. Bu lakapların takılmasıyla amaç, kişinin toplumun diğer üyelerinden ayırt edici özelliğini vurgulamaktır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Devleti, Engelli, Lakap, Tabir

HOW OTTOMAN COMMUNITY DEFINES DISABLED PEOPLE?

Purpose: This study aims to give comprehensive information on terms and nicknames used for disabled people living within Ottoman Empire. Ottoman community had an extensive vocabulary to describe disability status. There were several descriptions for disabled people in Ottoman community. It is remarkable that sometimes subjective expressions and sometimes general expressions were used to identify the disability status of an individual. In fact, these expressions were occasionally identified with name of an individual. In other words, an individual is recognized with his or her disability status within community.

Method: The study will identify terms used for disabled people living within the borders of Ottoman Empire through using information from Ottoman Archive documents, dictionaries and secondary sources.

Results: Ottoman Archival documents had generally used expression such as *sakat*, *alîl*, *ma'lûl*, *ma'lûlîn*, *amel-mânde* to describe disability status. Separate and specific definitions were made for those people who had physical disabilities such as visual, hearing, speech, walking and missing body part. This study will explain these definitions, identify their origin and, give thorough information on them.

Conclusion: Ottoman community used an extensive vocabulary to define the disability status of an individual. Community which paid attention to factors such as how the disability status occurred and in what part of body an individual had a disability attributed separate and specific nicknames to identify them. The aim was to emphasize distinctive characteristic of an individual from other members of the community.

Keywords: Ottoman Empire, Disability, Nicknames, Terms

NE KADAR FARKINDAYIZ?: ENGELLİLİK BİLİNCİ

Yrd. Doç. Dr. Zerrin Ayvaz Reis ¹, Araş. Gör. Dr. Şebnem Özdemir ²

¹ Reis, İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, İstanbul, Türkiye

² İstanbul Üniversitesi Enformatik Bölümü, İstanbul, Türkiye

Amaç: Dünya nüfusunun %10 kadarı fiziksel engellidir. Ancak engelli kavramının kapsamına bakıldığında bu oran çok daha fazlasına tekabül etmektedir. Sosyologlar, psikologlar, doktorlar ve eğitimciler engelli kavramına kendi mesleklerinin kazandırdığı bakış açısıyla yaklaşmaktadır. Mesleki bakış açısından bağımsız olarak kavramın doğru bilinmesiyle, kişilerin engelliye tutum ve davranışlarının olumlu yönde değişeceğini ummaktayız. Bu nedenle Türkiye’de “engellilik” kavramının nasıl kullanıldığı, toplumun bu kavramın gerçek anlamı hakkında ne kadar bilgi sahibi olduğunu anlamak oldukça önemlidir. Çalışmanın amacı toplumdaki her kesimden vatandaşları engellilik kavramı ile tanıştırmak ve bu konuda bilinçlendirme çalışmalarının yapılması konusunda farkındalık yaratmaktır. Bu amacın yanı sıra, engelli bilincinin daha da artmasına yönelik bilinçlendirme çalışmaları konusuna da dikkat çekilmek istenmiştir.

Yöntem: Çalışmada iki yöntem kullanılmıştır. Birincisi alan yazında bu konudaki tanımlamaları anlamaya yönelik tarama çalışmasıdır. Diğeri de eğitimci ve aday eğitimcilerden oluşan odak grup üzerinde uygulanan anket çalışmasıdır.

Bulgular: Anket çalışması sonunda katılımcıların % 76’sı engellilik kavramını bildiğini ifade etmiştir. Katılımcıların % 90’ı engellilik tanımını fiziksel ve zihinsel engellilik olarak tanımlamıştır. Anket sonuçlarında ameliyat ve kısa süren hastalıklar nedeniyle oluşan engellilik durumları % 20 oranında, yaşlılıktan kaynaklı engellilik durumları ise % 4 oranında bilinir olarak yer almıştır.

Sonuç: Konu hakkında bilgisi olduğu düşünülen odak grup çalışması içinde ulaşılan bu oranlar beklenen oranlardan düşüktür. Toplumun geneli göz önüne alınırsa bilinçlendirme amacıyla yapılacak farkındalık çalışmalarının önemi açıktır.

Anahtar Kelimeler: Engelli tanımı, Engellilik, Farkındalık, İyileştirme

HOW AWARE ARE WE? DISABILITY AWARENESS

Purpose: The 10 % of world population has physical disabilities. However, considering the scope of the concept of disability this rate must be much more than this. Sociologists, psychologists, doctors and educators have approached to the concept of disability from the perspective of their professions. We hope that people will change their attitudes and behavior towards the disabled people in a positive way to by knowing the right meaning of the concept independent of their point of professional view. Therefore, it is very important to understand how people describe the concept of "disability" and how much information have about the actual meaning of the term in Turkey. The aim of the study is to introduce citizens from all walks of the society to the concept of disability and create awareness of this issue to create further awareness efforts. In addition to mentioned objectives it is intended to draw attention to the issue in awareness programs in order to further increase awareness of disabilities.

Method : Two methods were used in this study. First one is a literature screening study to understand the definitions in this matter. Other is survey work that is applied on the focus group consist of educators and educators in training.

Results : At the end of the survey 76% of the participants stated that they know the concept of disability. 90% of respondents identified the definition of disability as a physical or mental disability. The survey results show 20% know the disability due to surgery and short duration diseases, while awareness of old age disability is 4%.

Conclusion: These resulting rates are lower than the expected rate on the focus groups are which are considered to be knowledgeable about the subject. Considering the majority of the society the importance of the work to create awareness for the purpose of raising awareness of is clear.

Keywords: Disability definition, Disability, Awareness, Improvement

KÖRLÜKTE ENGELLİLİK ALGISI OLGUSU

Engin YILMAZ

Boğaziçi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, İstanbul, Türkiye

Amaç : Bu çalışma, körlerin kendi körlükleriyle ilgili algı farklarını, söz konusu farkları ortaya çıkaran nedenleri ve bunların olası sonuçlarını araştırmayı amaçladı.

Yöntem: Bu amaç doğrultusunda, 22'si erkek, 14'ü kadın 36 kör katılımcıyla bir nitel araştırma yürütüldü.

Bulgular: Bulgular, olumlayanlardan normalleşme eğilimi olanlara, 5 temel körlük algısını ortaya çıkarmıştır. Olumlayan ve kısmi olumlayan katılımcıların, körlüğü kimliklerinin bir parçası, bir farklılık gibi görüp olası bir tedaviye karşı hevesli olmamalarına karşın, tam ve kısmi normalleşme eğilimliler için körlük kesinlikle bir eksiklik ve hayatlarındaki sorunların temel nedeni olarak ortaya çıktı.

Sonuç: Bağımsız yaşam becerileri ile körler ve gören kişilerle eşit etkileşim engellilik algısını belirleyen temel faktörler olarak gözlemlendi. Körler okullarının ikili bir etkisinin olduğu anlaşıldı. Bir taraftan bu okullar kişilerin bağımsız yaşam becerilerine olumlu katkı yaparken, diğer taraftan katılımcıların yaşamlarında çok kısıtlayıcı etkilerinin olduğu da görüldü. Görme derecesi, aile ortamı, iş yaşamı, teknoloji ve körlerle ilgili sivil toplum kuruluşlarının güçlendirici veya engelleyici olarak rolleri de ayrıca tartışıldı. Bulgular daha pozitif körlük algısına sahip katılımcıların körlerle ilgili ve diğer sivil toplum kuruluşları alanlarında daha etkin roller üstlendiğini gösterdi.

Anahtar Sözcükler: Körlük, Engellilik Algısı, Bağımsızlık, Eğitim

THE PHENOMENON OF DISABILITY PERCEPTION IN BLINDNESS

Purpose: The present study aimed to investigate the perception differences of blind people about their blindness, the determining factors of those differences and their possible consequences.

Method: For this purpose a qualitative survey was conducted on 36 blind participants, 22 men and 14 women.

Results

The findings revealed 5 perception levels from affirmer participants to normalizers. It is found out that, while affirmers and partial affirmers view blindness as a part of their identity, a difference and are not eager for a possible cure, for negative perceivers and normalizers, blindness is certainly a deficiency and is the main causes of their troubles in their lives.

Conclusion: Independent living skills and equal interrelation with both blind and sighted people were observed as the most determining factor of perception of disability. The role of schools for blind had dualistic effects. While they provided independence skills, they had inhibitory effects in the lives of the participants. The impact of sight degree, family atmosphere, employment area, technology and blind related NGO's as facilitator or inhibitory factors were also discussed. The findings showed that people with more positive blindness perception had more active roles on both blind related and other NGO areas.

Keywords: Blindness, Disability Perception, Independence, Education

KÂĞITHANE İLÇESİ'NDE FİZİKSEL ENGELLİLERİN ÖZELLİKLERİ VE YAYGINLAŞTIRILMIŞ TOPLUMSAL REHABİLİTASYON ÜZERİNE ETNOGRAFIK BİR İNCELEME**. Mehmet Utku İÇEN¹, Yüksel KIRIMLI²**¹ Arş. Gör, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Antropoloji Bölümü, İstanbul, Türkiye.² Prof. Dr: İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Antropoloji Bölümü, İstanbul, Türkiye.

Amaç: Bu çalışmada İstanbul, Kâğıthane'de yaşayan fiziksel engelli grubun sosyokültürel özellikleri, yaşadığı sorunların ve ihtiyaçlarının yerel bağlam içerisinde tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Ön araştırmaya dayalı, etnografik bakış açısıyla hazırlanmış açık uçlu sorulardan oluşan mülakat formu ile sistematik veri toplanmıştır. Bunun yanında derinlemesine görüşme ve katılımcı gözlemle veriler elde edilmiş; konuya vakıf kişilerin sağladığı bilgilerden de yararlanılmıştır. İSÖM (İstanbul Özürlüler Merkezi) Kâğıthane bürosunun sağladığı veri ile görüşme yapılacak örneklem belirlenmiştir.

Bulgular: Bildiri, Kâğıthane'deki Özürlüler Merkezine kayıtlı doğum sonrası engelli olan 234 kişiyi kapsamaktadır. 234 kişi yaklaşık olarak yarı yarıya köy ve kent (il ve ilçe) doğumludur. Cinsiyet oranı 1 kadına 1,5 erkek şeklindedir. Tüm grubun hane içindeki statülerinin yarıya yakını tek başına hane başkanı erkekler oluşmaktadır. Hane başkanı kadının eş erkek statüsü ise 1 kişi ile temsil edilmektedir. 15-64 yaş arasında dağılan görüşülenlerin yaş ortalaması 40'tır. Görüşülenlerin dörtte birinden fazlasının eğitimi yoktur. Doğum yerlerine göre sıralandığında en büyük grubu Karadeniz en küçük grubu da Ege Bölgesinde doğanlar oluşturur. Çalışmayanların oranı % 70'tir.

Sonuç: Her bireyin ve her bölgenin farklı ihtiyaçları dikkate alındığında tüm engel gruplarını, bir ülkeyi hatta bir şehri kapsayacak politikaların oluşturulması pek mümkün değildir. Engelliğin bireysel özellikler taşıdığı göz önünde bulundurularak küçük çaplı politikalar ve uygulamalar en gerekli yaklaşım olacaktır.

Sağlık ve sosyal konuların iç içe girdiği yaygınlaştırılmış toplumsal rehabilitasyon gibi konularda, bilgi düzeyi yüksek, gönüllü çalışabilecek bireylere ihtiyaç duyulur. Türkiye'deki çalışma hayatı buna uygun değildir. Bu noktada çalışan bireylerin işleri zorunluluktan dolayı yapıyormuş gibi veya karşısındakilere bir lütufta bulunuyormuş gibi davranmaması temel bir gerekliliktir. Bir engel grubunun değişik yaşlardaki üyeleri, tüm ailesi ve iletişimde olduğu maksimum çevreyle daha spesifik, derinlemesine etnolojik bir çalışma yapmak her ne kadar zaman alıcı gibi görünsün de ilk yapılacak araştırma denemelerinden biri olmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Antropolojisi, Etnoloji, Engelliler İçin Sağlık Hizmetleri, Rehabilitasyon.

AN ETHNOGRAPHIC STUDY ON THE CHARACTERISTICS OF PERSONS WITH PHYSICAL DISABILITY AND COMMUNITY BASED REHABILITATION IN KAGITHANE DISTRICT

Purpose: In this study it is intended to identify socio-cultural characteristics, problems and needs of persons with physical disability who are residents of Kagithane, Istanbul, in the local context.

Methods: Based on preliminary research, systematic data were collected via semi-structured interview form which had been prepared by the terms of ethnographic perspective. Furthermore, data obtained through in-depth interview and participant observation and benefited from the information provided by the experts. Sample to be interviewed was determined by data that had been provided by İSÖM (Istanbul Disability Center) Kagithane office.

Results: This paper represents 234 enrollees of Disability Center in Kagithane and they became a person with disability after the birth. Sex ratio is 1,5 men to 1 woman. Nearly half of all the group's household statuses are household head man. The husband of household head woman status is represented by one person. The mean age of respondents, distributed between 15-64 years old persons is 40. More than a quarter of those interviewed have no education. Those born in the Black Sea region constitute the largest group and those born in the Aegean region constitute the smallest group by place of birth. Respondents who do not work constitute 70 % of the whole group.

Conclusions: If every individual's and region's need taken into consideration, policy-making that can include a country or even a city is unlikely. Considering disability has individual characteristics, small-scale policies and practices will be the necessary approach to the issue.

There is need for knowledgeable and volunteer labor in matters such as community based rehabilitation, including health and social issues. Working life is not suitable for this in Turkey. At this point, it is the essential requirement for workers not to act like their jobs come from an obligation or they show mercy on persons in need.

Even it seems too much time consuming effort, more specific ethnographic research, that is conducted with various age groups of the same disability type, their families and the maximum environment they can interact with; is should be one of the first attempts to investigate.

Keywords: Medical Anthropology, Ethnology, Health Services for Persons With Disabilities, Rehabilitation.

İŞİTME ENGELLİ YETİŞKİN BİREYLERDE SERBEST ZAMAN AKTİVİTELERİNE KATILIM VE BAKIŞ AÇILARININ İNCELENMESİ Kudret ÇELEBİOĞLU¹, Dr. Yeliz İLGAR²¹ K.Çelebioğlu: Pamukkale Public Education Center, Denizli, Türkiye.² Y. İlgar: Pamukkale University, Faculty of Sport Sciences, Denizli, Türkiye.

Amaç: Araştırmanın amacı işitme engelli yetişkin bireylerde serbest zaman aktivitelerine katılım durumlarının ve serbest zaman aktivitelerine bakış açılarının incelenmesidir.

Gereç ve Yöntem: Araştırmanın amacı doğrultusunda yaş ortalaması 34 olan, Denizli ilinde yaşayan 313 işitme engelli yetişkin birey araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Örneklem grubunun serbest zaman aktivitelerine katılım durumlarını belirlemek için araştırmacılar tarafından oluşturulan "İşitme Engelli Yetişkin Bireylerde Serbest Zaman Aktivitelerine Katılım ve Bakış Açılarının İncelenmesi" adlı anket uygulanmıştır. Anket iki bölüme ayrılmıştır. Birinci bölümde demografik özelliklerin belirlenmesi amacıyla 14 soru yer alırken ikinci bölümde ise işitme engelli yetişkin bireylerin serbest zaman aktivitelerine katılım ve bakış açılarını tespit etmeye yönelik sorular yer almaktadır. Anketlerin uygulanması sırasında işitme engellilere Türk İşaret Dili ile tercümanlık yapılarak anketler bire bir uygulanmıştır. Elde edilen veriler yüzde ve frekans olarak analiz edilmiştir.

Bulgular: Araştırmada elde edilen bulgulara göre işitme engelli yetişkin bireylerin çoğunluğunun serbest zaman aktivitesi yaptığı, bu aktivitelerin arkadaşlarla sohbet etmek, TV izlemek, internette sosyal ağları kullanmak gibi pasif aktiviteler olduğu, spor yapma gibi serbest zaman değerlendirme aktivitelerinin daha az olduğu, aktiviteleri genellikle dernekte yada evde, çoğunlukla işitme engelli arkadaşıyla yapmayı tercih ettikleri, yapılan serbest zaman aktivitelerinin yaşamlarına etkilerinin olumlu olduğu ancak işitme engelli bireylerin iletişim problemi yaşadıkları için serbest zaman aktiviteleri sırasında sıkıntı çektikleri yada bu sebeple bu aktivitelere katılmadıkları görülmüştür.

Sonuç: Araştırmada işitme engelli bireylerin yaşadığı iletişim probleminin onların serbest zaman aktivitesi yapma durumlarını olumsuz yönde etkilediği sonucuna varılmıştır. Tercüman destekli serbest zaman aktivitesi imkanının olması, ücretsiz serbest zaman aktivitesi sunan merkezler bulunmasının serbest zaman aktivitelerine katılmayı teşvik edici unsurlar olarak belirtilmesi gerekli düzenlemeler yapıldığı takdirde işitme engelli bireylerin serbest zaman aktivitelerine katılımının artacağını düşündüren sonuçlardır. Bu sonuçlardan hareketle ilgili ve yetkili kurumların bu yönde çalışmalar yapması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: İşitme Engeli, Serbest Zaman Aktivitesi

INVESTIGATION OF PARTICIPATION TO FREE TIME ACTIVITIES AND VIEWPOINT OF HEARING IMPAIRED ADULT PERSONS

Purpose: The aim of the study is to examine the participation in leisure activities by adults with disabilities and their perspective on leisure activities.

Method: In accordance with the purpose of the study, the sample of the study is 311 hearing impaired adults whose age average are 34 and who live in Denizli. A survey, named "Examining the Participation in Leisure Activities by Hearing Impaired Adults and Their Perspective on Leisure Activities" was conducted by researchers in order to determine the participation in leisure activities by sample group. The survey was divided into two groups. Whereas there are 14 questions in the first group for the purpose of identifying demographic characteristics, the second group includes questions related with determining the participation in leisure activities. During the implementation of surveys, the questionnaires were translated by Turkish Sign Language and conducted to hearing impaired people. Data obtained were analyzed as percentage and frequency.

Results: According to findings obtained in the study, it has been seen that most of the hearing impaired adults participate in leisure activities, these activities are passive activities such as chatting, watching TV and using internet, free time activities such as doing sports are very few, they mostly prefer doing activities with their disabilities friends at club or home, and leisure activities have a positive effect on their life but due to having communication problem, hearing impaired individuals experience difficulty during free time activities or they don't attend activities because of this reason.

Conclusion: In the study, the result that the communication problem experienced by hearing-impaired individuals affect participation in leisure activities in a negative way, has been obtained. It has been stated that having possibility of translator-supported free time activities and free centers offer leisure activities are encouraging factors. In case necessary arrangements are made, most probably it will increase the participation of people with disabilities in leisure activities. Starting from this point of view, relevant and authorized institutions are recommended to work in this direction.

Keywords: Hearing Impaired, Free Time Activity.

BU SESE KULAK VER PROGRAMI'NIN İŞİTME CİHAZININ DOĞRU KULLANIMINA VE SOSYAL GÖRÜNÜŞ KAYGISINA ETKİSİ

Fatma Nevin ŞİŞMAN, Kamer GÜR, Ayşe KIVRAK, Cuma ALTUNDAL, Halime ERTAŞ, Sümeyye KOŞAR

FN Şişman, K Gür, A Kıvrak, C Altundal, H Ertaş, S Koşar:

Marmara University, Faculty of Health Sciences, Nursing Department, Istanbul, Turkey.

Amaç: 'Bu Sese Kulak Ver' programının işitme cihazının doğru kullanımına ve sosyal görünüş kaygısına etkisini belirlemek.

Gereç ve Yöntem: Araştırma ön test/son test düzenli yarı deneysel tasarlanmış olup Kasım 2015- Mayıs 2016 tarihleri arasında İstanbul ilinde bulunan devlete bağlı bir işitme engelliler okulunda 5-8. sınıfta öğrenim gören toplam 59 öğrenci ile yürütülmüştür. Okul hemşireleri tarafından hazırlanan program 6 hafta sürmüştür. Veriler; Sosyo-demografik Anket Formu, İşitme Cihazını Doğru Kullanımını Değerlendirme Formu, Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği (SGKÖ) ile toplanmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler ve Wilcoxon testi kullanılmıştır. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Etik Kurul Komisyonundan izin alınmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin %35,6'sı kız, %64,4'ü erkektir. İşitme cihazını düzenli kullanan öğrencilerin oranı ön testte %64,4 iken son testte %83,1'dir. Cihazı kullanırken sorunla karşılaşma oranları ön testte %54,2 iken son testte %42,4'e düşmüştür. Cihazı bakım ve temizliğini kendisi yapan öğrenci oranı ön testte %22,0 iken son testte %35,6'dır. Öğrencilerin SGKÖ puan ortalaması ön testte 33,86 iken son test puanı 24,13'e gerilemiştir ($p < 0,05$). SGKÖ'ye göre öğrencilerin diğer insanların düşüncelerinden etkilenme durumları ön test ortalama puanı 34,9 iken son test ortalama puanı 24,90'dır ($p < 0,05$).

Sonuç: Bu araştırma sonucunda 'Bu Sese Kulak Ver' programının işitme engelli öğrencilerde işitme cihazının doğru kullanımını arttırdığı ve sosyal görünüş kaygılarını azalttığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Engelli, İşitme Engelli, İşitme, İşitme Cihazı

IMPACTS OF THE PROGRAM "GİVE AN EAR TO THIS VOİCE" ON PROPER USAGE OF HEARING AİD AND CONCERNS ABOUT SOCIAL APPEARANCE

Purpose: To determine the impact of the program 'Give an Ear to This Voice' on proper usage of hearing aids and concerns about social appearance.

Methods: Research is designed as pretest/post test and quasi-experimental study, and carried out with 59 students at the 5th-8th grades of the hearing impaired school located in İstanbul province between November 2015 and May 2016. The program was lasted for 6 weeks which was prepared by the school nurses Data was collected through Socio-demographic Questionnaire, Assessment form for proper usage of the Hearing Aids and the Social Appearance Anxiety Scale (SAAS). In the analysis of data; descriptive statistics and Wilcoxon test were used. Approval was obtained from Ethics Committee of Marmara University, Institute of Health Sciences.

Results: 35.6% of the students were female and %64.4 of them was male. While the rate of the students who regularly use hearing aids was %64.4 during the pre-test stage, such rate was 83,1% during the post test. The rate of the students who encountered problems in usage of the hearing aids was %54,2 during the pre-test stage, and such rate was decreased down to 42,4% during the post test. The rate of the student who clean their own devices was 22,0%, such rate increased up to 35,6% during the post test. Average SAAS point of the students were 33,86 in the pre-test stage but post test point was decreased down to 24,13 in the post test ($p < 0,05$). According to SAAS, the rate of the students being affected from other people's thoughts was 34,9 in the pre-test stage but post test point was decreased down to 24.90 ($p < 0.05$).

Conclusion: As a result of this research, it was detected that the program 'Give an Ear to This Voice' increased proper usage of the hearing aids and decreased concerns on social appearance in hearing impaired students.

Keywords: Disabled, Hearing Impaired, Hearing, Hearing Aids

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE ENGELLİ BİREYLERE YÖNELİK TUTUMLAR VE SOSYAL BEĞENİRLİK ARASINDAKİ İLİŞKİZümrüt GEDİK¹, Huriye TOKER²¹ Yrd.Doç.Dr., İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, İzmir, Türkiye.² Doç.Dr., Yaşar Üniversitesi, Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Bölümü, İzmir, Türkiye.

Amaç: Son yıllarda engellilik konusundaki toplumsal farkındalığın artırılmasına yönelik girişimlerde bir artış olduğu söylenebilir. Ancak halen engelli bireylerin toplumla bütünleşmelerinin karşısında birtakım bariyerler bulunmaktadır. Bu bariyerlerden biri de, engelli olmayan bireylerin engelli olanlara yönelik önyargılı tutumlarıdır. Bu türden önyargılı veya olumsuz tutumlar, engelli bireylerin ayrımcılığa maruz kalmasına ve dışlanmalarına yol açmaktadır. Sosyal beğenirlik, insanların davranışlarını etkilediği bilinen ve bir kişilik boyutu olarak da ele alınan bir değişkendir. Özellikle tutum araştırmalarında, katılımcıların sosyal açıdan beğenilen veya kabul edilen cevaplar verme eğiliminin ele alınması son derece önemlidir. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin engelli bireylere yönelik tutumları ve sosyal beğenirlik düzeyleri incelenecektir. Çalışmada ayrıca engelli bireylere yönelik tutumlar sosyodemografik değişkenler açısından irdelenecektir.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya İzmir’de vakıf ve devlet üniversitelerinde öğrenim gören 190 öğrenci katılmıştır. Veriler sosyodemografik bilgi formu, Engellilere Yönelik Tutum Ölçeği ve Sosyal Beğenirlik Ölçeği ile toplanmıştır. Engellilere Yönelik Tutum Ölçeği’nin duyarlılık, kaynak dağıtımı ve toplumsal değerler olmak üzere 3 altboyutu bulunmaktadır.

Bulgular: Katılımcıların %50.5’i erkek, %49.5’i kadın olup %58.9’u devlet, %41.1’i vakıf üniversitelerinde okumaktadır. Yaş ortalaması 22.04’tür (SS=1.90). Engellilere yönelik tutumlar toplam puan ortalamaları anne veya baba eğitim seviyesine göre farklılaşmamaktadır. Kadınların engellilere yönelik tutumlar toplam puan ortalaması erkeklerden daha yüksek olmakla birlikte ($t(188)=3.80, p<.001$), sosyal beğenirlik puan ortalamaları daha yüksektir ($t(188)=2.38, p<.05$). Engellilere yönelik tutum toplam puanları ile sosyal beğenirlik puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ancak duyarlılık alt ölçek puanları ile sosyal beğenirlik arasında ilişki söz konusudur ($r=.142, p<.05$).

Sonuç: Üniversite öğrencilerinin engellilere yönelik tutumlarının olumlu yönde olduğu ve göreceli olarak sosyal beğenirlikle ilişkili olmadığı söylenebilir. Öte yandan, engelli bireylerle iletişim ve evlilik, engelli bireylerden korkma, kaçınma veya onlar için üzüme ile ilintili olan engellilere yönelik duyarlılık alt boyutunun sosyal beğenirlikle ilişkili olduğu bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: Tutum, Engelli Bireyler, Sosyal Beğenirlik, Öğrenciler

THE ASSOCIATION BETWEEN ATTITUDES TOWARD PEOPLE WITH DISABILITIES AND SOCIAL DESIRABILITY IN UNIVERSITY STUDENTS

Purpose: In recent years, there has been an increase in efforts to spread social awareness regarding disability. However, various barriers to integrating people with disabilities with society remain. These barriers include negative attitudes toward people with disabilities. Such prejudices or negative attitudes lead to the exclusion and discrimination of people with disabilities. Thus, determination and examination of these negative attitudes would help us understand what type of interventions should be developed in this regard. Social desirability is known to affect one’s behavior and is also regarded as a personality trait. It is important to consider the fact that people tend to give socially desirable or acceptable responses in attitude research in particular. In the current study, university students’ attitudes toward people with disability and social desirability levels will be investigated. In addition, attitudes toward people with disability will be examined according to sociodemographic variables.

Methods: The study recruited 190 students who were studying at private and state universities located in İzmir. Data was collected using the sociodemographic information form, Attitudes Toward Disabled People Scale, and the Social Desirability Scale. The Attitudes Toward Disabled People Scale has 3 subscales: compassion, resource distribution, and social value. Statistical analyses were carried out using independent samples t-test, ANOVA, and Pearson correlation.

Results: Among the participants 50.5% were male and 49.5% were female, while 58.9% studied at state universities and 41.1% at private universities. Mean age was 22.04 (SD=1.90). Mean attitudes toward disabled people score did not differ according to mother’s or father’s level of education. Private university students had higher social desirability scores compared to state university students ($t(188)=3.68, p<.001$), while their mean attitudes toward disabled people resource distribution subscale scores were lower ($t(188)=-2.37, p<.05$). Women had higher mean attitudes toward disabled people score compared to men ($t(188)=3.80, p<.001$); however, their mean social desirability score was also higher ($t(188)=2.38, p<.05$). There was no significant association between attitudes toward disabled people total scores and social desirability scores, but the compassion subscale of the attitudes toward disabled people scale correlated with social desirability ($r=.142, p<.05$).

Conclusion: It can be concluded that university students’ attitudes toward disabled people were positive and were relatively not associated with social desirability. Nevertheless, it was found that the compassion dimension, which involved communication and marriage with disabled people as well as fearing, avoiding, and feeling sorry for disabled people, was associated with social desirability.

Keywords: Attitude, Disabled Persons, Social Desirability, Students

ÜNİVERSİTE İDARİ PERSONELİNİN ENGELLİ BİREYLERE YÖNELİK TUTUMLARI**Hilal Döner**, İpek Demirok, Zeynep Hatipoğlu Sümer

Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Engelsiz ODTÜ Birimi, Ankara

Amaç: Bu çalışmanın amacı engelliliğe ilişkin algılanan bilgi düzeyi, engelli bireylerle etkileşim ve etkileşimin kalitesi ve demografik değişkenler bağlamında Orta Doğu Teknik Üniversitesi'ndeki (ODTÜ) idari personelin engelli bireylere yönelik tutumunu incelemektir.

Gereç ve Yöntem: Çalışmanın amacı doğrultusunda öğrencilerin sıklıkla faydalandıkları hizmetleri sunan birimlerde (kütüphane, öğrenci işleri, yurtlar müdürlüğü vb.) çalışmakta olan idari personel hedeflenmiş ve gönüllü olan kişilerden veri toplanmıştır. Çalışmaya 79 kadın (%53.7), 55 (%37.4) erkek ve cinsiyetini belirtmemiş 13 kişi (%8.8) olmak üzere toplam 147 idari personel katılmıştır. Kişisel Bilgi Formu, Engellilere Yönelik Tutum Ölçeği (EYTÖ) (T.C. Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2008), Engelli Bireylerle Sosyal İlişkilere Yönelik Tutum Ölçeği (Hergenrather ve Rhodes, 2007) ve İş Yaşamında Engelli Bireylere Yönelik Tutum Ölçeği (EOB, 2014) katılımcılar tarafından doldurulmuştur.

Bulgular: Bulgular katılımcıların engelliliğe ilişkin en önemli bilgi kaynağının medya (%70.7) ve sivil toplum kuruluşları (STK) (%29.3) olduğunu göstermiştir. Katılımcılar engelli olma nedenleri, engel türleri ve engelli bireylerin gereksinimleri (%51), engelliliğe ilişkin yasal mevzuat ve düzenlemeler (%42.9) ve engelliliğe ilişkin tutumlar (%33.3) konusunda eğitim almak istediklerini belirtmişlerdir. Tek Yönlü Varyans analizi sonuçları yaş ve cinsiyetin engelli bireylere yönelik tutum üzerinde herhangi bir anlamlı etkisinin olmadığını göstermiştir. Üniversite mezunu olup olmama durumu, çalışma süresi, engelli tanıdığı (akraba, arkadaş, iş arkadaşı) bulunma durumu, engelli akraba ile etkileşimin kalitesi ve engelli arkadaş ile etkileşimin sıklığı ile engelli bireylere yönelik tutum arasında anlamlı bir etkileşim olduğu görülmüştür. Buna ek olarak, engelli bir arkadaşı ya da engelli bir iş arkadaşı olan katılımcıların ve engelli akrabaları ile etkileşimlerinin kaliteli olduğunu belirten katılımcıların engelli bireylerle sosyal ilişkilere yönelik tutumunun daha olumlu olduğu görülmüştür.

Sonuç: Araştırmanın sonuçları katılımcıların hizmet ettikleri engelli bireylere ilişkin net ve doğru bilgi sahibi olmak açısından eğitim talepleri olduğunu göstermiştir. Sonuçlar aynı zamanda engelli bir tanıdığı olma durumunun, etkileşim sıklığı ve etkileşim kalitesinin, bir diğer deyişle engelli bireyler ile yaşantısal deneyimin, olumlu tutum açısından önemini ortaya koymuştur. Engelli öğrencilere hizmet veren üniversite birimlerinin idari personel ile yapacağı çalışmalarda bu araştırmanın bulgularından yararlanabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Engelli Bireyler, Tutumlar, Üniversite, İdari Personel

ATTITUDES OF UNIVERSITY ADMINISTRATIVE STAFF TOWARD INDIVIDUALS WITH DISABILITIES

Purpose: The purpose is to examine attitudes toward individuals with disabilities (IWD) among administrative staff at ODTÜ by considering perceived level of knowledge regarding disability, interaction and quality of interaction with IWD, and other related demographic variables.

Method: Researchers aimed to reach administrative staff who works frequently in offices utilized by the students, including library, registrar's office, directorate of dormitories, and etc. Overall, 147 administrative staff, 79 female (53.7%), 55 male (37.4%), and 13 gender unspecified (8.8%), voluntarily participated in the study. Participants completed the Demographic Information Form, Attitudes Toward Individuals with Disabilities Scale (EYTÖ) (Directorate General of Services for Persons with Disabilities and The Elderly, 2008), Turkish version of the Disability Social Relations Generalized Disability (DSRGD) Scale (Hergenrather & Rhodes, 2007), and Attitudes Toward Individuals with Disabilities in Professional Life Scale (EOB, 2014).

Results: Results showed that media (70.7%) and NGOs (29.3%) were mostly utilized sources of information regarding disability. Participants indicated that they would like to receive training including causes, types of disabilities and needs of IWD (51%), legislation regarding disability (42.9%), and attitudes toward disability (33.3%). One-way ANOVA results revealed that there was no significant difference in total attitude scores of participants in terms of age and gender. There was a significant difference in attitudes toward IWD in terms of being a university graduate, overall time of employment, having an acquaintance with disability, quality of interaction with relative with a disability, and frequency of interaction with friend with disability. Participants who indicated that they have a friend or colleague with disability or have a higher quality of interaction with relatives with disability had significantly more positive attitudes toward social relations with IWD.

Conclusion: Findings demonstrated the participants' demand for training programs in order to have accurate and reliable information regarding individuals that they provide services. Moreover, results revealed the importance of having an acquaintance with disability, and the frequency and quality of interaction with IWD- i.e., first-hand experience with IWD- on positive attitudes toward IWD. University disability support offices can make use of the findings of the study while working with administrative staff in different settings.

Key words: Individuals With Disabilities, Attitudes, University, Administrative Staff

YÜKSEKÖĞRETİMDE ENGELLİ ÖĞRENCİLERİN DESTEKLENMESİNDE ÖĞRETİM ELEMANLARININ ROLÜ, TUTUMLARI VE DENEYİMLERİ

Prof. Dr. Ali Ekrem Özkul¹, Yrd. Doç. Dr. Ayşe Hepkul², Doç. Dr. Osman Tural³, Öğr. Grv. Süleyman Arı⁴

¹ Anadolu Üniversitesi, Açık Öğretim Fakültesi Eskişehir, ² Anadolu Üniversitesi, İşletme Fakültesi Eskişehir, ³ Anadolu Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Eskişehir, ⁴ Anadolu Üniversitesi, Açık Öğretim Fakültesi Eskişehir

Amaç: Bu bildirinin amacı öğretim elemanlarının engelli eğitime ne oranda hazırlıklı olduklarını, yaşadıkları deneyimleri ve konu ile ilgili tutumlarını öğrenmeye yönelik araştırma sonuçlarını paylaşmaktır. Yükseköğretim sistemimizdeki engelli öğrenci sayısı artarken bu öğrencilere sağlanan desteğin nitel ve nicel olarak geliştiğini söylemek zordur. Her ne kadar Yükseköğretim Kurulu ve kurumlarında engelli öğrencilerin eğitim ortamlarına ve malzemelerine erişmelerini sağlamayı hedefleyen örgütlenmeler varsa da uygulamada daha çok öğrencilerin eğitim mekanlarına fiziksel erişimine yönelik düzenlemelere öncelik verilmekte, ders materyallerinin sağlanmasına yönelik düzenlemeler oldukça sınırlı kalmaktadır. Bunun sonucunda da engelli öğrencilerin ders kazanımlarına ulaşmasında öğretim elemanı rolleri ile tutum ve destekleri ön plana çıkmaktadır.

Yöntem: Araştırmada, üniversitelerde görev yapmakta olan öğretim elemanlarının görüşlerine başvurularak genel olarak tutumları yanında engelli öğrencisi olanların bu öğrencilerin özel gereksinimlerini karşılamaya yönelik deneyimlerini paylaşmaları istenmiştir. Ayrıca süreçte destek sağlamakla görevli engelli öğrenci birimi görevlileriyle de görüşmeler yapılmıştır.

Bulgular: Araştırma kapsamında internet üzerinden yapılan ankete 12 farklı üniversitede görev yapan 689 öğretim elemanından yanıt alınmıştır. Bu öğretim elemanlarının özel gereksinimi olan öğrencilerle ilgili tutumları yanında; özel gereksinimi olan öğrencilere yönelik ders verme deneyimleri olduğunu beyan eden %42'lik kesimin bu deneyimlerine ilişkin görüşleri derlenmiştir.

Sonuç: Yükseköğretim kurumlarında özel gereksinimi olan öğrencilerin ihtiyacının karşılanmasında tüm paydaşları ve kaynakları dikkate alan ve yönetsel bütünlük içeren bir sistem yaklaşımı olmadığı; bu ihtiyacın derslerinde özel gereksinimi olan öğrencilerle karşılaşan öğretim elemanlarının özel çabalarıyla sağlandığı belirlenmiştir. Elde edilen sonuçların engelli öğrencilerin yükseköğretime erişilebilirliğini artırmaya yönelik önerilerin geliştirilmesinde yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Engelli Öğrenciler, Yükseköğretim, Öğretim Elemanları, Engelli Öğrenci Destek Sistemi

Bu çalışma Anadolu Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonu tarafından kabul edilen 1204E060 no.'lu proje kapsamında desteklenmiştir.

THE ROLE, EXPERIENCES AND ATTITUDES OF FACULTY IN SUPPORTING STUDENTS WITH DISABILITIES IN HIGHER EDUCATION

Purpose: This paper aims to determine the readiness and attitudes of faculty members to the education of students with disabilities as well as their experiences if any. While the number of students with disabilities in our higher education system increases, it is difficult to say that the quality and quantity of support provided to these students has improved. Although the organizations aiming at providing accessibility to educational environments and materials for students with disabilities exist in Higher Education Council and higher education institutions, the arrangements are directed mostly to the improvement of physical accessibility to training locations and development of accessible course materials and delivery remained limited. Hence faculty roles, attitudes and support becomes prominent in the attainment of course achievements for students with disabilities.

Method: In this research the faculty members are asked, using questionnaire technique about their attitudes towards students with special requirements, and to share their experiences, if any, with those students. Also interviews with the disability support service personnel are conducted

Results: The questionnaires have been responded by 689 faculty members from 12 different universities. In addition to the attitudes of the respondents towards the students with special needs, the opinions of those 42% who declared exposure with students with special needs have were collected.

Conclusion: It is observed that a in higher education institutions a systems wide approach pertaining to the support to students with special needs which considers all stake holders and resources is non-existent and this support is mostly provided by the faculty members personal efforts and good intentions. The results obtained are believed to be supportive in improving disability support systems in higher education institutions.

Key words: Students With Disabilities, Higher Education, Faculty, Disability Support System
This study was supported by Anadolu University Scientific Research Projects Commission under the grant no: 1204E060

ERİŞKİN TİP SEREBRAL PALSİLİ BİREYLERİN SOSYODEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ VE EV ORTAMLARI**Gül Tuğba BULUT¹**, Evrim Coşkun ÇELİK¹, Sonay ÖZDEMİR², Okcan BASAT², Ebru Yılmaz YALÇINKAYA¹¹ Gaziosmanpaşa Taksim Training and Research Hospital, Department of Physical Medicine and Rehabilitation, İstanbul,²Gaziosmanpaşa Taksim Training and Research Hospital Department of Family Medicine, İstanbul.

Amac: Erişkin serebral palsili bireylerin ev ortamlarını değerlendirmek, ihtiyaçlarını belirlemek ve ileri yaşlarda karşılaştıkları sorunları tespit etmektir.

Gereç ve Yöntem: Gaziosmanpaşa Taksim Eğitim ve Araştırma Hastanesi Evde Sağlık Hizmetlerinde takipli serebral palsili 20 erişkin çalışmaya dahil edildi. Bu bireyler evlerinde ziyaret edilerek fizyatrist ve aile hekimi uzmanı tarafından muayene edildi. Bireylerin demografik özellikleri ve ev ortamları değerlendirildi

Bulgular: Çalışmaya toplam 20 erişkin serebral palsili (ortalama yaş 31.3 yıl) dahil edildi. Hastaların 12 si (%60) kadın, 8 i (%40) erkekti. Çoğunluğu (90%) spastik tip serebral palsi iken, %80 oranında okuma yazma bilmiyorlardı. Mesane ve bağırsak bakımı ve ev ortamı açısından; hastaların %90'ında üriner inkontinans ve %85'inde gaita inkontinansı vardı. %10 hasta için tuvalet fiziki olarak uygundu. Ailelerin %90'ı tuvalet ve banyo için düzenleme yapmayı hiç düşünmemişlerdi. Sosyal hayatları incelendiğinde; % 85'i hiç ev dışına çıkmıyordu ve hastaların %30'u ise akrabaları veya arkadaşları tarafından ziyaret edilmiyordu. Sadece %15 hasta düzenli bir rehabilitasyon programını takip ediyordu ve %15'inin düzenli doktor takibi vardı. Barthel indeksine göre hastaların %90'ı ileri derecede bağımlıydı.

Sonuç: Erişkin serebral palsili hastalar ve onların aileleri ev içi ortamları ve sosyal hayatları açısından desteklenmeli, erişkin serebral palsili hastalara göre evin nasıl düzenlenmesi gerektiği hakkında bilgi verilmelidir.

Anahtar kelimeler: Serebral Palsi, Erişkin, Demografik Özellikler.

SOCIODEMOGRAPHIC FEATURES AND HOME LIFE OF ADULT CEREBRAL PALSYY

Purpose: To investigate home life, to determine needs and to identify the problems of aging with cerebral palsy

Methods: Twenty adults (>18 age) with cerebral palsy following by Home Care Services of Gaziosmanpaşa Taksim Training and Research Hospital were involved to the study. They were visited and examined by one family physician specialist and physiatrist. Their demographic features and home life were recorded.

Results: A total of 20 adults with CP median age: 31.3 years (18-46) participated in the study. There were 12 female (60 %) and 8 male (40 %) patients. Most of them (90%) were spastic type and 80 percent of them were illiterate. In terms of bladder and bowel care and home life ; 90 % of the patients have urinary and 85 % of them gaita incontinence. Only 10% of them had proper bathroom and toilet. 90 %of the patients family didn't ever attempt to modify the bathroom or toilet. When investigated social life;85% of them did not go out of the house and 30% of them were not visited by any friends and relatives. Only 15% of them was following regular rehabilitation programs and 5% of them were followed by the doctors. According to Barthel index 90% of them were dependent.

Conclusions: Adults with cerebral palsy and their caregiver should be supported for the home life , social life and should be informed about home arrangement according to the adults.

Keywords: Cerebral Palsy, Adult, Demographic Properties.

PEDİATRİK ROMATİZMAL HASTALIĞI OLAN OLGULARDA OKUL EĞİTİMİNE KATILIMDA KARŞILAŞILAN SORUNLARIN ANALİZİ

Ümit UĞURLU

Bezmialem Vakıf University, Faculty of Health Sciences, Department of Occupational Therapy, İstanbul, Turkey

Amaç: Pediatrik romatizmal hastalığı olan olgular okul aktivitelerine katılımda sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Bu çalışmanın amacı, olguların okula katılımda karşılaştıkları ve sorunun çözümünde uygun adımların atılmasında yol gösterici olan temel sorunların açığa çıkarılmasıdır.

Gereç ve Yöntem: Hasta kayıtları geriye dönük olarak analiz edilmiştir. Hastalar, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Romatoloji Bilim Dalı polikliniğinde takip edilmekteydiler ve muskuloskeletal sorunları nedeniyle fizyoterapi ve ergoterapi ünitesine yönlendirilmişlerdi.

Bulgular: 6-18 yaşlar arasındaki toplam 86 olgunun verileri analiz edilmiştir. Bu olguların 48'i ilkököl, 21'i ortaokul ve 17'si lise eğitimi almaktaydı. Olguların yaş ortalamaları 14.82 ± 4.85 yıl, hastalık süresi 7.5 ± 3.3 yıl, öğrenim süreleri 5.9 ± 4.8 yıldır. 71 olgu (%82) ataklar esnasında eğitime ara vermek zorunda kalmıştı. 65 olgu (%76) beden eğitimi dersine katılamıyordu. 21 olgu (%25) sabah tutukluğu nedeniyle her yıl okula öğlenci olarak devam ediyordu. Sabah tutukluğu olan olguların yarısı (n=32) teneffüslerde eklem tutukluğu nedeniyle harekete başlamakta sorun yaşıyordu. 58 olgu (%68), el bileği ve el eklemlerindeki tutulum nedeniyle yazı yazmakta sorun yaşıyorlardı. 45 olgu (%52) alt ekstremitte eklemlerindeki tutulum nedeniyle yürümede güçlük çekiyordu. 82 olgu (%95) hastalıkları nedeniyle sosyal aktivitelere katılımdan farklı derecelerde sorun yaşadıklarını beyan etmişlerdi. Olgulardan biri eğitime 3 yıl geç başlamıştı. 2 olgu ise eğitimlerine 1'er yıl ara vermek zorunda kalmıştı. Olguların önemli bir kısmı okulda kullanılmak zorunda oldukları ortezler ve yardımcı aletler gibi tedavi edici ekipmanlar nedeniyle ortaya çıkan tepkiden rahatsızlık duyduklarını beyan etmişlerdir. Okulların fiziksel şartlarının gereksinimlerini karşılamakta yeterli olmadığı beyan edildi. Yürüme güçlüğü çeken bazı çocuklar dersliklerine ulaşmak için 3-4 kat merdiven çıkmak zorundaydı. Bazı olgular ise yavaş yazı yazmalarından ve hareket etme güçlüklerinden dolayı öğretmenleri tarafından eleştirildiklerini veya okula kabul edilmede sorun yaşadıklarını beyan etmişlerdir.

Sonuç: Pediatrik romatizmal hastalıklar çocukluk döneminde nispeten sık karşılaşılan bir grup hastalıktır. Muskuloskeletal tutulumlar çocukların olağan günlük yaşam aktivitelerinde kısıtlanmalara neden olmaktadır. Eğitimsel aktiviteler yaşamlarının önemli bir bölümüdür. Elde edilen bulgular bu olguların eğitimlerinde ciddi sorunlarla karşılaştıklarını göstermektedir. Tedavi sadece medikal tedaviden ibaret değildir. Çocukların terapi bir bütün olarak ele alınmalıdır. Bu yaklaşımı desteklemek için eğitim ve sağlık profesyonelleri birlikte çalışmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim; Romatizmal hastalıklar; Rehabilitasyon; Fizyoterapi; Ergoterapi

ANALYSIS OF THE PROBLEMS ENCOUNTERED IN SCHOOL PARTICIPATION OF PATIENTS WITH PAEDIATRIC RHEUMATIC DISEASES

Purpose: Patients with pediatric rheumatic diseases encounter problems in school participation. The aim of this study was to reveal fundamental problems patients encountered in school participation, which can guide in selecting appropriate measures to improve this issue.

Method: Patient records were retrospectively analyzed. They were being followed in the Rheumatology Outpatient Clinic of Cerrahpaşa Medical Faculty at İstanbul University and among the patients referred to the physical and occupational therapy unit due to their musculoskeletal problems.

Results: The data of 86 patients were analyzed. Forty-eight of them were in primary, 21 in secondary and 17 in high schools. Their mean age was 14.82 ± 4.85 y, disease duration 7.5 ± 3.3 y, and study period 5.9 ± 4.8 y. Seventy-one cases (82%) had to interrupt their studies during attacks. Sixty-five patients (76%) could not attend to physical education courses. Twenty-one patients (25%) were afternoon students every year due to morning stiffness. Half of the cases experiencing morning stiffness (n=32) had difficulty moving at breaks. Fifty-eight (68%) children had difficulty in writing due hand involvement. Forty-five (45%) cases have problems with walking due to the leg involvement. Eighty-two patients (95%) had problems in participating social activities. One patient was 3 years late to start primary school. Two cases had to suspend their education for a year. The majority of the patients complained of the reaction due to their therapeutic instruments such as orthotics and assistive devices they had to use in school. They stated that physical conditions of schools were not enough to meet their requirements. Some patients having difficulty walking had to use stairs to reach their classrooms at the 3rd or 4th level. Some patients reported that they were criticized due to their slow writing and hardly accepted by some school managers.

Conclusion: Pediatric rheumatic diseases are relatively common among children. Musculoskeletal involvement may result in limitations in usual daily activities. Educational activities are important part of children's lives. Findings of this study revealed severe problems they experienced in their educational activities. Treatment of these children should be considered as a whole. Academic and health professionals should work together to support this approach.

Key words: Education; Rheumatic Diseases; Rehabilitation; Physiotherapy; Occupational Therapy

MULTİPL SKLEROZ HASTALARINDA GÖREV ODAKLI EĞİTİMİN FONKSİYONEL MOBİLİTE ÜZERİNE ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI: PİLOT ÇALIŞMA**Kamer ÜNAL¹, Tülin DÜGER², Muhammed Emin ÖZCAN³**¹Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul²Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Ankara³Biruni Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Nöroloji Anabilim Dalı, İstanbul

Amaç: Multipl Skleroz merkezi sinir sisteminin inflamatuvar demyelinizan hastalığıdır. Etkilenen bölgeye bağlı olarak birçok klinik bulgu ortaya çıkar ve bu bulgular çeşitli derecelerde özürülüğe sebep olurlar. Çalışmamızın amacı, motor öğrenme temelli görev odaklı eğitimin fonksiyonel mobilite becerileri üzerine etkisini araştırmaktır.

Gereç ve Yöntem: Bu çalışmaya yaşları 18-65 arasında, Expanded Disability Status Scale skoru 5.5 ve altında olan, kognitif problemi olmayan 20 gönüllü hasta katıldı. Hastalar iki gruba ayrıldı, çalışma grubuna 13 hasta ve kontrol grubuna 7 hasta alındı. Kontrol grubuna 6 hafta boyunca haftada 3 gün kombine egzersiz programından oluşan klasik fizyoterapi uygulanırken çalışma grubuna ise klasik fizyoterapiye ek olarak görev odaklı eğitim verildi. Hastaların mobilite becerileri 6 dakika yürüme testi, Multipl Skleroz Yürüme Skalası-12, Berg Denge Ölçeği, Dinamik Yürüme İndeksi, Süreli Kalk Yürü Testi ve Fonksiyonel Uzanma testi ile değerlendirildi. 6 haftalık tedavi öncesi ve sonrası sonuçlar her iki grup için karşılaştırıldı.

Bulgular: Çalışma ve kontrol grubunun yaş ortalamaları, Expanded Disability Status Scale ortalamaları, hastalık süreleri arasında anlamlı fark görülmedi. Çalışma grubu 1 erkek 12 kadın iken, kontrol grubu 7 kadından oluşmaktadır. 6 haftalık eğitimden sonra görev odaklı eğitim verilen grupta 6 dakika yürüme testi, Süreli Kalk Yürü Testi, Dinamik Yürüme İndeksi, Multipl Skleroz Yürüme Skalası-12, Berg Denge Ölçeği ve Fonksiyonel Uzanma Testi bakımından anlamlı değişiklik gözlemlendi ($p<0.05$). Kontrol grubunda ise bakılan tüm mobilite parametreleri açısından anlamlı değişiklik gözlemlendi. ($p<0.05$) Ancak görev odaklı eğitim verilen grupta 6 dakika yürüme testindeki mesafe artışının daha fazla olduğu ve Berg Denge Ölçeğindeki puan artışının daha yüksek olduğu görüldü.

Sonuç: Multipl Skleroz hastalarında yürüme ve denge gibi mobilite becerilerini geliştirmek özüre bağlı limitasyonları azaltmada önemli yere sahiptir. Çalışmamızda görev odaklı eğitimin yürüme mesafesi ve denge becerilerinde daha fazla iyileşme sağladığı görülmüştür. Bu sonuç ile Multipl Skleroz rehabilitasyonunda motor öğrenme temelli eğitimlere daha çok yer verilmesini söyleyebiliriz. İlerleyen çalışmalarda daha fazla hasta üzerinde bu eğitimin etkileri incelenmelidir.

Anahtar kelimeler: Multipl Skleroz, Görev Odaklı Eğitim, Mobilite

TO INVESTIGATE THE EFFECT OF TASK ORIENTED TRAINING ON FUNCTIONAL MOBILITY IN PATIENTS WITH MULTIPLE SCLEROSIS: PİLOT STUDY

Purpose: Multiple Sclerosis is an inflammatory demyelinating disease of the central nervous system. There are many symptoms depending on the affected areas and these symptoms cause varying degrees of disability. The purpose of the study is to investigate the effect of task-oriented training based on motor learning on the functional mobility skills.

Methods: 20 volunteer patients between 18-65 years old, whose Expanded Disability Status Scale score was 5.5 or below were included in this study. They have no cognitive problems. Patients were allocated in two groups, 13 patients were in the study group and 7 patients were in the control group. The control group received conventional physiotherapy consisting of combined exercise program 3 days per week for 6 weeks while the study group received task-oriented training in addition to conventional physiotherapy. The mobility skills of the patients are evaluated with 6-minute walking test, MS Walking Scale-12, Berg Balance Scale, Dynamic Gait Index, Timed Up and Go Test and Functional Reach Test.

Results: There was no significant difference in the mean of the age, disability status and the duration of the disease between study and control group. The study group consists of 1 male and 12 female patients while the control group consists of 7 female patients. There was a significant differences in 6-minute walking test, MS Walking Scale-12, Berg Balance Scale, Dynamic Gait Index, Timed Up and Go Test and Functional Reach Test after 6-week task-oriented training ($p<0.05$). Also the control group showed no significant differences in all the mobility parameters ($p<0.05$). But there were higher improvements in the Berg Balance Scale score and greater increase in walking distance in the study group received task-oriented training.

Conclusions: Improving the mobility skills such as walking and balance in MS patients takes an important place to reduce limitations depends on disability. In our study it has been shown task-oriented training provide greater improvements in balance and walking distance. With this result we can say that the motor learning training should be given more place in MS rehabilitation. Further studies should be examined in more patients to see the effect of the training.

Keywords: Multiple Sclerosis, Task Oriented Training, Mobility

YÜRÜME FONKSİYONUNU KAYBETMİŞ KANSER HASTALARINDA YORGUNLUK İLE KAVRAMA KUVVETİ, ANKSİYETE-DEPRESYON VE YAŞAM KALİTESİ İLİŞKİNİN ARAŞTIRILMASI

Yasin EKİNCİ, Tülin DÜĞER

Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Amaç: Yürüme yeteneğini kaybetmiş onkolojik hasta grubunda kansere bağlı yorgunluğun kavrama kuvveti, anksiyete-depresyon ve yaşam kalitesi ile olan ilişkisini tespit etmektir.**Gereç ve Yöntem:** Çalışmaya Hacettepe Üniversitesi Onkoloji Hastanesinde yatmakta olan 8 kadın 4 erkek olmak üzere 12 hasta katılmıştır. Ortopedik veya nörolojik bir hastalığı olmamasına rağmen yürüme yeteneğini kaybetmiş hastalar çalışmaya dahil edilmiştir. Hastalarda yorgunluk seviyesini tespit etmek için Kısa Yorgunluk Ölçeği kullanılmıştır. Hastaların kavrama kuvvetleri, oturma pozisyonunda her iki el için jamar el dinamometresi ile değerlendirilmiştir. Anksiyete ve depresyon düzeyleri, Hastane Anksiyete-Depresyon Ölçeği ile yaşam kalitesi ise Avrupa Kanser Araştırma ve Tedavi Organizasyonu tarafından kanser hastaları için özel olarak geliştirilen, EORTC QLQ-C30 ölçeği ile belirlenmiştir. EORTC QLQ-C30 ölçeği fonksiyonel performans, semptom ve genel sağlık olmak üzere 3 alt başlıktan oluşmaktadır. İstatistiksel analiz için Spearman Korelasyon Analizi yöntemi kullanılmıştır.**Bulgular:** Çalışmaya katılan hastaların yaş ortalaması 56,5±8.6 yıl, vücut kitle indeksi 21±11'dir. Katılımcıların tanıları hematolojik kanser (4), yumuşak doku (1) ve iç organ (7) kanseridir. Yorgunluk ile kavrama kuvveti, anksiyete, depresyon, fonksiyonel performans, semptom ve genel sağlık arasındaki ilişki katsayıları sırasıyla 0,10 (p>0,05), 0,77 (p<0,05), 0,58 (p>0,05), -0,72 (p<0,05), 0,39 (p>0,05), -0,38'dir (p>0,05).**Sonuç:** Çalışmamızın sonucunda yürüme fonksiyonunu kaybetmiş hastalarda yorgunluğun en fazla depresyon ve fonksiyonel performans ile ilişkili bulunmuştur. Yorgunluk ile kavrama kuvveti arasında ise herhangi bir ilişki bulunmamıştır. Depresyon, semptom ve genel sağlık skorları ile yorgunluk skorları istatistiksel olarak anlamlı olmadığı için değerlendirmeye alınmamıştır.

Yani alt ekstremité kuvvet kaybına bağlı olan yürüme yeteneğini kaybetmiş kanser hastası grubunda yorgunluk kavrama kuvveti kaybindan değil depresyon gibi psikolojik bir sorundan etkilenmektedir. Bu sonuç kanser hastalarında periferik yorgunluk değil, santral yorgunluk görüldüğünü düşündürmektedir.

Anahtar Sözcükler: Yorgunluk, Fizyoterapi, Neoplazm, Hematoloji**RESEARCHING THE CORRELATION BETWEEN FATIGUE AND GRIP STRENGTH, ANXIETY, DEPRESSION, QUALITY OF LIFE AT CANCER PATIENTS WHO LOST WALKING FUNCTION****Purpose:** The aim of the study is Researching the Correlation between Fatigue and Grip Strength, Anxiety, Depression, Quality of Life at Cancer Patients Who Lost Walking Function**Method:** 12 patients (8 female,4 male) who were treating in Hacettepe University Oncology Hospital participated in the study. The patients who lost walking function without orthopedical or neurological disorders were included the research. Brief Fatigue Inventory was used to determine fatigue level. Grip strength of both hands were evaluated jamar hand dynamometer in sitting position. The anxiety levels were assessed with Hospital Anxiety and Depression Inventory and the quality of life were evaluated with EORTC QLQ-C30 which is designed for quality of life of cancer patients by European Organization for Research and Treatment of Cancer (EORTC). EORTC QLQ-C30 has three sub-parameters including functional performance, symptom and general health. Spearman Correlation Analyse was used for statistical analyse.**Results:** Mean age were 56,5±8.6 years and mean BMI was 21±11. Diagnosis of the patients were haematological (4), soft tissue (1) and internal organ cancer (7). Correlation coefficients between fatigue and anxiety, depression, functional status, symptom and general health were 0,10 (p>0,05), 0,77 (p<0,05), 0,58 (p>0,05), -0,72 (p<0,05), 0,39 (p>0,05), -0,38'dir (p>0,05).**Conclusion:** As a result of our study the most related factors with fatigue were depression and functional status in the cancer patients who lost their walking functions. There was nearly no correlation between grip strength and fatigue. Depression, fatigue and symptom scores were not taken in consideration because analyse was not statistically significant. In the cancer patients who lost their walking function due to lower extremity muscle weakness fatigue is related depression which is a psychological problem not grip strength. This result shows that the fatigue in cancer patients is central not peripheral.

Keywords: Fatigue, Physiotherapy, Neoplasm, Haematology

VAN İLİNDE YAŞAYAN BEDENSEL ENGELLİLERİN TIBBİ VE SOSYAL DURUM DEĞERLENDİRİLMESİ Ayşe Yüksel¹, Sinemis Çetin Dağlı², Umahan Kale², Emine Ulu Botan²¹Istanbul Arel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksek Okulu Sağlık Yönetimi Bölümü²Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD

Amaç: Çalışmamızın amacı, Van ilinde yaşayan bedensel engellileri, yaşam koşullarında değerlendirilerek, tıbbi ve sosyal durumlarını belirlemek ve çözüm önerileri geliştirmektir.

Gereç-Yöntem: Çalışmamız da, Van ilinde yaşayan 57 engelli birey, kendi ev koşullarında tıbbi ve sosyal açıdan değerlendirilmiş, görüşme formu doldurulmuş, eğitim verilmiş, gerekli yönlendirme ve destekler sağlanmıştır.

Bulgular: Bedensel Engelli Bireylerin, yaş ortalaması 28.4 (28)±1.08 olup ortanca yaş 28 olarak bulunmuştur. %52.6 (n:30)'sı erkek , %47.4 (n: 27)'si kadındır. %50.9 (n:29)'u hiç okula gitmemiştir, %33.3 (n.12)'ü ilkököl ya da orta okul mezunu, %12.3 (n:7)'ü lise mezunu, %3.5 (n:2)'i ise yüksek öğretim mezunudur. Bedensel Engelli Bireylerin %3.5 (n:2)'i maaşlı bir işte çalışırken, %96.5 (n:55)'i çalışmamaktadır. %77.2 (n:44)'si kendi evlerinde, %22.8 (n:13)'i kira ya da akraba yanında yaşamaktadırlar. Engellilik, %22.8 (n.13)'inde doğuştan, %77.2 (n:44)'in de ise sonradan oluşmuştur.%24.5 (n:14)'inin ailesinde engelli vardı. Bedensel engel tipi; %12.3 (n:7)'ünde hemipleji, %17.6 (n:10)'sında quadripileji,%49.1 (n:28)'in de parapleji, %10.5 (n:6)'inde konjenital ,%10.5 (n:6)'inde ekstremite engel olarak belirlenmiştir. Engeli ile ilgili tedavi görme durumu %84.2 (n:48) idi. Egzersiz yapma durumu değerlendirildiğinde, %8.8 (n:5)'i düzenli, %17.5 (n:10)'i aklına geldikçe yapıyor, %73.7 (n:42)'si ise hiç yapmıyordu .%71.9 (n:41)'u prim ödemeyerek, %28.1 (n:16)'i prim ödeyerek sağlık hizmetinden yararlanıyordu. %26.3 (n:15)'ü tek başına, %8.8 (n:5)'i, ortopedik cihaz desteği ile, %7 (n:4)'si başkasının yardımıyla kısa mesafe yürüyebiliyordu, %57.9 (n:33)'ü ise hiç yürüyemiyordu. %70.2 (n:40)'si tek başına yemek yiyebilmekte, %50.9 (n:29)'u giyinebilmekte, %42.1 (n:24)'i kendini temiz tutabilmekte, %73.7 (n:42)'si oturabilmekte, %26.3 (n:15)'ü ayakta durabilmektedir. Bedensel Engelli Bireylerin %17.5 (n:10)'i, sinema, tiyatro, alışveriş merkezi vb. yerlere sıklıkla gittiğini, %19.3 (n:11)'ü nadiren gittiğini, %63.2 (n:36)'si ise hiç gitmediğini belirtmişti. Toplu taşıma araçlarına sıklıkla binebilenler %19.3 (n:11), nadiren binebilenler %10.5 (n:6), hiç binemeyenler %54.3 (n:31) idi. %15.8 (n:9)'i ise kendi ya da ailenin özel otomobilini kullandığını belirtti. Çalışmamıza katılan bedensel engelli bireylerin %3.5 (n:2)'i , tekerlekli sandalye ile basketbol oynuyordu. Çalışmamıza katılanların %7.2 (n:7)'si, Van Bedensel Engelliler Derneğine üye idi

Sonuç: Engelli Bireylerin kendi yaşam koşullarında değerlendirilmesi sonucu gereksinim duyulan konularda, her bireye ya da bakıcısına, sağlık eğitimleri verilmiş, kamu ve sivil toplum desteği ile çözüm önerileri geliştirilmiştir. Van ilinde yaşayan bedensel engellilerin topluma dayalı rehabilitasyon gereksinimi tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bedensel Engelli, Rehabilitasyon, Sosyal durum.

THE MEDICAL AND SOCIAL EVALUATION OF THE INDIVIDUALS WHO LIVE IN VAN WITH A PHYSICAL DISABILITY

Purpose : The purpose of this study is to determine the medical and social status of physically disabled people who live in Van by evaluating their life standards and create solution offers based on the results.

Method : In our study 57 disabled individual has been evaluated medically and socially in their own household. Also we filled the interview applications and gave the lectures to direct and support them.

Results : The average age for physically disabled people is found as 28.4 (28)±1.08 , so the average age is determined as 28. %52.6 (n:30) percent of these people is male while %47.4 (n: 27) percent of it is female. %50.9 (n:29) percent of it has never been in a school. %33.3 (n.12) percent of it is graduated by primary or middle school, while %12.3 (n:7) percent of it is from highschool and %3.5 (n:2) percent of it graduated from higher education. While %3.5 (n:2) percent of these disabled people working in a job with a salary, %96.5 (nn:55) percent of it is not working at all. %77.2 (n:44) of it lives in their own house, %22.8 (n:13) percent of it lives in a rented house or with their relatives. %31.6 (n:18) percent of these disabled individuals' parents are related, %68.4 (n:39) percent of it wasn't related. The %24.5 (n:14) percent of it has other disabled individuals in their family. The %15.4 (n:2) percent of it is married with one of their relative. The %22.8 (n:13) of disability comes from the birth %77.2 (n:44) happened afterwards. The type of disability are determined as 'clup foot' in two, 'cerebral palsi' in four, 'spina bifida' in two, hip dislocation from birth in one, 'deformation in extremities' in four.The %72.7 (n:32) of them get the disability afterwards by a disease while %16.6 (n:2) is based on accidents. The type of physical disability is determined as hemiplagia in %12.3 (n:7) percent. %17.6 (n:10) of it is quadripilegic , %49.1 (n:28) of it is paraplegia %10.5 (n:6)is congenital, %10.5 (n:6) of it has extermite disability. The %84.2 (n:48) of the people were getting treatment about their disability . The %8.8 (n:5) of them exercises regularly while %17.5 (n:10) is doesn't do very often , the %73.7 (n:42) doesn't do exercise at all. %71.9 (n:41) of it is not paying their prim money, %28.1 (n:16) of it are paying while getting their health care service. %26.3 (n:15) of them can walk by themselves , %8.8 (n:5) of it can walk with the support of orthopedic device, %7 (n:15) of it are able to walk with the help of somebody else , %57.9 (n:33) are not able to walk at all. %70.2 (n:40) of the people are able to eat by themselves, %50.9 (n:29) can dress by themselves, %42.1 (n:24) can clean themselves, %73.7 (n:42) can sit by themselves , %26.3 (n:15) can stand by themselves. From the disabled individuals %17.5 (n:10) of it were saying that they go to movies, theatres, shopping etc often, %19.3 (n:11) of it goes occasionally, %63.2 (n:36) of it says they never go at all. The ones who are able to ride with public transportation are %19.3 (n:11) , %10.5 (n:6) of it rides rarely while %54.3 (n:31) are not able to ride at all.%15.8 (n:9) of it says they were using either their own or the family car. The %3.5 (n:2) of the physically disabled individuals who attend our study were playing basketball with the wheelchair. Also %7.2 (n:7) of it were the member of The association of physichally disabled people in Van.

Conclusion : We have examination and evaluation of disabled individuals in their home and we gave a lecture on the subjects on health to all of the individuals and/or their care taker , we provided solution offers with the support of public and social society. They needed community based rehabilitation whom are disabled individulas and living in Van.

Key words: Physically Disabled, Rehabilitation, Social Condition

ATICILIK SPORUNUN BEDENSEL ENGELLİ VE SAĞLIKLI SPORCULARDA YAŞAM KALİTESİ ÜZERİNE ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI**Asude Arık***, Esra Ateş Numanoğlu*, Zafer Erden*

*Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi Ve Rehabilitasyon Bölümü, Ankara

Amaç: Atıcılık sporu yarışmacıların tabanca veya tüfek kullanarak sabit bir hedefe bir seri atış yaptıkları, sporunun dikkat ve kontrolünü gerektiren bir spor dalıdır. Engelli sporcularda atıcılık sporu bazı adaptasyonlar ile engelliye uygun hale getirilerek yapılmaktadır. Çalışmanın amacı atıcılık sporunun bedensel engelli sporcuların yaşam kalitesine olan etkilerini sağlıklı sporcuların yaşam kalitesine olan etkileri ile karşılaştırmaktır.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya en az bir yıldır atıcılık sporu yapan yaşları 18-55 arasında değişen 15 bedensel engelli, 15 sağlıklı sporcu dahil edilmiştir. Sporcuların yaş, boy, vücut kütle indeksi ve ne kadar süredir atıcılık sporunu yaptıkları sorgulanmıştır. Engelli sporcuların tanıları kaydedilmiştir. Sporcuların yaşam kalitesini değerlendirmek amacıyla Nottingham Sağlık Profili anketi kullanılmıştır. Bu ölçek kişinin algıladığı sağlık durumunu fiziksel, emosyonel ve sosyal yönlerden ölçen bir yaşam kalitesi ölçeğidir. Ölçeğin en çok kullanılan ikinci kısmı uyku durumu, enerji düzeyi, emosyonel durum, sosyal izolasyon durumu, fiziksel mobilite ve ağrı alanında yaşam kalitesini değerlendiren maddeler içerir. Sağlıklı ve bedensel engelli sporcularda Nottingham Sağlık Profili toplam puanları ve alt parametreleri karşılaştırılmıştır. İstatistiklerde Mann-Whitney U testi kullanılmış ve p anlamlılık değeri 0.05 olarak alınmıştır.

Bulgular: Sağlıklı ve bedensel engelli sporcularda toplam Nottingham Sağlık Profili puanları, enerji seviyesi, ağrı ve fiziksel aktivite parametreleri arasında sağlıklı grup lehine anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0.05$). Diğer alt parametreler olan emosyonel reaksiyonlar, sosyal izolasyon ve uyku parametrelerinde bedensel engelli ve sağlıklı grup arasında farka rastanılmamıştır ($p > 0.05$).

Sonuç: Sporun bedensel engelli ve sağlıklı sporcuların yaşam kalitesinde olumlu etkiler meydana getirdiği görülmektedir. Engelli bireylerin spora yönlendirilmesi engelli bireyin kendi yeteneklerinin farkına varması ve kendi kendine yeterli olmayı öğrenmesinde önemlidir. Engelli bireyin topluma yeniden kazandırılması ve durumlarını kabullenerek bunu bir engel olarak görmeden hayata devam edebilmelerinde sporun önemli olduğu bilinmeli ve daha fazla engelli sporcu spora yönlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler : Engelli, Spor, Yaşam Kalitesi**COMPARİSON THE EFFECTS OF SHOOTİNG SPORT TO THE QUALİTY OF LIFE İN DİSABLED AND HEALTHY SHOOTERS.**

Purpose: Shooting sport is a sports sport where competitors use a pistol or shotgun to shoot a series of shots at a fixed target, requiring the athlete's attention and control. Shooting sports for disabled athletes are made possible by making some adaptations to the disabled. The aim of the study is to compare the effects of shooting sports on the quality of life of the physically challenged athletes to the quality of life of healthy athletes.

Methods: 15 physically handicapped and 15 healthy athletes aged between 18 and 55 who have been involved in the sport for at least one year have been included in the study. It was questioned whether the athletes performed the age, height, body mass index and how much sport they were doing. The diagnoses of disabled athletes were recorded. The Nottingham Health Profile questionnaire was used to assess the quality of life of the athletes. This scale is a measure of quality of life that measures physical condition, emotional and social aspects of perceived health status. The second most commonly used part of the scale includes items evaluating quality of life in the sleeping, energy, emotional, social isolation, physical mobility and pain areas. Nottingham Health Profile total scores and subparameters are compared to healthy and physically disabled athletes. Mann-Whitney U test was used for the statistics and the significance value of p was taken as 0.05.

Results: There was a statistically significant difference ($p < 0.05$) in the total score of Nottingham Health Profiles, energy level, pain and physical activity parameters for healthy and physically disabled athletes in favor of the healthy group. The other subparameters, emotional reactions, social isolation and sleep parameters, were not different between the physically disabled and healthy group ($p > 0.05$).

Conclusion: It is seen that sports have positive effects on the quality of life of physically disabled and healthy athletes. The orientation of disabled people to the sport is important for the disabled individual to become aware of their own abilities and learn to be self-sufficient. It is important to know that sports are important for the handicapped to continue collecting, rehabilitating and accepting their situation and not failing to see it as an obstacle, and more disabled athletes should be directed to the sport.

ORTOPEDİK ENGELLİ BEKAR KADINLARIN EVLİLİK VE SOSYAL YAŞAMA İLİŞKİN SORUN VE BEKLENTİLERİ**Manolya Karaoğlu**

Mersin Büyükşehir Belediyesi, Engelliler Daire Başkanlığı, Şube Müdürü, Sosyal Hizmet Uzmanı, Mersin, Türkiye

Amac: Bu çalışmada Mersin İli Büyükşehir Belediyesi Engelliler Daire Başkanlığında kaydı bulunan ve Mersin Merkezde ikamet etmekte olan ortopedik engelli kadınların evlilik ve sosyal yaşama dair sorun ve beklentilerinin neler olduğunun tespitine yönelik araştırma yapılacak olup araştırma amacı doğrultusunda; ortopedik engelli kadının sorunları, aile hayatı ve evliliğe dair düşünce ve beklentileri, yaşadığı sosyal çevreden beklentileri, yerel yönetimden beklentileri gibi sorulara cevap aranacaktır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma tanımlayıcı nitelikte bir araştırmadır. Mersin İl Merkezinde ikamet eden ve Mersin Büyükşehir Belediyesi Engelliler Daire Başkanlığından en az bir kez hizmet almış olan 20 ortopedik engelli ve bekar durumda olan kadınlarla tek tek görüşme yöntemi ile veriler toplanmıştır.

Bulgular: Araştırmada ortopedik engelli kadın tanımı %40 ve üzeri oranda ortopedik engelli olup tekerlekli sandalye/akülü araç kullanma zorunluluğu olan kadınlar dikkate alınarak yapılmıştır. Bulgular: Araştırma sonucunda engelli kadınların %40'ının kendisini itici bulduğu, %100'ünün kendisini daha iyi anlayacağını düşünerek engelli eş tercih ettiği, %95'inin evlilik kurmayla ilgili en önemli sorununun engelli oluşu üzerine yoğunlaştığı, toplumsal yaşamdaki en önemli sorunlarını %30'u dışlanma, %25'i acıma şeklinde ifade ettiği, %50'sinin "ailesinin her konuda kendisine yardımcı olduğunu" belirttiği, yerel yönetimden beklentileri sorusuna %50'sinin "kentnin fiziki koşullarının düzenlenmesi" şeklinde cevap verdiği görülmüştür.

Sonuç: Kadın ve engelli olmanın dezavantajı ile engellilere karşı olan olumsuz tutum ve davranışlar bir araya geldiğinde engelli kadının yaşadığı sorunlar büyümekte ve sadece kadının yaşadığı aile bireylerine değil toplum, yerel yönetimler ve devlet kurumlarına da önemli görevler düşmektedir. Engelli kadınlarımız toplumun kendilerine ön yargılı tutumu, kendi kişisel özellikleri nedeniyle arkadaşlık kurmada güçlük çekmektedir. Toplumun ön yargılarının ortadan kaldırılması konusunda sürekli bir eğitime gereksinim vardır. Aile desteği, engelli kadının toplumla bütünleşmesi bakımından önemli olmakla birlikte, engelli kadınların sorunlarının çözümlenmesinde toplum bakış açısı ve yerel desteğin de önemli olduğu düşünülmektedir. Bunun sağlanabilmesi için de genelde engelli bireylerin özelde de engelli kadınların toplum içine çıkması ve kendini göstermesi, yaşamın içerisinde aktif olarak yer almak suretiyle görünür olmaları, sosyal ve ekonomik güvenceye sahip olmaları önem taşımaktadır.

Anahtar kelimeler: Ortopedik, Engel, Kadın.

PROBLEMS AND EXPECTATIONS OF THE ORTHOPEDICALLY HANDICAPPED SINGLE WOMEN IN MARRIAGE AND SOCIAL LIFE

Purpose: The study aims at describing the problems and expectations of the orthopedically handicapped women who are registered to Mersin Metropolitan Department of Services for Handicapped People in marriage and social life. To do so, we are going to search for answers to the question "What are the problems and expectations of orthopedically handicapped women in family life, marriage social environment and the municipality?"

Method: The study is descriptive in nature. 20 orthopedically handicapped single women who live in Mersin and has been served at least once by Mersin Metropolitan Municipality Department of Services for Handicapped People have participated the research. Each of these participants were interviewed in person. The orthopedically handicapped women chosen for the study database are recorded as 40% handicapped and requirement to use (battery operated) wheel-chair.

Results: Research has shown that 40% of the participants state that they find themselves unattractive. All of the participants preferred to marry a handicapped man. 95% of these women see their handicaps as the most significant problem. As for the most vital problem in social life, 30% stated that it is exclusion in society, and 25% think it is pitying. 50% of the participants report that their families are helpful in all aspects. 50% of the women declared that their expectation from local government is that they better the physical conditions the city offers.

Conclusion: When the disadvantages of being a woman and handicapped combine with the negative attitude and behavior of society, the problems of handicapped women expand, which make not only the family members but also society, local government and other governmental intuitions more responsible. Handicapped women struggle with having friends due to prejudice in society and their own insecurity. It is a must to educate society continuously to overcome this prejudice. There is no doubt that family support has a vital role in handicapped woman's integration in the society. However, society's perspective and local government's sustenance are indispensable if we want to solve named problems. It is generally accepted that the handicapped people, especially the females, should integrate within the society, become visible, show themselves, become active in life, and have socio-economical assurance.

Keywords Orthopedic, Handicapped, Woman

AFETLER VE ENGELLİLİK

Gül YÜCEL

İstanbul Gelişim Üniversitesi, Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, İstanbul

Amac: Çalışmada afet kapsamında sosyal etkilenebilirlik faktörlerinden engellilik ayrıntılı olarak değerlendirilerek, afet öncesi hazırlıklar açısından alınacak önlemlerin tartışılması amaçlanmıştır. Afet sürecinde engelliliğin fiziksel boyutu ele alınarak bina tahliyesi ve acil toplanma alanlarında öncelikli konular değerlendirilmiştir. Afetler nedeniyle fiziksel, sosyal, ekonomik ve çevresel doku olumsuz etkilenmekte, önemli kayıplarla karşı karşıya kalınmaktadır. Tehlike altındaki yerleşimler için olası afet öncesi risk azaltma çalışmaları ve bu kapsamda bütünleşik risk analizleri önemli olmaktadır. Riskin en önemli bileşeni tehlike altındaki fiziksel, sosyal, ekonomik yapının etkilenebilir yapısıdır. Etkilenebilirliği ortaya koyan bileşenler genel olarak benzer olmakla birlikte ülkeye, bölgeye göre farklılık gösterebilmektedir. Bileşenlerin bölge özelinde oluşturulması, bölgeye özel hassas yapılar için olası afet öncesi uygun önlem alınmasını sağlar.

Gereç ve Yöntem: Çalışmada afetler kapsamında sosyal etkilenebilirlik bileşenleri dünyada ve Türkiye'de uygulanan mevcut örnekler çerçevesinde karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

Bulgular: Afetler için sosyal etkilenebilirlik faktörleri genel olarak yaş, cinsiyet, aile yapısı, eğitim, engelli olma, sosyoekonomik durum şeklinde sıralanabilir. Yaş afet için oldukça önemli bir bileşendir. Yaşlılar hareket kısıtlılıkları, afet sırasında fiziksel olarak kısıtlı karşı koyabilme, afet sonrasında yaşamı iyileştirme sürecinde yetersizlikleri ve eve bağılıkları nedeniyle etkilenebilir yapıdadır. Yaşlı, engelli ve çocukların günlük yaşamda diğer yetişkinlere bağımlılıkları söz konusudur. Afet karşısında sosyal açıdan dirençli olma, afet karşısında daha az etkilenebilir ve oluşacak afetten daha hızlı iyileşebilir olma durumudur.

Sonuç: Engelli olma durumu ve afet ilişkisinde; acil durumu algılayabilme, bulunulan binadan tahliye, acil toplanma alanlarında ihtiyaç duyduğu ekipman ve temel ihtiyaçlarını karşılayabilmesi öne çıkan konular olmaktadır. Afet öncesi bu tür hassasiyetlerin değerlendirilerek önlemler alınması risk azaltma çalışmalarında önemlidir. Mevcut yerleşimlerde hassas olan nüfusun dağılımının belirlenmesi ve buna yönelik çalışmaların eğitimden, fiziksel düzenlemelere kadar yapılması, toplumun afetlere karşı daha dirençli olması ve karşı koyabilmesini sağlar.

Anahtar kelimeler: Afet, Sosyal Etkilenebilirlik, Engellilik.

DISASTERS AND DISABILITY

Purpose: In this study disability is examined detailed in scope of disaster and discussed taking precautions before disaster. Building evacuation and emergency evacuation areas are assessed in the scope of disability. Because of the disasters, many regions in the world have suffered significant social, economic, physical, and environmental losses. Risk mitigation studies and integrated risk analyze for settlement which is under the hazard risks are very important. The important component of risk is vulnerability of physical, social and economic structure of settlement. In general, vulnerability factors are similar but may differ from region to region. The specialized vulnerable component for region is providing the prevention of sensitive local structure.

Methods: In this study social vulnerability conditions are assessed based on existing studies in the world and Turkey.

Results: The social vulnerability factor considers the age group, gender, family type, education, disability, ownership, income etc. of the building users for disasters. Age is a very significant factor in the socially vulnerable group. Due to their limited mobility, incapability for physical escape and withstanding disasters and their dependence in home make old ones especially vulnerable during the disasters. The old people disable and children who are dependent on other people during their daily life increases the vulnerability against disasters. Resilience of community as socially is being less vulnerable and quick recovery for disasters.

Conclusions: At situation of disability and disaster relation, perception of emergency situation, building evacuation condition, reaching necessary equipment and basic needs in the emergency evacuation area are outstanding issues. Clarification of vulnerable conditions of settlement is important for disaster mitigation studies. The distribution of the vulnerable socio-demographic and socio-economic structure in the existing settlements is important for the response to the settlements before and after disaster.

Keywords: Disaster, Social Vulnerability, Disability.

PSİKOSOSYAL AÇIDAN FARKLI ENGEL GRUPLARINDAKİ BİREYLERDE SAĞLIKLA İLGİLİ YAŞAM KALİTESİNİN ARAŞTIRILMASI

Ömer Faruk YAŞAROĞLU, Yasin EKİNCİ, Elif KIRDI, Mintaze KEREM GÜNEL

Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Amaç: Bu çalışmanın amacı işitme, görme ve fiziksel engelli bireylerin sağlıkla ilgili yaşam kalitelerini araştırılıp birbirleriyle farklı yönlerden karşılaştırılmasıdır.

Materyal-Metot: Çalışmaya Ankara ilinde yaşayan 18-65 yaş arası 15'i erkek, 5' i kadın 20 bedensel engelli, 8'i erkek, 3'ü kadın 11 görme engelli, 12'si erkek, 8'i kadın 20 işitme engelli birey katılmıştır. Görme engellilerin görme dereceleri sıfır olduğu gibi işitme engelli bireyler de hiç duyamamaktadırlar. Fiziksel engelli bireylerin bağımsız ambulasyonları yoktur. Hastaların sağlıkla ilgili yaşam kalitelerini belirlemek için 15D uygulanmıştır. 15D, yaşam kalitesini on beş ölçüt doğrultusunda tanımlamaktadır. Hareket yeteneği, görme yeteneği, duyma yeteneği, solunum, uyku, yemek yeme, konuşma yeteneği, boşaltım, güncel aktiviteler, mental fonksiyon, rahatsızlık ve semptomları, depresyon, distres, canlılık ve cinsel aktivite parametrelerini içermektedir. Her bir soru likert ölçeğine göre puanlanmaktadır. Skorlamadaki düşüş yaşam kalitesindeki kötüleşmeyi gösterir. İstatiksel analiz için Kruskal Wallis Testi kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan bedensel engellilerin yaş ortalaması 38±17, vücut kitle indeksi 23 ±8, işitme engellilerin yaş ortalaması 46±28, vücut kitle indeksi 23 ±4 görme engellilerin yaş ortalaması ise 42±19, vücut kitle indeksi 19 ±11 dir. Bedensel, işitme ve görme engellilerin yaşam kalitesi skoru sırasıyla 0,76±0,27, 0,55±0,37, 0,63±0,31 dir. (p<0,05)

Sonuç: Yapılan çalışmada sağlıkla ilgili yaşam kalitesi açısından en az etkilenen grubun bedensel engelli bireyler daha sonra görme engelliler ve işitme engelliler bulunmuştur. Bu sonuç bize bedensel engel olmasına rağmen bizi dış dünyaya bağlayan görme ve işitme gibi duyuların ne kadar önemli olduğunu göstermiştir. Bireyin çevreyle görsel ve işitsel olarak etkileşimi yaşam kalitesini arttırmıştır. İşitme engellilerin yaşam kalitesinin daha düşük olmasının pek çok sebebi olabilir.

Görme engelli bireyler görmeseler bile betimlemelerle kişileri ve eşyaları tanıyarak kendi hayal alemlerinde kendi dünyalarını oluşturabilmeleri fakat işitme engelli bireylerin sesleri duyamadıkları gibi herhangi bir şekilde öğrenememeleri bir sebep olabilir. Ayrıca işitme kaybından dolayı konuşamamasından dolayı insanlarla iletişim kurmakta zorlanmaları bu bireyleri olumsuz etkileyecektir. Bu çalışma engel tiplerinde yaşam kalitesinin neden farklı olduğu ile ilgili ileride yapılabilecek daha kapsamlı bir çalışmaya yol gösterici nitelikte olmuştur.

RESEARCHING QUALITY OF LIFE RELATED TO HEALTH IN DIFFERENT DISABLED GROUPS IN TERMS OF PSYCHOSOCIAL

Purpose: The aim of this study is comparing quality of life related to health in visual, physical, hearing handicapped individuals

Material-Method. 20 (5 females, 15 male) physically disabled, 11 (3 female, 8 male) visually handicapped, 20 (8 female, 12 male) hearing handicapped participated in our study. Visually and hearing handicapped individuals are totally disabled. The physically handicapped people cannot walk on their own. 15D was used to evaluate the quality of life related to health. 15D has fifteen sub-parameters including mobility, vision, hearing, respiratory, sleep, eating, speech, excretory, Elimination, Usual activities, Mental function, Discomfort and symptoms, Depression, Distress, Vitality, Sexual activity. Increase in scoring shows better quality of life. Kruskal Wallis Test was used for statistical analysis.

Results: The mean age of physically, hearing and visually handicapped groups were 38±17, 46±28, 42±19 years. The mean BMI of physically, hearing and visually handicapped groups were 23 ±8, 23 ±4, 19 ±11 respectively. Physically, hearing and visually disabled groups quality of life scores were 0,76±0,27, 0,55±0,37, 0,63±0,31 respectively. (p<0,05)

This result shows how important sense of vision and hearing is in spite of physical disability. Interaction of participants with environment increased their quality of life. There can be many causes of hearing disabilities have a lower quality of life. Even if visually disabled individuals cannot see, they can listen description. So they can imagine people and objects. Yet hearing impaired individuals learn hardly because of not hearing. Also not being able to speak because of hearing loss affects learning negatively in this group. This study has shed light on new researches which will study why quality of life scores are different in different disabled groups

TÜRKİYE'DEKİ KULLANICI DENEYİMİ PROFESYONELLERİNİN WEB ERIŞİLEBİLİRLİĞİNE YÖNELİK ALGISI Yavuz İnal¹, Kerem Rızvanoğlu² ve Yeliz Yesilada³¹ Yazılım Teknolojileri Araştırma Enstitüsü, TÜBİTAK BİLGEM, , Ankara, ² Bilişim Anabilim Dalı, İletişim Fakültesi, Galatasaray Üniversitesi, İstanbul³ Bilgisayar Mühendisliği Bölümü, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Kuzey Kıbrıs Kampüsü Güzelyurt,

Amaç: Web gündelik hayatımızda önemli bir rol oynamaktadır. Ancak web sayfaları, engellilerin ihtiyaçları gözetilerek tasarlanmadığından dolayı engelli kullanıcılar için erişilebilir değildir. Literatürde kullanıcı deneyimi araştırmalarının sayısı gün geçtikçe artmakta birlikte, bu çalışmalar engelli bireylerin ihtiyaçlarına odaklanmamaktadır. Ayrıca, Türkiye'deki kullanıcı deneyimi profesyonellerinin web erişilebilirliğine yönelik ortak pratikleri, farkındalıkları ve kavrayışlarını ortaya koyan bir çalışma bulunmamaktadır. Bu anlamda, bu çalışmanın temel amacı mevcut durumu anlamak ve Türkiye'de web erişilebilirliği pratiklerini geliştirmeye yönelik adımları atmak üzere öneriler sunmaktır.

Gereç ve Yöntem: Kullanıcı deneyimi profesyonellerinin kavrayışını incelemek için bir çevrim-içi anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Ankete 269 kişi katılmış, 113 kişi anketin tamamını cevaplamıştır. Bu ankette, Türkiye'deki kullanıcı deneyimi profesyonellerinin kavrayış ve farkındalıklarına (örneğin konuyla ilgili eğitim almışlar mıdır?) ve ortak pratiklerine (örneğin web erişilebilirliği projelerinde göz önünde bulundurulmuş mudur?) odaklanılmıştır.

Bulgular: Öncül bulgularımız kullanıcı deneyimi profesyonellerinin web erişilebilirliğiyle ilgili eğitim aldıklarını düşündüklerini ancak engelli bireylerin kullandığı yardımcı teknolojileri ve web erişilebilirliği standartlarını bilmediklerini göstermektedir. Gerçekleştirdikleri kullanıcı araştırmalarına engelli kullanıcıları dâhil etmemekte ve projelerinde web erişilebilirliğini dikkate almamaktadırlar. Anket bulguları profesyonellerin web erişilebilirliğinin iş yapış biçimlerine entegrasyonu konusunda temelde yukarıdan aşağı bir bakışı benimsediklerini ve web uygulamalarını erişilebilir hale getirme sorumluluğunun özellikle proje yöneticilerinde olduğunu düşündüklerini göstermektedir.

Sonuç: Kullanıcı deneyimi profesyonelleri herkes için nitelikli bir kullanıcı deneyimi tasarlamak ve sunmak açısından önemli bir rol üstlenmektedir. Ancak çalışmamız göstermektedir ki Türkiye'deki profesyonellerin öncelikli olarak web erişilebilirliği konusunda iyi bir eğitime ihtiyacı bulunmaktadır. Ayrıca kurumların, herkese yönelik web erişilebilirliği sağlamak için aynı anda hem yukarıdan-aşağıya hem de aşağıdan yukarı bir yaklaşımın gerekli olduğunu anlaması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kullanıcı Deneyimi, Web Erişilebilirliği

WEB ACCESSIBILITY PERCEPTION OF USER EXPERIENCE PROFESSIONALS IN TURKEY

Purpose: The web plays a crucial role in our daily life. However, web pages are typically not designed with the requirements of disabled people in mind and therefore they are inaccessible to disabled people. Even though, globally there is a growing interest of User Experience (UX) studies in relevant literature, they typically not focus on the requirements of disabled people. Besides, there is no research in showing the status of the common practices, awareness and understanding of the UX professionals (UXP) in Turkey. Therefore, the overall goal of our work is to understand the current status so that we can suggest areas of improvement and changes to advance web accessibility practices in Turkey.

Method: In order to investigate UX professionals' perception, we conducted an online survey. 269 people have accessed the survey and 113 people completed the survey. In this survey, we mainly focused on articulating the understanding and awareness (e.g., Do UX professionals have accessibility training and education?) and common practices (e.g., Do UXPs in Turkey consider web accessibility in their projects?) of the UXPs in Turkey.

Results: Our preliminary results show that UXPs think that they have training and education in web accessibility, but unfortunately they are not familiar with web accessibility standards and assistive technologies used by disabled people. They do not use disabled people in their user studies and they do not consider web accessibility in their projects. Our findings also show that UXPs have a top-down approach in mind for web accessibility and in particular they think that it is the responsibility of project managers to make web applications accessible.

Conclusion: UXPs play a crucial role in ensuring good user experience for all, and in particular for disabled people. However, our study shows that UXPs in Turkey need to be better educated and trained on web accessibility, and organizations need to also realize that both a top-down and bottom-up approach needed to ensure web accessibility for all.

Keywords: User Experience, Web Accessibility

NASIL BİR MİMARLIK EĞİTİMİ İLE KAPSAYICI ÇEVRELER TASARLANIR?

Doç. Dr. Gökseven Inalhan
İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, İstanbul

Amaç: Engelliliğin tanımı, bireylerin tedavi edilmesini ele alan vurgudan, artan bir farkındalık ile, bireylerin fiziki çevreleri ile kurdukları ilişkinin sonucu olmaya doğru gitmekte, eğitimsel stratejiler de aynı şekilde, çevrelerin insan potansiyali ve engellilik kavramının üstüne örnekler göstermesi gerekmektedir. Tüm uzantısıyla insan ihtiyaçlarının farkındalığı bir sürü farklı seviyelerdeki farkındalık programları ile sağlanabilmektedir. Ancak fiziki çevre profesyonellerinin mimari tasarım eğitimleri, daha kullanıcı odaklı felesefe ve uzun vadeli davranış değişimleri için en önemli başlangıç noktasını oluşturmaktadır. Mimari tasarım ders programlarında, tasarımcıların artan bir ihtiyaç olarak araştırma becerilerine ve kullanıcı tecrübelerine göre tasarıma yönelmesinin sağlanması gerekir. Kapsayıcı tasarım, diğer bir çok kullanıcı odaklı tasarım yaklaşımı gibi, öğrencilere insan kapasite, ihtiyaç ve arzularını (beklentilerini) takdir etmede potansiyali bulunmaktadır. Ancak, daha kapsayıcı mimari çevrelerin oluşması için, nasıl ve ne zaman erişebilirlik ders programlarının tasarıma eğitime katılacağı bilgisi anektod olarak veya kısıtlı veriler şeklinde literatürde verilmektedir.

Gereç ve Yöntem: Bu araştırma İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesinin dört yıllık eğitimini, kapsayıcı tasarım dersi programı açısından değerlendirecektir.

Bulgular: Akademik sorgulama ve yönlendirici ilkelerle farklı eğitim yaklaşımları da tartışılmıştır.

Sonuç: Kapsayıcı tasarım prensiplerinin fiziki çevre eğitimlerine entegre edilmesi geleceğin mimar ve tasarımcılarını destekleyerek, etkin bir şekilde, tasarım yoluyla engellenmeyen, fiziki çevreler oluşturmada çok önemli bir rol oynayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mimari Tasarım, Kapsayıcı Tasarım, Tasarım Eğitimi, Eğitim Stratejileri

BY WHAT KIND OF ARCHITECTURAL EDUCATION INCLUSIVE ENVIRONMENTS BE DESIGNED?

Purpose: The definition of disability has shifted from an emphasis on an individual to be 'treated', to the increasing awareness that disability is the result of interaction between the individual and the environment; hence, educational strategies also need to exemplify the growing recognition of the importance of the environment on human potential and the concept of disability. Raising awareness of the full range of people's needs may best be achieved by many routes, with different levels of awareness programmes. However, the architectural design studies of built environment professionals is the most important starting point by which to initiate a more user-oriented philosophy into the profession and for a long-term attitudinal change. In architectural design curricula there is a growing need for designers with competent research skills and designers who design for the user experience. Inclusive design, as one of the many user-centred design approaches, has the potential to help students appreciate user capabilities, needs and expectations: a first step towards user-led innovation. However we have rather anecdotal and limited data about how and when accessibility programmes would be inserted into design education to result in more inclusively designed environments.

Method: Within this research, a snapshot of an Architectural Faculty's (Istanbul Technical University) four year formal education would be assessed in terms of the curricula about educating architects on inclusive design..

Results: The academic reasoning and the guiding principles behind different teaching approaches would be discussed

Conclusion: It is important that integrating inclusive design principles throughout built environment education could support future architects and designers to become more effective in resolving design conundrums.

Keywords: Architectural Design, Inclusive Design, Design Education, Educational Strategies

ÇOCUK OYUN ALANLARINDA EVRENSEL TASARIM ARAYIŞI: İSTANBUL - BEŞİKTAŞ İLÇESİ ÖRNEĞİH. Sanem Çınar ALTINÇEKİÇ¹ *Öykü ÖZDEN²¹ İstanbul University Faculty of Forestry Department of Landscape Planning and Design 34473 Bahçeköy/İstanbul² Landscape Architect, İstanbul

Amaç: Ülkemizde giderek artan nüfusla birlikte, engelli bireylerin nüfuslarında da artış olduğu ve kentsel mekânlarda birçok sorunla karşılaştıkları görülmektedir. Yaşanan en büyük sıkıntılardan biri de, engelli bireyler için yaşamın ve mekân kullanımının zorluğudur. Bu sorunların en başında, yapılan tasarımların engelli bireylerin ihtiyaçları ve engellilik özellikleri dikkate alınmadan yapıldığı gerçeğidir. Son yıllarda özellikle çocuk oyun alanlarının uygulama çalışmalarında, herkes için tasarım fikri ve kolay erişim olanaklarının sağlanmasına yönelik çalışmalar giderek önem arz eden bir konu haline gelmiştir. Yaşanabilir kentsel mekânlar için, özellikle çocuğun yakın çevresini oluşturan cadde, sokak, oyun alanları başta olmak üzere tüm kentsel mekânların; ihtiyaçlara cevap verecek, güvenli, oyun eylemine olanak sağlayan yerler haline getirilmesi, bireyleri damgalayacak şekilde alanın anılmaması ve herkese eşit tasarım amaçlanmaktadır.

Gereç ve yöntem: Araştırma alanı olarak, İstanbul metropolünün en önemli ilçelerinden biri Beşiktaş ilçesidir. İlçede tespit edilen 127 park arasından, ulaşım kolaylığı, kullanım yoğunluğu, mekân büyüklüğü bakımından eş değer sayılabilen mekânlar indirgenerek bunların arasından iki oyun parkı seçilmiştir. Beşiktaş ilçesinde seçilen oyun parkları ;Yavuz Koca Ömer Engelliler Parkı (Etiler) ve Şair Nedim Parkı (Gayrettepe)'dir. Araştırma alanlarında gözlem ve etütler yapılmış, fotoğraflar çekilmiştir. Ziyaretçilerin mekân-zaman kullanımları, tercihleri, erişilebilirlikleri, beğenileri, istekleri sorgulanması amacıyla Anket Yöntemi'nden yararlanılmıştır.

Bulgular: Yapılan anket, gözlem ve etütler, fotoğraf çekimleri ile alan içerisinde bulunan yürüme yolları, fonksiyon alanları ve donatı elemanlarının engelli çocukların kullanımı açısından uygunluğu, bu mekânların engelli çocukların ihtiyaçlarına ve oyun eylemine uygunluk durumları değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Sonuç: Elde edilen veriler ışığında; araştırma alanlarında, engelli bireylere yönelik tasarım ölçüleri karşılaştırılmış, uygun olanlar belirlenmiş, uygun olmayanlar için gerekli çözüm önerileri geliştirilmiştir. Yapılan bu çalışma ile yerel yönetimler, gerçekleştirdikleri uygulamaları belirli zaman dilimlerinde yapacakları anket, gözlem ve etütlerle, ziyaretçilerin görüşleri de dikkate alınarak, eksik ya da yanlış olan uygulamaları ortaya koyup, herkes için eşit tasarım çalışmalarını programlarına almaları gerekliliği ortaya konmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Mekân, Erişilebilirlik, Evrensel Tasarım, Engelli Çocuklar, Oyun Alanı

SEARCH FOR UNIVERSAL DESIGN ON PLAYGROUNDS: EXAMPLE OF İSTANBUL - BEŞİKTAŞ DISTRICT

Purpose: The population of disabled individuals is increasing parallel with the population of our country, while it has been observed that encounter with many problems in urban areas. One of the biggest problems is the difficulty in living and usage of spaces for disabled individuals. The reason lying beneath these problems mostly emanates from designs that are created without considering disabled individuals' needs and disability characteristics. In recent years, the idea of design for everyone and studies intended to provide easy access possibilities have become a significant issue particularly in playground implementations. Following design aims should be embraced in all urban areas, mainly in avenues, streets, and playgrounds that compose a child's inner circle, in order to provide habitable urban areas: responding to needs, secure, playgrounds aimed to enable the action of playing, should not be quoted as spaces that blacklists individuals and designs equal to everyone's needs.

Method: Beşiktaş is one of the most important districts of İstanbul as research area. 2 playgrounds are selected among 127 parks, which have equivalent characteristics considering easiness of accessibility, usage intensity and size of space. Playgrounds that are selected in Beşiktaş district are;Yavuz Koca Ömer Engelliler Park (Etiler) and Şair Nedim Park (Gayrettepe) Observations and site investigations were done and photos were taken in the study areas. Questionnaire method was used in order to question and point out visitors' site-time usages, preferences, accessibilities, likes and requests.

Results: Convenience of these playgrounds with regard to disabled childrens' needs and playing action, convenience of walkways, functional sites and equipment elements with regard to disabled childrens'usage were evaluated on surveys, observations, site investigation studies and photos.

Conclusion: In the light of obtained data; design measures for disabled individuals were compared in study areas, while the suitable ones were determined and suggestions were provided for the unsuitable ones. The necessity of determining deficient or wrong implementations by considering the questionnaires, observations and surveys held in a certain time period by the local authorities and putting equally planned design studies into their program has been put forward as a result of this study.

Keywords: Urban Space, Accessibility, Universal Design, Disabled Children, Playground

GÖRME ENGELLİLERE YÖNELİK KARTON AMBALAJ TASARIMINDA İŞLEVSELLİK VE OKUNABİLİRLİK ALGISI ÜZERİNE UYGULAMALAR**Peilin HAYTA, Dilek ÇULHA**

P Hayta: Nişantaşı University, Vocational School, Department of Printing and Publishing Technologies, İstanbul, Türkiye.
D Çulha: Nişantaşı University, Faculty of Art and Design, Department of Graphic Design, İstanbul, Türkiye.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, görme engelli bireylere yönelik bilindik üç farklı sektörün karton ambalaj tasarımları üzerinde bulunan, dokunsal diyagramlar (ürünün cinsi, markası, logosu ve tehlike uyarıcı sembolleri) ve Braille alfabesinin ihtiyaca yönelik yeniden tasarlanmasıyla, göremeyen bireylerin işlevsellik ve okunabilirlik algısının var olup olmadığının irdeleyebilmektir.

Gereç ve Yöntem: Araştırmada; ölçüt, bireylerin görme derecelerinin %50 ve üzerinde olması ve Braille alfabesi okuyabilmeleridir. Bu kapsamda özel bir çalışma grubu oluşturularak, İstanbul'da bulunan Emirgan Altı Nokta Görme Engelliler Rehabilitasyon Merkezi'nden ve Altı Nokta Körler Derneği'nden 18 yaş ve üzeri altı (3 erkek ve 3 kadın) görme engelli bireyle çalışılmıştır. Veri toplama aracı olarak "yapılandırılmış anket formu" kullanılıp görüşme tekniğiyle veriler toplanmıştır. Yapılandırılmış anket formunda, her bir ambalajın tasarımına için "işlevsellik ve okunabilirlik" konularına dair sorular sorularak bireylerin görüşleri alınmıştır.

Bulgular: Çalışmada, katılımcıların ambalaj tasarımlarına ilişkin görüşlerinden elde edilen analizler sonucu üç ana tema ve bunlara bağlı dokuz alt tema belirlenmiştir. Bu yapılanma da ana temalar; tasarım, ambalaj, Braille alfabesi ile alt temalar; işlevsellik ve okunabilirlik yapılarını ortaya koyan sorular ile ilişkilendirilerek çözümlenmiştir. Ana temalar ve alt temaların oluşmasında en belirgin etken katılımcıların görüşleridir. Bu görüşler sonucunda; tasarımlarda işlevsellik, ambalajın formuna bağlı iken; okunabilirlik ilkesi Braille alfabesinin farklı şekillerde ve boyutlarda konumlandırılması sonucuna bağlı olarak, okumanın değiştiği bilgisine ulaşılmaktadır.

Sonuç: Bu araştırmada, grafik tasarım alanında görme engelli bireylerin gereksinimlerine yönelik olarak yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, görme engelli bireylerin tasarım algısını genişleten "dokunsallık" yöntemini ile hedef kitlenin ihtiyacını belirleyecek grafik tasarımın okunma ve işlevsellik düşüncesi harmanlandığında, hem görebilen hem de göremeyen bireylere yönelik tasarımcı çözümler üretilebilmektedir. Yapılan araştırma sonucunda; hedef kitleye yönelik ambalajların tasarlanması ve yaygınlaşması durumunda başarı sağlanacağını destekleyen bulgular, araştırma kapsamında ortaya çıkarılmış.

Anahtar kelimeler: Grafik Tasarım, Ambalaj Tasarımı, Dokunsal Tasarım, Braille, Görme Engellilik.

PRACTICES ABOUT FUNCTIONALITY AND LEGIBILITY PERCEPTIONS IN CARTON PACKAGING DESIGN FOR VISUALLY HANDICAPPED INDIVIDUALS

Purpose: The purpose of this paper is to determine whether visually impaired individuals have functionality and legibility perceptions of packaging designs in three sectors that are familiar them and to redesign their tactile diagrams (type of product, brand, logo and warning signs) and Braille alphabet.

Methods: In this study, the main focus is on the individuals with at least 50% vision impairment and the ones who can read Braille. In this regard, we worked with six sight-disabled people aged 18 years old and older (3 men and 3 woman) from Emirgan Six Dots Rehabilitation Center for the Blinds and the Six Dots Foundation for the Blinds in İstanbul. A structured questionnaire form was used as data collection instrument, and the data were collected in interviews. The structured questionnaire form consisted of questions about the functionality and legibility of the design of each package and was administered to the individuals for their opinions.

Results: In this study, according to the analysis results obtained from the participants' views on packaging design, three main themes have been identified with nine sub-themes attached to them. To find the solution in this embodiment, the main themes are associated with design, packaging, and Braille alphabet; the sub-themes are associated with the questions that reveal the structure of functionality and readability. Opinions of the participants are the most significant factors in formation of the main themes and sub-themes. As a result of this view; while functionality in design depends on packaging; the principle of readability is the knowledge that changes with reading Braille alphabet positioned in different shapes and sizes.

Conclusions: This study was conducted to determine the requirements of visually impaired individuals in terms of graphic design. The study results showed that combining the tactile sensation method, which broadens design perspectives for visually impaired individuals, and the legibility and functionality of graphic design, which address the needs of the target population, can produce design solutions for both sighted and visually impaired people. This study found support for the idea that success can be achieved when packaging for the target population is designed well and becomes widespread.

Keywords: Graphic Design, Packaging Design, Tactile Design, Braille, Visual Impairment

GÖRME ENGELLİ ERGEN BİREYLERDE MOBİL TELEFON ARACILIĞIYLA SOSYAL MEDYA KULLANIM DAVRANIŞI

Seray Oney Doganyigit

İstanbul Bilgi University, Faculty of Communication, Public Relations Program, Eyup, Istanbul

Amac: Bu çalışma; akıllı telefonun yaygın olduğu görme engelli gibi özel kullanıcıların, sosyal medyada kullandıkları Facebook, Instagram, Twitter vd gibi sosyal hesaplar üzerinden nasıl etkileşime girdikleri ve kullanılabilirlik konusunda karşılaştıkları avantajları ve dezavantajları anlayabilmek için planlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Çalışma İstanbul Mecidiyeköy'de bulunan Pariltı Görmeyen Çocuklara Destek Derneği' nde 5 kör ve 2 az gören 15-18 yaş arasındaki ergen akıllı telefon kullanıcıları bireylerle gerçekleştirilmiştir. Çalışmada etkileşimi anlamak için kalitatif çalışma metodlarından derinlemesine görüşme tekniği ve kullanılabilirlik davranışını anlamak için gözlem tekniği kullanılmıştır..

Bulgular: 2 farklı görme koşullarına göre dokunmatik ekran ile 2 değişik kullanım davranışı sınıflandırılmıştır. Kör insanların mobil telefonlardan sosyal medyayı kullanırken yaşadıkları kullanıcı problemlerinin yanında, sosyal medya ile etkileşime girerken uygulamaların görme engelliler için yeterli olamaması ve karakteristik özellikleri de gözlemlenmiştir.

Sonuç: Kör ve az gören ergen bireyler aktif olarak sosyal medyada enformasyon paylaşmaktan daha çok pasif bir şekilde enformasyonu izlemekte ve değerlendirmektedirler. Resim, görsel ya da herhangi yazılı bir içeriği paylaşma konusu en önemli problemlerinden biri olmaktadır ve her daim desteğe ihtiyaç duydukları tespit edilmektedir. Dolayısıyla bunu aktif olarak talep etmek yerine eğer ortak resimlerde etiketlenir ya da resimler anlayabilecekleri şekilde tanımlanırsa, sosyal medyada etkileşimlerinde artış gözlemlenmektedir. Sesli tanıtma kısıtlılığından dolayı bazı sosyal medya hesaplarının tüm özelliklerini kullanamamakta, görsele daha fazla dayalı olan sosyal medya hesaplarını da hiç kullanmamaktadırlar. Güçlü bir mahremiyet ve güvenlik hissi olduğundan arkadaş, aile dışında etkileşime girmeyi tercih etmemektedirler. Kullanıcıların hepsi sosyal medya hesaplarını tanıdıkları ile iletişime girmenin dışında ilgi alanlarına göre haber alabildikleri sayfaları da takip etmek için kullanmaktadır. Görenler ile oynayabilecekleri oyunlar, sosyal medyadaki etkileşimi artıracak diğer bir unsur olarak gözlemlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Görme Engelli, Mobil Sosyal Medya, Oyun

SOCIAL MEDIA USAGE BEHAVIOUR VIA MOBILE PHONE FOR THE VISUAL IMPAIRMENT ADOLESCENTS

Purpose: This study was designed to to understand how visual impaired and blind adolescents who commonly use smart phones interact with their social media accounts such as Facebook, Instagram, Twitter etc. and the advantage and disadvantage about usability .

Methods: This study was conducted with five blind and two visual impaired adolescents between 15-18 years in Pariltı Visually Impaired Children Foundation in Mecidiyekoy,Istanbul. participated in this research. In the research qualitative research methods are adopted both in depth interview and observational studies to understand interaction and usability

Results: Based on different vision conditions, 2 kinds of use behaviours were distinguished according to interacting with the touch screen. In addition, blind adolescents not only encounter usability and interaction problems, but psychological characteristics also play an important role while interacting with social media.

Conclusions: It is concluded that blind and visual impaired adolescents are inclined to passively monitor information rather than actively share information in social media. Sharing images, photos or any other written content is the most important problem while using social media and they commonly need support. If the pictures are hashtagged or prescribed comprehensively, it is observed that their interactions are increasing. Because of lack of audio definition they cannot use social accounts adequately, moreover they don't use the other common social accounts which based on more visuality. A strong sense of security and confidence is reflected in interacting only family and well known friends. All users use their social accounts not only interacting with their acquaintances but also follow the pages according to their interests. It is observed that integrational games that they can play with their peers can increase interaction with social accounts.

Keywords: Visual Impairment and Blind, Mobile Social Media, Game

GÖRME ENGELLİ BİREYLERDE AĞIZ-DİŞ SAĞLIĞININ İNCELENMESİ

Dt. Bakış Çaynak, Dt. Cansu Akay, Dr. Yelda Kasımoğlu, Dr. Mine Koruyucu, Doç.Dr. Elif Bahar Tuna-İnce, Prof.Dr. Zeynep Aytepe
İstanbul Üniversitesi, Dişhekimliği Fakültesi Pedodonti Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

Amaç: Görme bozukluğu; konjenital olarak, doğum travması, hastalık ya da yaralanma gibi tıbbi bir durum nedeniyle kısmen ya da tamamen normal görme fonksiyonun kaybedilmesi durumudur. Bu çalışmanın amacı, İstanbul Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi Engelsiz Gülüşler Öğrenci Kulübü kapsamında görme engelli öğrencilerin çürük prevalansını, travma geçişini ve oral hijyen durumunu belirlemektir.

Gereç ve Yöntem: Bu araştırma, İstanbul Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Pedodonti Anabilim Dalı önderliğinde özel eğitim veren Türkan Sabancı Görme Engelliler Okulunda gerçekleştirildi. Engelli bireylerin ağız içi muayenesi bir sandalye üzerinde; steril ayna, sond, presel yardımı ile gün ışığında yapıldı. Bireylerin malokluzyon durumları, travma varlığı, dmfs değerleri ve dental anomalileri anket formuna kaydedildi.

Bulgular: Yaşları 6 ve 21 arasında değişen 64'ü kız, 66'sı erkek olmak üzere toplam 130 görme engelli birey muayene edildi. Yaş ortalamaları 9.9' dur. Ortalama dmft ve DMFT skorları 2.42 ve 2.04 olarak bulundu. Çocukların %78.4'ünde değişen oranlarda çürük varlığı görülmüştür. 8 öğrencide (%6) travma hikayesi izlendi.

Sonuç: Görme engelli çocuklarda çürük sıklığının ve şiddetinin çok yüksek olduğu ve iyi oral hijyene sahip öğrenci sayısının çok az olduğu görüldü. Bu tip hastalarda, diş fırçalama eğitimi verilirken dokunma duyusundan ve sözlü ifadelerden yararlanılarak; koruyucu hekimlik uygulamaları ile ağız-diş sağlığı iyi seviyede tutulmalıdır.

Anahtar kelimeler: Diş Çürüğü, Görme Bozukluğu, Dental Travma

EXAMINATION OF THE ORAL AND DENTAL HEALTH IN VISUALLY IMPAIRED INDIVIDUALS

Purpose: Visual impairment is a partial or total loss of vision due to a medical condition such as congenital conditions, birth trauma, disease or injury. The aim of this study is to determine the prevalence of caries, trauma history and oral hygiene status of visually impaired students in Istanbul University Faculty of Dentistry student club unhandicapped smiles.

Method: This study was conducted on the visually impaired students of Turkan Sabanci School under the leadership of Istanbul University, Faculty of Dentistry, Department of Pediatric dentistry. Oral examination of individuals with disabilities on a chair; sterilized mirror, probe, presel was carried out with the help of the light of day. Individuals in cases of malocclusion, trauma, the presence of dental anomalies and dmfs values were recorded on the survey form.

Results: Ages ranging between 6 and 21, 64 girls, 66 boys with a total of 130 visually impaired person has been examined. The average age of the population was 9.9. The mean dmft and DMFT scores of the students were 2.42 and 2.04, respectively. Children of 78.4% in the presence of caries was observed in varying proportions. 8 students (%6) have a trauma history.

Conclusion: Caries prevalence and severity in visually impaired children were very high, and the number of children with good oral hygiene was very low. Maintenance of oral hygiene remains the most outstanding challenge in the care of visually impaired children. The sense of touch must be utilised when instructing the blind patient in oral hygiene methods.

Key words : Dental Caries, Visual Impairment, Dental Trauma.

ENGELLİLERDE YAŞAM KALİTESİ İLE AFFETMENİN FARKLI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Esin Akdeniz Tüccar¹,
Bayrampaşa Belediyesi, İstanbul, Türkiye.

Amaç: Doğuştan veya sonradan herhangi bir hastalık veya kaza sonucu bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yetilerini çeşitli derecelerde kaybetmiş, normal yaşamın gereklerine uyamayan, günlük gereksinimlerini karşılama güçlükleri olan korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmeti alan kişilere engelli denilmektedir. Engellileri tanımaya yönelik son yıllarda yapılan çalışmaların sayısının artması sevindiricidir. Bu çalışmada engellilerin “Yaşam Kaliteleri” ve “Affetme” düzeyleri, cinsiyet, engel türü, eğitim durumu, engel derecesi ve çalışma durumu değişkenlerine göre incelenmiştir.

Gereç ve Yöntem: İlişkisel tarama yöntemi ile gerçekleştirilen çalışmada araştırma evreni İstanbul ilindeki engellilerden oluşmaktadır. Örneklemi ise; bu engellilerden tesadüfi örnekleme yöntemiyle farklı engelli türleri arasından seçilen 300 engelli bireyden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplamak amacıyla; “Heartland Affetme Ölçeği” ve “Yaşam Kalite Ölçeği” uygulanmıştır.

Bulgular ve Sonuç: Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; engel türüne göre, ortopedik engellilerin, “Affetme” puanları diğer engel gruplarına göre düşük bulunurken, süregen engellilerin, “Yaşam Kalite” puanları da, diğer engel gruplarına göre daha düşük bulunmuştur. Engellilerin, eğitim düzeyleri ve çalışma durumlarına göre “Yaşam Kaliteleri” artmakta, fakat “Affetme” davranışlarında anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Engelli, Yaşam Kalitesi, Affetme

İMPARED QUALITY OF LIFE AND FORGIVENESS OF EXAMINATION ACCORDING TO DIFFERENT VARIABLES.

Purpose: Disability is the state of people who have lost some physical, mental, spiritual, social, emotional, skills in various degrees and are in incapacity to complete the requirements of normal life and need protection, rehabilitation, therapy and counselling.

The increasing number of studies in recent years to recognize people with disability are encouraging. We try by this study to define the well-being degree and forgiveness state of disabled people according to their kind and degree of ability to work, disability, gender, educational status.

Method: Heartland forgiveness Scale and Life Quality Scale were applied to speech/hearing, visually and continuous disabled people in İstanbul province.

Results and Conclusions: According to the findings the disabilities by gender and levels of disabilities, “forgiveness” and “Quality of life” there were no significant difference between.

According to the disability, orthopaedic disabled forgiveness scores compared to the other disability groups were found lower. Quality of life scores were significantly lower than in continuous disabled than other disability groups. According to the education level and work status of disabled people, the life quality increase. But there is no meaningful difference on forgiveness behaviour.

Keywords: Disabled, Quality of Life, Forgiveness

BAŞKA DİLDE AŞK FİLMİ ÜZERİNDEN TOPLUMDAKİ SAKATLIK ALGISI: “EKSİK” VE “ANORMAL” OLMAK

Pınar AKOĞUL, Murat ŞENTÜRK

İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, İstanbul

Amaç: Başka Dilde Aşk filminde işitme engeli bulunan Onur ve tıbbi bakış açısına göre “normal” olan Zeynep’in birbirlerine duydukları aşkın hikâyesinden yola çıkarak; sakat bireylerin karşılaştığı fiziksel engellerin yanı sıra toplumun ve insanların önyargılarıyla oluşturduğu engeller anlatılmaktadır. Sunumumuzun amacı da Başka Dilde Aşk filmi ele alarak; toplumun sakatlık algısının sakat bireyin hayatında yarattığı engellerin, bireyin içinde yaşadığı mekân ve kamusal alanlardan kaynaklanan fiziksel engellerden kaynaklanan zorluklardan daha fazla olması durumu irdelenmesidir.

Gereç ve Yöntem: Zeynep’in annesinin “Kızım, senin neyini eksik ettik de, eksik bir adamla birlikte oluyorsun?” sözü filmi ve toplumun genel sakatlık algısını özetlemektedir. Filmde geçen bu ve benzeri diyaloglar ve sahneler nitel araştırma geleneği içerisinde yer alan “söylem analizi” yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Elde edilen veriler Erving Goffman’ın toplumsal ilişkiler ve etkileşimler bağlamında ortaya koyduğu damgalama kuramından hareketle değerlendirilmiştir.

Bulgular: toplumun sakatlık algısının sakat bireyin hayatında yarattığı engellerin, bireyin içinde yaşadığı mekân ve kamusal alanlarda karşılaşılan fiziksel engellerden kaynaklanan zorluklardan daha fazla olması durumu irdelenmiştir. Zira mekânda ve kamusal alanlarda karşılaşılan engellerin toplumsal algıdan kaynaklandığı söylenebilir.

Sonuç: Başka Dilde Aşk filminin söylem analizi kullanılarak sosyolojik açıdan incelenmesine odaklanan bu çalışma, sakatlıkla ilgili toplumsal algının boyutlarını ve nedenlerini göstermeyi ve bu algının olumlu açıdan nasıl değiştirilebileceği yönünde öneriler geliştirilmesine katkıda bulunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Sakatlık Algısı, Eksik, Anormal

THE PERCEPTION OF DISABILITY IN THE SOCIETY BASED ON THE MOVIE ‘BAŞKA DİLDE AŞK’: BEING ‘DEFICIENT’ AND ‘ABNORMAL’

Purpose: The movie ‘Başka Dilde Aşk’, based on the love story of the characters Onur (a deaf man) and Zeynep (a normal person according to the medical point of view), depicts both the physical barriers and the barriers that the society and individuals develop with their prejudices. The purpose of the presentation is to analyse the film ‘Başka Dilde Aşk’ with the aim of questioning whether the perception of the society’s disability develops more barriers for the disabled individual than the difficulties the same individual encounters resulting from the physical barriers of his/ her environment and public sphere.

Methodology: The following words of Zeynep’s mother ‘my daughter, what did we leave deficient in your life and then you are going out with a deficient man?’ summarizes both the film and the society’s perception of disability. The similar words and scenes of the film were analysed with ‘discourse analysis’ method which is a method of qualitative research tradition. The collected data were evaluated in light of stigma theory that Erving Goffman developed in the context of social relationships and interactions.

Findings: The present study questions whether the perception of the society’s disability develops more barriers for the disabled individual than the difficulties the same individual encounters resulting from the physical barriers of his/ her environment and public sphere for why it could be stated that barriers encountered in the environment and public sphere are resulted from the perception of the society.

Conclusion: The present study , focusing on the sociological analysis of the film ‘Başka Dilde Aşk’ by using discourse analysis method, aims to indicate the dimensions and reasons of social perceptions of disability and to contribute the proposals of turning this perception into positive.

Key words: The Perception of Disability, Deficient, Abnormal

TÜRKİYE'DE ENGELSİZ HAVAALANLARI

Arş.Gör.Derya BAYSAL

Ardahan Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu

Amaç: Engellilik, insanlık tarihi ile birlikte var olan ve insanlık var oldukça da devam edecek olan bir süreçtir. Tarih boyunca bireyler engelli kimseler için çeşitli çözümler üretmiş olmakla birlikte günümüz modern dünyasında engelli bireylerin günlük hayat içerisinde yer almalarına gösterilen hassasiyet düzeyi artırılmalı ve dezavantajlı olmak gibi görünen engellilik durumu var olan imkânlara engelli bireylerin rahatça ulaşabilmesi ile ortadan kaldırılmalıdır.

Teknolojinin gelişmesi ile birlikte özellikle seyahat edebilme ve uzak mesafelerin yakın olması modern dünyada kaydedilen önemli gelişmelerden biridir.

Çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde engellilik kapsamı, ikinci bölümde Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü'nün havaalanlarında engelli bireyler için hayata geçirdiği/geçireceği düzenlemeler üçüncü bölümde Türkiye'deki havaalanlarının engelli bireylerin seyahatleri için uygunluğu dördüncü bölümde ise sonuç ve değerlendirme üzerinde durulacaktır. Engelli bireylerin seyahat özgürlüğü kapsamında ele alabileceğimiz bu araştırmada, engelli kimselerin havaalanlarında ihtiyaç duydukları fiziki imkanların hangi havaalanları tarafından ve ne ölçüde karşılandığı, ülkemizde hangi havaalanlarında engellilere yönelik gerekli uygulamaların yapıldığı araştırmanın amacı olacaktır.

Çalışmanın yöntemi: Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme tekniğinden faydalanılacak ve yanı sıra tüm havaalanlarının fiziki şartlarını değerlendirebilmek amacı ile web sayfaları incelenecektir.

Bulgular ve Sonuç: Engelsiz turizm ya da engelli bireylerin seyahat etme özgürlükleri bağlamında havaalanlarının değerlendirilmesi ile ilgili literatürde tatmin edici sayıda çalışmaya rastlanmamıştır. Türkiye'de hizmet sunan havaalanları içerisinde 'Engelsiz Havaalanı Sertifikasını' almış bir havaalanı bulunmamaktadır. Ancak 'Engelsiz Havaalanı Kuruluşu Belgesi' almaya hak kazanmış havaalanları mevcuttur. Bu durum, engelli kimselerin seyahatleri başlamadan önce ve seyahatleri bittikten sonra hizmet almalarını sağlamaktadır. Bu çalışmada havaalanlarının sağlamlığı gereken fiziki şartlar ve engelli bireylerin seyahatleri için uygunluk düzeyleri değerlendirilmiştir. Bu çalışma daha sonra engeli olan kimseler ile görüşülerek hangi sıklıkla seyahat ettikleri ve bu seyahatlerinde hangi havaalanlarından memnun ayrıldıkları araştırılarak genişletilebilir.

Anahtar sözcükler: Engellilik, Seyahat, Havaalanları

ACCESSIBLE AIRPORTS IN TURKEY

Abstract: Disability has existed and will continue to exist throughout human history. While individual endeavors have focused on developing solutions for the disabled, our modern times call for a greater care to be taken for helping disabled individuals participate in daily life, and for neutralizing disability, an apparent disadvantage, through availability of convenient access to means for disabled individuals.

In particular, the ability to travel and cover faraway distances without difficulty, a blessing brought to us by advances in technology, is a key highpoint of our modern times.

The study will consist of four parts: the first part will lay down the disability scope; the second part will investigate the accessibility of airports in Turkey for the disabled; the third part will look at the measures that have been / will be put in place in the airports by the General Directorate of Civil Aviation; and the fourth part will offer the study conclusions and their discussion.

Purpose of Study: This study, framed around the freedom of movement of disabled individuals, will examine the degree by which the physical needs of the disabled in an airport setting are met by individuals airports, and identify domestic airlines that have proper conveniences in place for disabled individuals.

Methodology: The study will use the qualitative investigational method of document review, as well as a review of web pages to evaluate the physical conditions of all airports.

Results and Conclusion: The number of published studies, covering an assessment of airports in terms of accessible tourism or the freedom of movement of the disabled, was not satisfactory. There are no airports having 'The certification of Accessible Airports' among the airports providing services in Turkey. However, there are airports having right to get 'The Certification of Accessible Airport Institution'. So, the handicapped can benefit from the service before their travels start and after their travels finish.

This study has examined the airports for the availability of essential physical conditions, and their accessibility for disabled individuals. This study may be enhanced by interviewing individuals with acquired disability to inquire about their traveling frequency and their satisfaction level of individual airports.

Keywords: Disability, Traveling, Airports.

ENGELLİ BİREYLERİN ÖZ-YETERLİLİK VE ÖFKE DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Uzm. Aile Danışmanı Arzu GÜNER

Bayrampaşa Belediyesi Fizik Tedavi ve Engelliler Rehabilitasyon Merkezi, İstanbul, Türkiye.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, engelli bireylerin öz-yeterlilik ve öfke düzeyleri arasında ilişki olup olmadığını tespit etmek ayrıca engelli bireylerin öz-yeterlilik ve öfke düzeylerinin yaş, cinsiyet, engel durumu, engel derecesi, eğitim durumu, medeni durum, ekonomik durum ve meslek gibi demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Gereç ve Yöntem: Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul ilindeki 18-55 yaş arasındaki engelli bireyler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, ortopedik, görme, işitme ve süregen engelli 115 kadın, 100 erkek toplam 215 engelli birey oluşturmaktadır. Veri toplama araçları olarak, "Kişisel Bilgi Formu", "Genel Öz-yeterlilik İnanç Ölçeği" ve "Sürekli Öfke-Öfke İfade Tarz Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin analizi SPSS 22.0 for Windows programı yardımıyla yapılmıştır. Verilerin analizinde, frekans, yüzde, ortalama, standart sapma, t-testi, tek yönlü varyans (ANOVA), Kruskal Wallis-H ve Pearson Korelasyon teknikleri kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; engelli bireylerin öz-yeterlilik ve öfke düzeyleri "orta" düzeyde bulunmuştur. Engelli bireylerin öz-yeterlilik düzeylerinde engel derecesi ve ekonomik durum açısından, öfke düzeylerinde ise engel grubu ve ekonomik durum açısından anlamlı farklılıklar gözlenmiştir. Ayrıca öz-yeterlilik ve öfke arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Genel öz-yeterlilik ve yılmama alt boyutu ile kontrol altına alınmış öfke arasında çok zayıf pozitif bir ilişki bulunmuştur. Genel öz-yeterlilik ve başlama, yılmama alt boyutları ile içte tutulan öfke arasında zayıf, negatif yönde bir ilişki bulunmuştur.

Sonuç: Bu çalışmada elde edilen bulgulara göre ekonomik refah seviyesi arttıkça engelli bireyin öfke düzeyi düşmekte, öz-yeterlilik düzeyi ise artmaktadır. Bu nedenle yürürlüğe konan ve konacak olan yasal ve sosyal haklar ile engelli bireylerin ekonomik refah seviyesini arttırmaya yönelik düzenlemelerin getirilmesinin uygun olacağı kanaatine varılmıştır. Ayrıca elde edilen verilerle özellikle işitme engelli bireylerin öz-yeterlilik düzeylerinin diğer gruplardan düşük olması nedeniyle toplumsal refah için işaret dilinin yaygınlaştırılması ve işitme engelli bireylerin eğitimine özen gösterilmesinin önemi dikkati çekmiştir.

Anahtar Kelimeler: Engelli Bireyler, Öz-yeterlilik, Öfke.

RESEARCH ABOUT THE RELATION BETWEEN SELF-EFFICACY AND ANGER LEVELS IN DISABLED PEOPLE

Purpose: This study analyzes whether there is a correlation between self-efficacy and anger levels of the people with disabilities. It also analyzes in depth whether self-efficacy and anger differs with demographics such as age, gender, disability status, education level, marital status, economical status and occupation.

Method: The subjects of this study are gathered from province of Istanbul, who are people with disabilities between 18-55 years old. Research subjects consist of 115 women and 100 men; totaling 215 people with an orthopedic, blindness, hearing and chronic disabilities. The obtained data is analyzed with the aid of the program 'SPSS 22.0 for Windows'. The tools used to collect the data are; the "Personal Information Form", "General Self-Efficacy Scale" and "State-Trait Anger Expression Inventory". Techniques used to analyze the data are frequency, percent, average, standard deviation, t-test, analysis of variance (ANOVA), Kruskal Wallis-H test and Pearson correlation techniques.

Results: According to this research, findings on self-efficacy and anger levels of the people with disabilities show to be at a medium level. Significant differences have been observed on the disabled individuals level of self-sufficiency in terms of the level of their disability and economic status, and the level of their anger in terms of the disability type and economic status. A correlation between general self-sufficiency and continuous anger has not been observed. A very low positive correlation has been observed between general self-sufficiency and the perseverance sub dimension and anger-management. A low negative correlation has been observed between general self-sufficiency and commencement, and perseverance sub dimensions and restrained anger.

Conclusions: As the results obtained in our work we concluded a loss of anger level and a rise in self-sufficiency level relatively with impairment of economic situations of handicapped. That's the reason for what we concluded that legal and social rights in order to improve economic situation of handicapped people is adequate. Our others findings suggest that hearing impaired individuals self-sufficiency level is lower than the others and so is a need to give more attention to education of hearing impaired individuals and the propagation of Turkish Sign Language.

Keywords: People with Disabilities, Self-efficacy, Anger

MENTAL RETARDASYON, OTİZM VE GÖRME ENGELLİ ÇOCUĞU OLAN AİLELERE VERİLEN GRUP TERAPİSİ VE GRUPLARIN KARŞILAŞTIRMALI İNCELENMESİ.

Yrd.Doç.Dr.İsak PARDO¹, Uzm. Aile Danışmanı Arzu GÜNER²

¹Bayrampaşa Belediyesi Fizik Tedavi ve Engelliler Rehabilitasyon Merkezi ve Nişantaşı Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.

²Bayrampaşa Belediyesi Fizik Tedavi ve Engelliler Rehabilitasyon Merkezi, İstanbul, Türkiye.

Amaç: Bu çalışmanın amacı; engellilerin ilk ilişkisi olan ailesi ve ebeveynleri ile olan ilişkileri ile engelli çocuğa sahip olan ailelerin ve eşlerin ilişkilerini ve iç dünyalarını incelemektir.

Gereç ve Yöntem: Araştırmanın çalışma grubu, İstanbul ili Bayrampaşa ilçesinde yerel yönetime bağlı olarak hizmet veren rehabilitasyon merkezine kayıtlı mental retardasyon, otizm ve görme engelli çocuğu olan ebeveynlerden oluşmaktadır. Programda her bir engelli grubu ayrı ele alınarak üç ayrı grup terapisi şeklinde uygulanmıştır. Her bir grup terapisi dört hafta ve dört oturumdan oluşmak üzere iki terapist ile 10 anne yada baba/ya da 5 aileden (anne-baba birlikte) oluşmaktadır. Grup terapileri, oturumlar için özel olarak düzenlenen eğitim odasında gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya katılanların kişisel bilgilerinin başkalarına açıklanmayacağı konusunda güvence verilmiştir. Katılımcılara grup terapisinin amacı ve grup çalışmasının özellikleri konusunda bilgi verilerek katılımın gönüllülük ilkesine dayandığı açıklanmış ve onam alınmıştır. Çalışmaya 30 kişi ile başlanılmış 5 kişi devamsızlık nedeniyle çalışma dışı bırakılmıştır. Araştırmada 20 kadın 5 erkek toplam 25 katılımcının verileri değerlendirilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya katılan aile bireylerinden en az birinin özellikle annenin engelli çocukla bağımlı bir ilişki kurduğu, tüm ailelerde koruyucu aile yapısının baskın olduğu, özellikle annelerin çocuklarının bakım, teşhis, tedavi, eğitim, bağımsız yaşam becerisi elde etmesi konusunda realist bir yaklaşımla gayretkar bakış içinde olduğu dikkati çekmiştir. Tüm engelli ailelerinin yaşlılıklarında veya ölümleri halinde engelli çocuğun ne olacağı konusunda yoğun endişeleri bulunmuştur.

Sonuç: Engelli çocuğu olan ebeveynlerde, çocuğun yaşı, engelin türü, derecesi, ailenin ekonomik durumu, eğitim düzeyi, sosyal konumu, engellilik hikâyesinin erken veya geç safhasında olunmasına, aile bireyleri arasındaki bağlılığa, dayanışmaya göre değişik derecelerde duygular geliştiği ve değiştiği gözlenmiştir. Ailelerde dışlanma, özsaygı kaybı, şiddete maruz kalma, küçümsenme, suçlanma gibi sık olarak yaşanan ve çok zaman kaygı ve depresyona neden olan duygular yaşanmaktadır. Yaşanan duygular engelliye daha çok bağlanma, terk, anlaşılmadığını düşünerek kaçış, saldırgan davranış, boşanma vb. gibi durumları beraberinde getirmektedir. Yapılan grup çalışmalarında az veya çok olarak bu duygu ve durumlara rastlanmıştır. Engelli ebeveynlerine yönelik gerçekleştirilen ve grup terapisi şeklinde uygulanan bu çalışma, bir çeşit tedavi olmakla birlikte engellinin en önemli eğitimsi olması beklenen aile bireylerinin (anne-baba) iç dünyalarına ve ilişkilerine de eğilmekte, ebeveynlerin eğitimi ile engelliye daha kaliteli bakım, destek ve sosyalleşme yollarına da ışık tutmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Engelli, Otizm, Mental Retardasyon, Görme Engelliler.

COMPARATIVE ANALYSIS OF GROUPS AND GROUP THERAPY EFFECTED WITH FAMILIES WHO HAVE CHILDREN WITH MENTAL RETARDATION, AUTISM, AND VISUAL IMPAIRMENT

Purpose: This study examine relationship between handicapped childs and their families, relationship and psychology of parents and couples who have handicapped children.

Methods: Our working group is composed form parents of autism, visual impairment and mental retardation child having an inscription in the rehabilitation center of the district Bayrampaşa, in İstanbul, which is related to local administration of the city. Every group of disabled patients was undertaken in three separate group therapy sessions. Each group therapy sessions was under taken as four weeks, every one with a period of four sessions including two therapist and ten elders (mother or father) or five families (mother and father together). The therapy sessions were effectuated in a special "teaching room". Assurance that any personal devices will be not partaged with other people was given to participants. Information about aim and functional roots of therapy was given to families. Voluntary participation of elders and approbation was asked from participants. The therapy had at the beginning thirty participants and five of them were excluded as they were irregulars. The participation of twenty women and five men, totally twenty five persons help us to appreciate the following results.

Results: Findings that drew attention were at least one of family members, especially the mother, had a dependent relation with handicapped child; protective attitude of parents is dominant for all families; especially mothers are very diligent and realist in attitude towards their children's care, diagnosis, treatment, education, and the ability to living independently. All families are deeply worried about the matter of what will happen to handicapped children in their years of senility and after their death.

Conclusions: We observed that, feelings of families with handicapped children improve and evolve in different levels, according to age of child, type of handicap, its degree, economic situation of family, educational level, social status, according to early or late stage of handicap, devotion and cooperation between the family members. Feelings which are experienced frequently and cause anxiety and depression, were exclusion, loss of self-esteem, exposure to violence, being slighted, guiltiness. These feelings result in a rise of dependency need, leaving alienation, aggressiveness, and divorce etc. These states and feelings are seen in group studies from a lesser to higher level. Group therapy to parents of handicapped, beside the therapy and treatment, enlightens both the relations and psychology of parents who are expected to be the most important trainer of handicapped. Elders learn how they can help and support the handicapped by educating themselves and help them to socialize.

Keywords: Disability, Mental Retardation, Autism, Visual Impairment.

ÖĞRETMENLERİN ENGELLİ BİREYLERE YÖNELİK TUTUMLARININ BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ: UŞAK İLİ ÖRNEĞİ**Şule GÜÇYETER¹**, Arzu TAŞDELEN KARÇKAY², Orkide BAKALIM²¹ Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, Uşak, Türkiye² Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Uşak, Türkiye

Amaç: Eğitimcinin engelli çocuklara karşı olumlu ve kabul edici bir tutum göstermesi hem normal gelişim gösteren hem de özel gereksinimi olan çocuklar açısından çok önemlidir (Temel, 2000). Buna karşın araştırmaların çoğu öğretmenlerin engelli öğrencilere karşı negatif bir tutuma sahip olduğunu göstermiştir (Bigham, 2010; Kim, 2009; Myles & Simpson; Yılmaz, 1995; Şahin & Güldenoğlu, 2013; Yoon-Suk, 2010). Özel eğitim öğretmenlerinin ise tutumlarının nispeten daha olumlu olduğu belirtilmiştir. Cinsiyete göre incelendiğinde ise çelişkili sonuçlar elde edilmiştir. Bazı çalışmalarda cinsiyete göre tutumların değişmediği, bazılarının da ise kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha olumlu tutum gösterdikleri belirlenmiştir (Diken & Sucuoğlu, 1999). Bununla birlikte engellilere yönelik öğretmen tutumları bölgelere göre farklılık gösterebilir. Engelli öğrencilere yönelik kaynaştırma vb. özel eğitim uygulamalarının çeşitli öğretim kademelerinde aktif uygulanabilmesi ve uygulaması noktasında diğer idareci ve öğretmenlerden destek görmesi için engellilere yönelik tutumların belirlenmesi önemlidir. Bu doğrultuda söz konusu çalışmanın amacı Uşak İl Millî Eğitim Müdürlüğüne yürütülen "Uşak İçin Vakit, Farkına Varma Vakti" projesi kapsamında eğitim verilen öğretmenlerin eğitim öncesi engellilere yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir.

Gereç ve Yöntem: Araştırmanın verileri 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Uşak İl Millî Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı okullarda görev yapan öğretmenlerden toplanmıştır. Araştırma kapsamında öğretmenlere "Kişisel Bilgi Formu" ve "Özürlülere Yönelik Tutum Ölçeği" uygulanmıştır.

Bulgular: Araştırma problemlerine uygun olarak veri analizinde betimsel ve çıkarımsal istatistikler kullanılacaktır. Çalışmanın veri analizi devam etmektedir.

Sonuç: Elde edilen bulgulara dayanarak sonuçlar ilgili literatür kapsamında tartışılacak ve bazı öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Engellilik, Engellilere Yönelik Tutum, Öğretmen

INVESTIGATION OF THE ATTITUDES OF TEACHERS TOWARDS PEOPLE WITH DISABILITIES: THE CASE OF UŞAK

Purpose: Educators' positive and adoptive attitudes are important both for children who show normal developmental process and children who need special education (Temel, 2000). However, many researches showed that most of the teachers had negative attitude against disabled students (Bigham, 2010; Kim, 2009; Myles & Simpson; Yılmaz, 1995; Şahin & Güldenoğlu, 2013; Yoon-Suk, 2010). On the other hand, special education teachers had relatively more positive attitudes than others. Contradictory results were obtained according to the gender variable. Some of the studies showed that there were no changes in the teachers' attitude towards disabled children according to the gender variable but some of the other studies showed that female teachers had more positive attitudes than male teachers (Bigham, 2010; Kim, 2009; Myles & Simpson; Yılmaz, 1995; Şahin & Güldenoğlu, 2013; Yoon-Suk, 2010). Furthermore, teachers' attitudes towards disabled children may change by regions in the country. Determining teachers' attitude towards disabled children is important for implementing the inclusion and the other special education services, and taking support from the other educators and principals. The purpose of this research is to examine teachers' attitudes towards disabled children according to various variables in the context of the project called "it is time for Uşak to be aware of the disabled" executed by the provincial director of national education.

Method: Research data were collected in the 2015-2016 academic year from teachers working in the schools of Uşak Province, National Education Directorate. Personal Information Form and Attitudes Towards Disabled Scale were directed to the teachers in the scope of the research.

Findings: Descriptive and inferential statistics methods will be used in data analysis in line with the research questions. Data analysis process of the study is in progress.

Conclusion: Based on the findings, results will be discussed in the context of the relevant literature and some recommendations will be presented.

Keywords: Disability, Attitude Toward People with Disabilities, Teacher

YETİ YİTİMİ OLAN GENÇLER İÇİN FİZİKSEL AKTİVİTENİN ÖNEMİ

Ferhat ESATBEYOĞLU

Bozok University, School of Physical Education and Sport, Department of Physical Education and Sport,

Amaç: Ülkemizde yeti yitimi olan bireylere ilişkin yapılan birçok düzenleme (örn. istihdam, çevresel düzenlemeler, toplu taşıma araçlarındaki düzenlemeler) ile onların sosyal hayatla iç içe olmaları geçmişe oranla nispeten kolaylaştırılmakla birlikte, gelişmiş ülkelerle kıyaslandığında yeterli değildir. Bu düzenlemelerin önemli bir parçasını oluşturan fiziksel aktiviteye katılıma yönelik girişimler ise yok denecek kadar azdır. Buradan hareketle güncel literatür ışığında, fiziksel aktiviteye katılımda yetimi olan gençlerin karşılaştıkları bireysel ve çevresel engelleri tartışmak, olası engellere çözüm önerileri sunmak ve fiziksel aktiviteye katılımla beraber yeti yitimi olan gençlerde görülen olumlu değişimleri (örneğin fizyolojik, psikolojik, sosyal) paylaşmak bu derlemenin temel amacıdır.

Yöntem: Elektronik ortamda yapılan literatür taraması sonucunda fiziksel aktivitenin yeti yitimi olan gençler için faydaları ve fiziksel aktiviteye katılım engelleri ve kolaylaştırıcıları kapsamında 74 güncel yayın (2000 yılı ve sonrası) tespit edilmiştir. Bulgular beş kategoriye ayrılmıştır: tesislerin erişilebilirliği, fiziksel aktivite için olanaklar, fiziksel aktiviteye katılım engelleri ve fiziksel aktivitenin psiko-sosyal ve fizyolojik.

Bulgular: Fiziksel aktivite, yeti yitimi olan gençlerin engelleri dolayısıyla içinde buldukları ruh hali ve toplumun kendilerine yönelik tavırlarının doğal sonucu olarak ortaya çıkan saldırganlık, öfke ve kıskançlık gibi duygularını kontrol etmelerini sağlamaktadır. Ayrıca, fiziksel aktivitenin fiziksel, psikolojik etkilerine ek olarak kaynaştırma (bütünleştirme) ve rehabilitasyon süreçlerini doğrudan etkileyen bir faktör olması da dikkat çekicidir. Fakat genel nüfus ile kıyaslandığında yeti yitimi olan gençler bazı nedenlerden dolayı fiziksel aktiviteye katılamamakta bu da beraberinde bazı sağlık sorunlarını beraberinde getirmektedir.

Sonuç: Yeti yitimi olan gençlerin fiziksel aktivite ile tanışmalarını ve devam etmelerini sağlamak için devletin yanı sıra özel kuruluşlar da, kuracakları tesisler, yapacakları organizasyonlar ve sponsorluklarla önemli roller üstlenmelidirler. Buna ek olarak, fiziksel aktivite konusunda özellikle aileler başta olmak üzere tüm toplumun bilinçlendirilmesi için başta medya, eğitim kuruluşları ve kamu kuruluşları aktif rol oynamalıdır. Bu derleme ışığında, yeti yitimi olan gençlerin fiziksel aktiviteye katılımları sonucu elde ettikleri yararları detaylı olarak bilmek, karşılaşılan sorunları engel olmaktan çıkarmak ve dolayısıyla daha çok yeti yitimi olan gencin fiziksel aktiviteye katılımını sağlamak nihai amaçtır.

Anahtar sözcükler: Yeti Yitimi Olan Genç, Fiziksel Aktivite, Katılım, Engel

THE SIGNİFİCANCE OF PHYSİCAL ACTİVİTY FOR YOUTH WITH DİSABİLİTİES

Purpose: Compared to the previous years, a great deal of regulations concerning to individuals living with disabilities in Turkey (e.g., employability, environmental settings, and public transportations arrangements) has relatively been facilitated for their inclusion towards everyday life, yet they are limited in contrast to developed countries' achievements. From these points of view, getting insight into the benefits of physical activity (PA) for youth with disabilities (e.g., psycho-social, physiological), to debate over PA participation barriers, to overcome these problems with presenting possible PA facilitators and enabling more youth with disabilities to access PA opportunities, are ultimate intentions of this review.

Method: Using journal scans and computerized literature database searches, 74 scientific studies (2000 year and after) were identified related to benefits of PA for youth with disabilities and barriers and facilitators of physical activity. Findings were categorized into those examining five categories: accessibility of facilities, barriers to PA, opportunities for PA, and psycho-social and physiological benefits of PA.

Results: Initiatives for PA participation which comprise one part of the substantial regulations scarcely exist. PA enables the youth of today living with a disability to cope with emotions such as aggression, anger and jealousy which occur due to the physical deficiency and society's attitudes towards them. In addition to these positive effects, it is also worth mentioning that PA has a straight influence on inclusion (integration) and the rehabilitation processes. Unfortunately, youth with disabilities cannot engage in PA for some reason and this in turn leads to certain health problems.

Conclusions: Not only does the state play a key role and must take responsibility in the context of building facilities, organizing events and being a sponsor, but also private institutions with regards introducing PA to youth with disabilities and help them to maintain regular PA behaviours. Furthermore, family members, media, educational establishments and public institutions ought to take an active role in developing PA amongst this target group.

Keywords: Youth With a Disability, Physical Activity, Participation, Barrier

ENGELLİ İSTİHDAM MODELİ; KORUMALI İŞYERİ ÖRNEĞİ

Dicle Dilan ÖZMEN

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi Ve Endüstri İlişkiler Bölümü, Yüksek Lisans Öğrencisi, Muğla

Amaç: Ülkemizde 2006 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan ‘Korumalı İşyerleri Hakkında Yönetmelik’ ile korumalı işyerleri için ilk adımlar atılmış ve bu yönetmeliğe istinaden açılan işyerleri birçok eksikliği olmasına karşın yine de işgücü piyasasına giremeyen, kota uygulamasından yararlanamayan engelliler için bir istihdam alanı oluşturmuştur. 2013 yılında yönetmelik gözden geçirilmiş ve yeni tarihli yönetmelik çıkarılmıştır. Bu yönetmelikle korumalı işyerlerinin istihdam edeceği engelli kapsamı daraltılmış, birçok yeni düzenleme yapılmıştır. Bu yönetmelikten sonra kurulan ve varlığını hala sürdürebilen yalnızca bir korumalı işyeri vardır. İzmir’de bulunan bu korumalı işyerinde görüşme yapılarak mevcut modelin uygulaması incelenmiştir. Ayrıca korumalı işyeri statüsünde olmayan ancak üretim gerçekleştirilen Bodrum Sağlık Vakfı ile de görüşme yapılarak farklı bir istihdam incelenmiş, böylelikle korumalı işyeri modeli daha kapsamlı anlaşılmaya çalışılmıştır. Çalışmakorumalı işyerlerinin yönetmelik değişikliğinden sonra neden talep görmediğini, engelli istihdamı açısından artı ve eksilerini, bu yönetmeliğin uygulamadaki karşılığının nasıl olduğunu anlamaya yönelik yürütülmüştür.

Gereç ve Yöntem: Çalışma, Bodrum Sağlık Vakfı’nın Muğla’da bulunan korumalı işlik merkezinde ve Girişimci Engelliler İşletme Kooperatifi’nin İzmir’de kurduğu ‘Umut Çiftliği’ korumalı işyerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın yöntemsel modeli nitel araştırmadır. Çalışmada katılımlı gözlem, derinlemesine görüşme ve odak grup analizi gibi nitel veri toplama teknikleri kullanılmıştır. Bulgular nitel veri analiz tekniklerinden betimsel analiz yoluyla analiz edilip yorumlanmıştır. İşyerlerinden elde edilen bilgiler arasında standart sağlayabilmek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu düzenlenmiştir.

Bulgular: Korumalı işyerleri için verilen devlet desteğinin net ve yeterli olmaması, istihdam edilecek engelli kapsamının daraltılması işverenlerin kar elde etme içgüdülerine ters düşmüş ve bu yüzden korumalı işyeri açma fikrinden uzaklaşmışlardır. Ayrıca bu işyerlerinin tamamen rekabetten uzak olunamayacağı, girilen piyasada en azından işletmenin ayakta kalabilmesi için bir devlet desteğinin gerekliliği belirtilmiştir. Engelli dernek ve sivil toplum kuruluşları ise işyerlerini açmak için gerekli yüksek maliyetleri karşılayamayacakları ve piyasaya girecekleri doğru işkolunu bulamadıkları için geri durmaktadırlar.

Sonuç: Korumalı İşyerleri Hakkındaki Yönetmelik’in yeniden düzenlenip işlerlik kazandırılması gerekmektedir. Bu yapılmadığı sürece, yeni bir alternatif istihdam modeli çıkana kadar işgücü piyasasına dahil olamayan zihinsel ve ruhsal engellilerin istihdam olanağı olmayacaktır. Sadece üretim odaklı olmayan, işyerinin kar etme kaygısı olmadan, engelli bireylerin hem üretip hem sosyalleşebileceği, toplumdaki yalıtılmamış işyerleri devlet tarafından hiçbir sınırlılık bulunmadan desteklenmelidir.

Anahtar kelimeler: Engelli, Engelli İstihdamı, Korumalı İşyeri

DISABLED EMPLOYMENT MODEL; EXAMPLES OF SHELTERED WORKPLACE

Purpose: In Turkey, the Official Gazette 2006 published ‘Sheltered Workplaces Regulations’, these were first steps and regulations created an employment area for disabled individuals who did not fit into quota. In 2013, old regulations were revised narrowing the disabled coverage. Within the world and Turkey, one employment model applied for disabled individuals are sheltered workplaces. However, new workplaces did not demonstrate persistence and the status was dismissed. Only one protected workplace in Izmir strives to maintain existence. Meeting this workplace, the usage of current model will be examined. Although the Bodrum Health Foundation does not have the status it will also be examined as it is in production and will add to the understanding. After seeing the demand causing changes in the regulations of labor protected workplaces, examining the advantages and disadvantages of employing disabled people, this regulation has been carried out to understand the application of the provision.

Methods: The study conducts interviews with Bodrum Health Foundation Muğla, sheltered workshop Centre and Disabled Entrepreneurs Cooperative’s established ‘Umut Çiftliği’ in Izmir, a sheltered workplace, interviews with associations and foundations. The study’s methodological model was qualitative research. Participation observation, in-depth interviews, focus group analyses are the data collection techniques used. In order to ensure standard, the information obtained is arranged as semi-structured interviews.

Results: The support that is given by state to sheltered workplaces is not clear or enough, narrowing the scope of disabled people to be employed, leaving a negative instinct, distancing employers who want to profit. Establishments cannot be distanced from competition and state support is necessary. Disabled societies and civil society organisations do not have costs required and could not find the right sector to enter the market.

Conclusion Regulations on Sheltered Workplaces need to be edited and operate accordingly. If not, mentally and psychologically disabled people will not be included in the labour market and there will be no opportunities until an alternative employment model is created. Workplaces that are non-production orientated, without anxiety of profit, that enable disabled people to produce, socialise and do not isolate from society should be supported by the state.

Keywords: Disabled, Disabled Employment, Sheltered Workplace.

ERİŞİLEBİLİR YABANCI DİL ÖĞRENİMİ – BİR HAZIRLIK OKULUNU DAHİL ETME UYGULAMASI

Claire Özel

Yabancı Diller Yüksek Okulu, Engelli Öğrenci Koordinatörü

Amaç: Yabancı Dil Hazırlığı bölümünü okuyan engelli öğrencilerin öğrenme sürecinde etkin olan tüm eğitimcilerin desteklenmesi.

Yöntem: ODTÜ Temel İngilizce Bölümü'nde (TİB) okuyan az sayıda görme engelli öğrencinin durum ve ihtiyaçlarının takibi ile ilgili çalışmalar 1990'lı yıllarda başladı. Verilen eğitimler, öğrencinin istediği yöntemler, yurt dışında kullanılan yöntemler ve öğretmenlerin makul gördükleri... gibi çeşitli yöntemler karşılaştırıldı. Öğrencilerin yetenekleri ve tercih ettikleri öğrenme tarzları öğretmenlerin özgüveni ve yetkinliği, bunun yanısıra sınıf ortamları, geniş ölçekli programların, koordinatörlerin organizasyon sınırları içinde tutuldu. Bir öğrenci engel durumunu ifşa ettiğinde, TİB Engelli Sorumlusu, öğrenci, öğretmeni, program koordinatörü ve öğrenci işleri sorumlu bölüm başkan yardımcısıyla ayrı ayrı bireysel olarak görüşme düzenler. Öğrencinin yabancı dil öğrenimi sürecinde öğrenmesi veya yeteneklerini değerlendirmesinde herhangi bir aşamada dezavantaj oluşturabilecek her tür uzun vadeli, fiziksel, duyuşsal veya zihinsel durumlar göz önünde bulundurulur. Bu ilk adım en kısa sürede atılırsa gereksiz korku veya yanlış varsayımlar oluşmadan yapıcı bir bakış açısı geliştirilir.

Bulgular: Yıllardır alternatif materyal ve dil öğretim/egitim yöntemleri konusunda araştırmalar yapılmış olmasına karşın, öğrencinin engelliliğini ifşa etme kararını kolaylaştırmak, daha önce farklı gereksinimi olan bireylere ders vermemiş öğretmenleri desteklemek, çeşitli alternatifler ve makul çözüm yelpazeleri yaratmak, olanaklar sağlamak gibi konularda az sayıda araştırma mevcuttur. Öğretmen ve yönetici gibi birçok çalışan psikolojik hassasiyetlerinden dolayı profesyonel kimliğinin arkasına saklanır ve özel eğitim için sorumlu olmadığını söylerdi. Desteklendiğinde öğretmen ve yöneticiler engelli öğrencilerinin, tüm öğrenciler gibi motivasyonları ölçüsünde başarılı olabildiğini gördüler. Bu yaklaşımla, şimdiye dek ortaya çıkmayan işitme engeli veya disleksi gibi görünmeyen engelleri olan öğrenciler tespit edilmeye başlandı. Yine de sayılar (7/3000 TİB, 2015) yurt dışındaki oranlardan çok düşük (% 10'dan fazla Britanya 2014).

Sonuç: Engelli bireyler, sivil toplum örgütleri (EGED, Eğitimde Görme Engelliler Derneği), akademisyenler ve İngilizce öğretmenleri işbirliği içinde çalışarak daha fazla engelli bireyin daha başarılı bir şekilde yabancı dil öğrenmeleri sağlanabilir. Anahtar kelimeler: Erişilebilirlik, Yabancı Dil Öğrenmek ve Öğretmek, İngilizce Hazırlık

ACCESSIBLE FOREIGN LANGUAGE LEARNING - IMPLEMENTING INCLUDING A PREPARATION SCHOOL

An approach for supporting all stakeholders in the language learning process of disabled students studying English during their preparation year developed over two decades of research and experimentation. Work began with the specific situations and needs of rare visually individuals studying English at the Middle East Technical University Department of Basic English (DBE). Contrasting methodologies, namely how students were taught, what they felt they needed, methods used abroad, and approaches teachers and administrators felt to be reasonable were considered. Variations in learner abilities and preferred leaning styles, teacher competence and confidence, classroom environments, etc had to be fitted into feasible organisational options for coordinators of large-scale programs. Currently, the moment a DBE student discloses a disability, METU DBE Disability Coordinator contacts the student, their teacher and program coordinator. It is essential for this initial step to be as rapid as possible, to reduce risk of fear and wrong assumptions. Any condition that could result in the student's being disadvantaged at any point in the process, in learning or in assessment of their foreign language competences are considered. Although students with unseen disabilities, such as hearing impairment or dyslexia are now disclosing more frequently, Turkish data are significantly below frequencies found at universities abroad: 7/3000 versus over 10% (at British universities). While many consider alternative materials and methods, little attention has been paid to key points such as facilitating initial student disclosure, supporting and mentoring teachers who may not feel confident relating to individuals with different needs, and negotiating with management for ranges of effective alternatives. Psychological sensitivity has meant many withdraw into specific professional capacities, claiming not to be responsible for inclusion, whether teachers, coordinators or managers. While 9% of students of English Language Teaching claimed they "did not feel psychologically ready to teach a student with a disability", teachers have admitted fearing their own failure, not being able to successfully teach a learner with different needs. Taking each step at a time, teachers found their students were as successful as their motivation levels – some just wanted a break, and used their right to be lazy. Cooperation with disabled people (EGED, Turkish Association for Visually Impaired in Education) and academicians and English as a Foreign Language (EFL) teachers at other institutions will continue to extend and deepen approaches so that greater numbers of disabled learners are better able to master a foreign language.

GAZİLERİN SAHİP OLDUKLARI KAYGININ DURUMLUK VE SÜREKLİ SOSYAL KAYGI ÖLÇEĞİ ARACILIĞIYLA DEĞERLENDİRİLMESİ

Apak Kerem ALTINTOP¹, Buket ZENGİN², Av. Kaan Apak ALTINTOP³, Prof. Dr. Mehmet Oğuz POLAT⁴

¹ İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Doktora Programı Öğrencisi, İstanbul

² Acıbadem Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü Öğrencisi, İstanbul

³ İstanbul Bilgi Üniversitesi, Bilişim ve Teknoloji Hukuku Enstitüsü, Bilişim ve Teknoloji Hukuku Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul,

⁴ Acıbadem Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Adli Tıp Anabilim Dalı Başkanı, İstanbul.

Amaç: Çalışma gazilerin yaşadıkları durumluk ve sürekli kaygıyı ölçmek amacıyla planlanmıştır. Askerlik görevi, fiziksel yeterliliğe vurgu yapılan ve önem verilen bir ortamda gerçekleştirilmektedir. Bu görev süresince gazi olan bireyler fiziksel yaralarını onarıırken ya da kalıcı fiziksel hasarlarla yaşama devam etmek zorunda kalmaktadır. Aynı zamanda psikolojik olarak da yaşamlarına devam etme, savaş psikolojisiyle başa çıkma gibi durumlarla karşılaşmaktadır. Çatışma ve savaş ortamında ve devamında kişiler psikolojik gereksinimlerini yerine getirememeye başlarlar. Gaziler bu sorunlarla başa çıkmaya çalışırken toplumsal olaylara ve çevreye de uyum sağlamaya gereksinim duymaktadırlar. Bu bağlamda gazilerin kaygı seviyesi, durumluk ve sürekli sosyal kaygı ölçeği kullanılarak araştırılmaktadır.

Yöntem: Türkiye Harp Malulü Gaziler, Şehit, Dul ve Yetimleri Derneği İstanbul Şubesine üye olan 25 gaziyle Stai Tx I-II sosyal kaygı ölçeği uygulanmış ve 5 gazi ile de yapılandırılmamış görüşme tekniği kullanılarak görüşülmüştür. Kişilerden ve dernekten gerekli izinler alınmıştır.

Bulgular: Sosyal kaygı ölçekleri uygulanan 25 gaziden 16'sı gerekli tüm bilgileri doğru şekilde doldurmuştur. Katılımcıların yaş ortalaması 42,38'dir. Durumluk kaygı ölçeği ortalaması 44,63; sürekli kaygı ölçeği ortalaması ise 48,94 çıkmıştır. Her iki ortalama da genel kaygı ölçeği ortalamasının (36-41) üzerindedir. Gazi olma yaşı ortalama 20,8'dir. Gelir seviyesi 2000 TL ve daha az olan gaziler için durumluk ve sürekli kaygı ölçekleri ortalaması sırasıyla 46,7 ve 50,3 iken 2000 TL üzeri kazananlar içinse 43,4 ve 48,3'tür. Yapılan görüşmelerde ise temel olarak gaziler arası statü farklılığı, toplumsal itibarın azalması ve kamu kurum ve kuruluşlarınca yeterli ilgi gösterilmemesinin rahatsızlık ve endişe yarattığı ortaya çıkmıştır.

Sonuç: Yapılan araştırma sonucunda sürekli kaygı oranı durumluk kaygıya göre fazla çıkmıştır. Her iki kaygı ise ortalamanın üzerinde seyretmektedir. Bu ortalama bir bireyden daha kaygılı olduklarını göstermektedir. Yapılan görüşmeler de bunu doğrular niteliktedir. Gelir seviyesinin artışının her iki kaygı oranını da azalttığı gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Gazi, Gazilik, Sürekli Kaygı, Durumluk Kaygı, Engellilik

EVALUATION OF WAR VETERAN'S ANXIETY IN TERMS OF BOTH SITUATIONAL AND VARIABLE SOCIAL ANXIETY SCALE

Purpose: Research is planned for measure state and trait anxiety of war veteran. Veterans did their military duties in an environment that is required to be in very good condition. During this mission, veterans are forced to continue living with repairing or permanent physical damage and physical injuries. At the same time, veterans face such a situation like dealing with war psychology and continue the life with their physical wounds recovering. In conflict and war the environment, people start not to fulfill their psychological needs. Veterans need to adapt the environment and social events while trying to cope with problems. In this context, the level of concern of veterans is investigated by state and trait social anxiety scales.

Method: Stai tx I-II (State and Trait) Social Anxiety Scale are used for 25 member of Turkey War Disabled War Veteran, Widows and Orphans of Martyrs, Association's İstanbul Branch. And unstructured interviews are used for 5 members of Association. Permits are obtained from individuals and association.

Results: 16 of the 25 veterans are applied correctly fill out all required information at social anxiety scales. The average age of participants is 42.38. State anxiety scale average is 44.63 and trait anxiety scale is 48.94. Both scales averages are over than general anxiety average (36-41). The average of being veteran is 20,8. Average of state and trait anxiety scale for veterans who earn less than 2000 TRY for a month are 46,7 and 50,8 while average of state and trait anxiety scale for veterans who earn more than 2000 TRY for a month are 43,4 and 48,3. In interviews it's found that main anxiety and discomfort occur because of differences in status, loss of social dignity and insufficient attention of public institutions and organizations.

Conclusion: As a result, trait rate is more than the state anxiety. Both anxiety scales are watching is above average. This shows that they are more anxious than the average individual. The interviews also confirm this. An increase in the income level is observed to reduce the rate of both anxieties.

Key Words: Disability, State Anxiety, Trait Anxiety, Veteran, War Veteran.

TÜRKİYE'DE ENGELLİ BİREYLERE YÖNELİK HEMŞİRELİK ALANINDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ**Arş.Gör. Ecem ÇİÇEK**, Prof.Dr. Selma ÖNCEL

Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı, Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya.

Amaç: Engellilik ile ilgili yapılan çalışmaların sonuçlarını değerlendirmek; sonuçları uygulamaya aktarmak ve yetersizlikleri görmek açısından önem kazanmaktadır. Bu düşünceden hareketle bu sistematik derlemede hemşirelik alanında engellilerle ilgili yapılan tez çalışmalarını incelemek ve konu alanlarını, özelliklerini belirlemek, eksik alanları ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Çalışma için Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi veri tabanı 20 Mayıs-10 Haziran 2016 tarihleri arasında taranmıştır. Tarama, Türkçe dilinde ve anahtar sözcük olarak "engelli" veya "özür" ve "hemşirelik" kelimeleri ve/veya bağlaçları kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Tarama sonucunda 311 kayıtlı teze ulaşılmış ve dahil etme kriterlerine uyan 26 tez incelenmiştir.

Bulgular: Hemşirelik alanında ilk tez çalışmasının 2001 yılında yapıldığı; çalışmaların daha çok 2010 (%23.07) ve 2012 (%19.23) yıllarında yoğunlaştığı görülmektedir. İncelenen tezlerin 21'i yüksek lisans, beşi ise doktora tezidir. Çalışmaların %46.15'i tanımlayıcı, %11.53 deneyseldir. Tezler yapıldığı anabilim dallarına göre incelendiğinde; daha çok Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği'nde (%38.50) daha sonra Psikiyatri (%19.20) ve Halk Sağlığı Hemşireliği'nde (%19.20) çalışılmış olduğu görülmektedir. Tezlerde örneklem grubu olarak %38.50'sinde engelli çocuğu olan aile bireyleri, %34.60'ında engelli bireyler alınmıştır. Tezlerin örnekleme %30.76 zihinsel engelli, %23.07 fiziksel engelli bireyler alınmıştır. Tezler ailelere ve/veya engelli bireylere verilen eğitim ve danışmanlıklar; ailelerin bakım gereksinimleri; ruhsal sağlık sorunları; sağlık sorunları ve etkileyen etmenler; kardeşlerin etkilenmesi; cinsel sağlık; hizmet vericiler olarak yeni başlıkta incelenmiştir. Engelli çocuğu olan annelere ve/veya engelli bireylere verilen eğitim ve danışmanlıklar konu alan tezlerin tümünde, verilen eğitimin hedefine ulaştığı; tükenmişlik düzeyi, yaşam kalitesi, öznel iyi oluş, öz duyarlılık üzerinde ve bakım gereksinimlerinin karşılanmasında etkinliği olduğu belirlenmiştir. Engelli çocuğu olan ailelerin bakım gereksinimi ve yükünün olduğu, çeşitli sağlık sorunları yaşadıkları tespit edilmiştir. Bakım verenlerin eş desteğine ve sosyal desteğe ihtiyaç duyduğu, maddi destek ihtiyacı olduğu görülmektedir. Yalnızca iki tezin engelli bireylerin yaşadıkları sağlık sorunları ile ilgili olduğu belirtilmiştir. Engelli çocukların cinsel istismarı ve cinsel sağlığıyla ilgili ailelerin kaygılarının olduğu ve bu konular hakkında yeterince bilgilerinin olmadığı belirlenmiştir. Engelli bireylere hizmet veren sağlık profesyonelleriyle yapılan bir tez olduğu görülmektedir.

Sonuç: Yapılan tez çalışmalarının hemen hemen bütününde, ekonomik durumun ve eğitim düzeyinin önemli bir faktör olduğu; ailelerin maddi gereksinimlerinin olduğu, eğitim düzeyi düşük olan ve ekonomik durumu iyi olmayan ailelerin ve engelli bireylerin daha çok sorun yaşadıkları belirlenmiştir.

Anahtar sözcükler: Engelli birey, Özür, Hemşirelik, Tez.

EXAMINATION OF POSTGRADUATE THESES FOR DISABLED PERSONS IN TÜRKİYE EXECUTED IN NURSING AREA.

Purpose: Assessment of results of the studies about disabled peoples' available in the literature and putting these results into practice have gained importance in terms of noticing deficiencies. From this point, in the present systematical review, it was aimed to examine thesis studies on handicapped people in nursing science and to determine their subjects and characteristics to determine omitted fields.

Method: Council of Higher Education National Thesis Center database is scanned for this study between dates 20 May and 10 June, 2016. Scanning was made in Turkish language with keywords 'disabled' or 'handicapped' and 'nursing' by using "and/or" connectors. The end of scanning has reached 311 registered thesis and 26 of them were analyzed that matching the inclusion criteria.

Results: The first thesis in the field of nursing was made in 2001; studies are intensified mostly in 2010 and 2012. The investigated theses' are 21 masters and 5 doctoral theses; 46.15% descriptive, 11.53% experimental. When reviewed thesis were considered with respect to their department of nursing science, it could be seen that studies were concentrated mostly on Pediatric Nursing (38.50%) and secondly on Psychiatric (%19.20) and Public Health Nursing (%19.20). In terms of sampling groups of reviewed theses, it was observed that 38.50% of studies included family members with handicapped child; 34.60% included handicapped individuals. Whereas 30.76% of sampling groups of thesis were constituted of mentally handicapped individuals, 23.07% were constituted of physically handicapped ones. Thesis was examined under seven titles: training and consultancy given to families and/or handicapped individuals; caring needs of families; mental health problems; health problems and influent factors; effects on siblings; sexual health; and caregivers.

In all of the thesis on training and consultancy given to mothers with handicapped child and/or given to handicapped individuals, it was reported that all training activities have accomplished their purposes; and these training activities were effective on exhaustion level, life quality, subjective well-being, self-compassion and fulfillment of care requirements. It was reported that families with handicapped children have greater caring needs and weight; and they experience various health problems. It was observed that caregivers were in need of spouse support and social support; majority of them were in need of economic support. It was revealed that only two thesis were concerning about health problems experienced by handicapped individuals. It was exposed that families were also concerned about sexual abuse that may committed against handicapped children and their sexual health; and they were not adequately literate about these subjects. It was observed that there was only one thesis regarding health professionals providing services to handicapped individuals.

Conclusion: In almost all of the thesis studies, it was determined that economic status and education level were significant factors; families of handicapped individuals were economically disadvantaged position; handicapped individuals and families with low education and economic level were encountering more problems.

Key words: Disabled people, Handicapped, Nursing, Thesis.

OTİZMİN AİLE ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Abdurrahman MENGİ

Yüzüncü Yıl University, Faculty of Education, Department of Social Studies and Turkish Language, Van, Türkiye

Amac: Otizm, bireylerle sınırlı bir sorun olarak kalmamış, aileyi de etkileyen sosyal bir olgu haline gelmiştir. Böylece sosyolojik çalışmalara davetiye çıkartmış ve bu araştırmaya da konu olmuştur. Türkiye'deki otizmlili bireyleri kapsayan bir alan çalışması şeklinde yapılmış olan bu çalışma, "Otizmin Aile Üzerindeki Etkileri"ni ortaya koymayı amaçlamıştır.

Yöntem: Araştırma, Türkiye'nin 7 bölgesi ve 14 ilinde, otizmle mücadele amaçlı, otizmlili bireylerin aileleri tarafından kurulmuş bulunan 2 vakıf, 15 dernek vasıtasıyla, otizmlili çocuğu olan ve çoğu bu kuruluşların yönetim kurulunda görev yapan toplam 42 katılımcıyla görüşmelere dayalı nitel bir araştırma mahiyeti taşımaktadır. Araştırmada, otizmlili çocuğu olan katılımcıların bilgi, görgü, yaşantı, temel algı ve yaklaşımlarına başvurulmuştur. Katılımcılardan elde edilen veriler deşifre edilerek betimsel analize tabi tutulmuştur. Elde edilen veriler 7 farklı kategoride değerlendirilmiştir.

Bulgular: Otizmin ailede tartışmaya yol açtığı, ebeveynlerin uykusunu ve özel yaşantısını etkilediği, ailenin ekonomik durumunu olumsuz etkilediği, ebeveynlerin iş hayatını etkilediği gibi farklı bulgulara ulaşılmıştır.

Sonuç: Bu çalışma, sosyolojik bağlamda pek incelenmemiş bir konuyu ele alması, verilerin ilk elden toplanması, çarpıcı bulgu/sonuçlara ulaşılması bakımından son derece özgün bir çalışma olmuştur. Ayrıca, otizm ile sosyoloji arasındaki derin bir bağın varlığına işaret ettiği için de önemli bir çalışma olmuştur.

Anahtar kelimeler: Otizm, Aile, Sosyal Olgu

THE EFFECTS OF AUTISM ON FAMILY

Purpose: Autism hasn't been a problem effecting only the autistic individuals but has also become a social phenomenon affecting the family. Thus, it has been wide open for sociological studies and has been the subject in this research. This study, conducted as a field survey including autistic individuals in Turkey, aims to put forward "Effects of Autism on Family".

Methods: This research is a qualitative research based on interviews with a total of 42 participants who are the families of autistic children and serve on the boards of two foundations and 15 associations from Turkey's seven regions and 14 provinces aiming to fight with autism. The knowledge, manners, experiences and basic perception and approaches of the participants having autistic children have been consulted to in the study. The data obtained from participants has been analysed and subjected to descriptive analysis. The data obtained has been evaluated in 7 different categories.

Findings: It has been found that autism leads to debates in families, has effects on the sleep and private life of families, has negative effects on the economic situation of families and affects the business lives of families.

Results: This study is a considerably original work in terms of addressing an issue barely analysed in sociological context, collecting first-hand data and reaching striking findings and data. Moreover, it has been an important study as it indicates the presence of a deep link between autism and sociology.

Key words: Autism, Family, Social Phenomena

KENDİNE GEL: HAVA YOLCULUĞUNDA FİZİKSEL ENGELİN ÜRETİLMESİNİN AÇILIMI SOSYAL MODEL REHBERLİĞİNDE KALİTE ANALİZİ

Ayşegül KALKAN

Ryerson Üniversitesi, Kamu Hizmetleri Fakültesi, Engellilik Çalışmaları Bölümü, Toronto, Ontario

Amaç: Bu çalışma fiziksel engelli yolcuların hava yolculuğunda karşılaştıkları erişim sorunlarını belirlemek amacıyla planlanmıştır.

Yöntem: Bu çalışmada, Eleştirel Söylem Analizi metoduna dayanılarak yaşanmış tecrübelerden olduğu kadar literatur ve incelenmiş verilerden de faydalanarak havayolu seyahatlerinde engelin üretilmesinde dilin rolünü araştırıldı ve tartışıldı.

Bulgular: Çalışma göstermiştir ki, sağlam vücuda değer veren bakış açısının hakimiyeti fiziksel engelli kişiler için erişilemezliği inşa etmektedir. Toplumun uygun hizmetleri sunmaktaki yetersizliği engelin üretilmesine yardımcı olmaktadır. Uсталıkla gizlenmiş olmakla birlikte hava yolculuklarındaki esas engelleyici faktörler, engelin kendisinden ziyade, sistemik, kurumsal ve bireysel bariyerlerdir. Toplumun bu üç kademesi de bariyerleri kaldırmak yerine sorumluluğu engelli bireylere yükleyerek, uyum göstermeyi onlardan beklemektedir.

Sonuç: Araştırma sonucu göstermiştir ki, erişilebilirlik sadece fiziksel elverişlilikle sınırlanabilecek bir terim değildir. Erişilebilirlik, zaman, mekan ve enerjiyi kapsar. Erişilebilirlik, bir takım kurallardan ziyade bir zihniyet meselesidir. Biomedikal yaklaşım ise, acizliğin/ yetersizliğin ötesinde bir durum olan engelliliğin daha geniş açılarını hesaba katmamakla yanılmaktadır.

Anahtar kelimeler: Sosyal Model, Erişilebilirlik, Hava Yolculuğu

BEHAVE YOURSELF: UNPACKING CONSTRUCTIONS OF PHYSICAL DISABILITY IN THE EXPERIENCE OF AIR TRAVEL A QUALITATIVE ANALYSIS GUIDED BY SOCIAL MODEL OF DISABILITY

Purpose: This study was designed to address accessibility issues encountered by travellers with physical disabilities.

Method: Based on Critical Discourse Analysis, this study has examined and discussed the role of language in ways of construction of disability for the people with physical impairments in the experience of air travelling by capitalizing lived experiences as well as literature and data review.

Results: Findings of the study indicate that dominance of able-bodied perspective constructs inaccessibility for the people with physical impairments. Society's failure to provide appropriate services helps production of disability. Rather than impairment itself, systemic, institutional, and individual barriers are the real but expertly hidden disabling features of air travelling. Instead of removing barriers, all of these three levels of society leave the responsibility on the people with impairments and expects them to behave accordingly.

Conclusion: The result of the study shows that accessibility is a term that is not limited to physical permission. It includes time, space, and energy. It is a mindset rather than a set of rules. Biomedical approach fails to take into account wider aspects of the disability as it is beyond inability.

Keywords: Social Model, Accessibility, Air Traveling

GÖRME ENGELLİ KULLANICILARA YARDIMCI TEKNOLOJİLER İLE VERİLEN BİLGİ HİZMETLERİNE TEORİK BİR YAKLAŞIM: ANKARA ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİ ÖRNEĞİ

Leyla KANIK, Tubanur BÜYÜKÇOLPAN

L Kanık, T Büyükçolpan: Ankara Yıldırım Beyazıt University, Faculty of Humanities and Social Sciences, Ankara, Turkey.

Amaç: Her toplumun bünyesinde sağlıklı insanlar yanında çeşitli fiziksel engelleri olan insanlar da bulunmaktadır. Bunların içinde görme engelliler büyük bir grubu oluşturmaktadır. Bu tür bilgi kullanıcıları için, farklı ve onların ihtiyaçları doğrultusunda geliştirilmesi gereken bazı özel eğitimlerin ve sistemlerin olması gerektiği ise bilinen bir gerçektir. Onlar için verilen özel eğitimi destekleyebilecek ve ömür boyu bilgi gereksinimlerini karşılayacak en büyük güç ise kütüphanelerdir. Dünyanın birçok ülkesinde, kütüphanelerin görme engelli kullanıcıların okuma ve bilgi gereksinimlerini karşıladığı pek çok örneğe rastlanmaktadır. Bu konuda ulusal ve uluslararası standartlar belirlenmiş, ülkeler arasında işbirliği politikaları geliştirilmiştir. Bu politikaların ve örneklerin iyi bir şekilde analiz edilmesi, benzer uygulamaların ve hizmetlerin yaygınlaştırılması açısından oldukça önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, Ankara'da bulunan üniversite kütüphanelerinin, görme engelli kullanıcılara yardımcı teknolojiler ile verilen bilgi hizmetlerinin, "bütçe, personel, bina, kullanıcı sayısı, fiziksel kaynaklar ve teknolojik kaynaklar" açısından durumlarını değerlendirmektir.

Yöntem: Araştırma kapsamında, konunun kuramsal çerçevesi çizilmiş, yapılan literatür taraması sonucunda incelenen belgeler ışığında sorunun boyutları irdelenmiştir. Araştırmanın verileri, Ankara ilinde devlet üniversitesi statüsünde bulunan 6 üniversitenin kütüphane yetkilileri ile yapılan yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmıştır. Araştırma evrenini Ankara'da bulunan üniversite kütüphaneleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise devlet üniversitesi statüsünde olan Ankara Üniversitesi, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi kütüphaneleri olarak belirlenmiştir.

Bulgular: Çalışmanın sonucunda; Ankara'da görme engelli kullanıcılara hizmet veren üniversite kütüphanelerinde yardımcı teknolojiler ile verilen bilgi hizmetlerinin bütçe, personel, bina, kullanıcı sayısı ile fiziksel ve teknolojik kaynaklar açısından yetersiz bir düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Sonuçlar: Elde edilen veriler doğrultusunda, görme engellilere yardımcı teknolojiler ile verilen bilgi hizmetlerinin geliştirilmesi için Ankara'da bulunan üniversite kütüphanelerinde neler yapılabileceği hakkında öneriler verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Engelli Kullanıcılar, Görme Engelli Kullanıcılar, Yardımcı Teknolojiler, Üniversite Kütüphaneleri.

A THEORETICAL APPROACH TO INFORMATION SERVICES PROVIDED BY ASSISTIVE TECHNOLOGIES FOR SIGHT-DISABLED USERS: UNIVERSITY LIBRARIES IN ANKARA, TURKEY

Purpose: In every society, there are physically handicapped people beside healthy people. The visually handicapped people are the biggest group among the handicapped population. Libraries are the most effective organizations to support the special education they require and to meet their educational needs for life long. The special services and the facilities to meet the private reading needs and other information needs of sight-disabled individuals are provided by libraries in many countries. In this case, many national and international standards have been defined and the cooperation policies among the countries have been developed.

University libraries which have services on assistive technologies (AT) for the visually handicapped people in Turkey has been examined for our research.

This research was designed to investigate to what extend the current use of assistive technologies in the university libraries in Ankara in Turkey are sufficient in terms of "budget, personnel, building, the number of users, physical resources and technological resources".

Method: The dimensions of the problem were identified and the theoretical framework was designed by the literature review. Moreover, structural interviews conducted with 6 university library managers were used as a data collection tool. While university libraries consisted of the target population of the study, 6 state university libraries in Ankara which are Ankara University, Ankara Social Sciences University, Ankara Yıldırım Beyazıt University, Gazi University, Hacettepe University, and Middle East Technical University formed of the sample of the research.

Results: As a result of this study, it was found out that the university libraries serving to visually handicapped users in Ankara are insufficient to provide a full service for the visually handicapped people. Overall, the study revealed the lack of AT in the university libraries in Ankara.

Conclusions: The study suggested ways about what could be done in the university libraries to expand and enrich the services with assistive technologies for visually handicapped people in the conclusion section.

Keywords: Disabled Users, Sight-Disabled Users, Assistive Technologies, University Libraries.

HEMŞİRELERİN ENGELLİ BİREYLERE YÖNELİK TUTUMUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLER**Uz.Hem.Nihal AYYILDIZ¹**, Doç.Dr. Sevim ULUPINAR²¹Sağlık Bilimleri Üniversitesi Kartal Dr. Lütfi Kırdar Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul, Türkiye²İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, İstanbul, Türkiye

Amaç: Araştırma birinci basamak sağlık hizmetlerinde çalışan hemşirelerin engelli bireylere yönelik tutumunu ve etkileyen faktörleri belirlemeyi amaçlamaktadır.

Gereç ve Yöntem: Örneklemi, birinci basamak sağlık hizmetlerinde çalışan ve araştırmaya katılmaya gönüllü 181 hemşire oluşturmaktadır. Veriler, anket formu ve 5'li likert tipte 43 ifadeden oluşan Özürlülere Yönelik Tutum Ölçeği kullanılarak toplanmıştır.

Bulgular: Hemşirelerin, %87.3'ü engelli bireylerle nadiren karşılaştığını, yarıdan fazlası engelli bireylere yönelik herhangi bir eğitim almadığını belirtmiştir. Hemşirelerin özürlülere yönelik tutum ölçeği puan ortalaması 169.07±18 olup tutumları olumlu yöndedir. Ölçek maddelerinde puan ortalaması genellikle 3.5 ve üzeri olup değerler 5'e yakındır. İfadelerden en yüksek ortalama "Birinin özürlü olması, onunla arkadaş olmamı engellemez" (4.32±0.63), en düşük ortalama ise "Ailenin maddi durumu iyi olsa bile, özürlü birinin varlığı ailenin sosyal yaşamını sınırlandırır" (2.11±0.96) ifadelerindedir. Medeni durum, öğrenim düzeyi ve engelli bireyle karşılaşma sıklığı ile engellilere yönelik tutum puanı arasında anlamlı farklılık yoktur (p>0.05). Yaş ve mesleki deneyim ile tutum arasında negatif yönde zayıf derecede ilişki bulunmuştur (p<0.05). Hemşirelerin ailesi ve tanıdıklarında işitme engelli birey olması ile tutum arasında anlamlı farklılık varken (p<0.05); diğer engelleri olanlara (konuşma, görme, zihinsel, ortopedik, hiperaktivite, ruhsal ve duygusal hastalık, süreğen hastalık) ilişkin farklılık bulunmamıştır (p>0.05). Hemşirelerin özürlü bireyle iletişim, deontolojik ve etik ilkeler konusunda eğitim alma durumuna göre tutum puanı arasındaki fark anlamlıdır (p<0.05). Eğitim alanlar ve alması gerektiğine inananlar, almayanlara göre daha olumlu tutuma sahiptir. Hemşirelerin engelli bireylerin eğitimine ilişkin konularda eğitim alma durumuna göre tutum puanı arasında anlamlı farklılık yoktur (p>0.05).

Sonuç: Hemşirelerin engelli bireylere yönelik tutumlarının olumlu yönde olduğunu söylemek mümkündür. Hemşirelerin engelli bireylere ilişkin tutumuna yönelik derinlemesine görüşme yönteminin kullanıldığı niteliksel araştırmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, Tutum, Engelli

FACTORS AFFECTING THE ATTITUDES OF NURSES TOWARDS THE PEOPLE WITH DISABILITIES

Purpose: This study aims to determine the factors that affect the attitudes of primary healthcare nurses towards the people with disabilities.

Method: The sampling of the study consisted of 181 primary healthcare nurses willing to participate in the study. The data were collected by applying a questionnaire and the Attitudes Scale towards the People with Disabilities which consists of a five likert scale including 43 statements.

Results: 87% of the nurses expressed that they seldom provide care for the disabled while more than half of them indicated that they did not get any training in providing care for the disabled. The average point obtained from the application of the Attitudes Scale towards the People with Disabilities is 169.07 ± 18 and the attitudes of the nurses are positive. The point average for the scale items is 3.5 or higher and the values are close to 5. The highest average was obtained for the statement "A person's disability does not prevent me from making friends with him/her" (4.32±0.63) while the lowest average was for the statement "The presence of a disabled person restricts the social life of a family even though they have a high income" (2.11±0.96). There is not a meaningful difference between the marital status, education level, and the frequency of encountering the disabled and the point for the attitudes towards the disabled (p>0.05). There is a slightly negative relationship between age and professional experience and the attitudes (p<0.05). While there was a meaningful difference between having a friend or family member with hearing disability and the attitudes (p<0.05), there was not a difference between attitudes and with other disabilities (speaking, sight, mental health, orthopedics, hyperactivity, psychological and affective illnesses, and chronic illnesses etc.) (p>0.05). The difference is meaningful between the attitudes and a nurse's getting training in communication, deontology, and ethical values with the disabled (p<0.05). The nurses who received training or those who believe that they should get training have more positive attitudes than those who did not get training. There is not a meaningful difference between attitudes points and a nurse's receiving or not receiving training in educating the people with disabilities (p>0.05).

Conclusion: It is possible to state that the attitudes of nurses towards the people with disabilities are positive. It can be suggested that qualitative research studies which will include thorough interviews about the attitudes of nurses towards the people with disabilities should be performed.

Key Words: Nurse, Attitude, The Disabled

MULTİPL SKLEROZ HASTALARINDA SAĞLIKLI YAŞAM BİÇİMİ DAVRANIŞLARI İLE YAŞAM KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**Kamer ÜNAL¹**, Muhammed Emin ÖZCAN², H. Nilgün GÜRSES¹, Elif DURGUT¹, Hasan Hüseyin KARADELİ³, Talip ASIL³¹Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul²Biruni Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Nöroloji Anabilim Dalı, İstanbul³Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Nöroloji Anabilim Dalı, İstanbul

Amaç: Multipl Skleroz merkezi sinir sisteminin demyelinizan bir hastalıdır. Etkilenen bölgeye bağlı olarak gelişen klinik bulgular sonucu kişilerin yaşam tarzında bazı değişiklikler görülmektedir. Bu değişiklikler aynı zamanda yaşam kalitesini de olumsuz etkilemektedir. Bu çalışma MS hastalarında sağlık ile ilgili alışkanlıkların yaşam kalitesi üzerine olan etkisinin belirlenmesi amacı ile yapıldı.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya Bezmialem Vakıf Üniversitesi MS polikliniğine başvuran kesin MS tanısı konulmuş, 18-65 yaş arasında 73 hasta gönüllü olarak katıldı. Sağlık ile ilgili alışkanlıklar Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği-II ile değerlendirildi. Bu ölçeğin alt parametreleri; fiziksel aktivite, beslenme, kişilerarası ilişkiler, sağlık sorumluluğu, stress yönetimi ve manevi gelişim alanlarından oluşmaktadır. Yaşam kalitesi, Multipl Skleroz Yaşam Kalitesi Enstrümanı-54 ile mental ve fiziksel yaşam kalitesi olarak değerlendirildi.

Bulgular: Çalışmaya yaş ortalamaları 37 olan 19 erkek, 54 kadın hasta katıldı. Bu hastaların 57 tanesi Relapsing-Remitting MS, 11 tanesi Sekonder Progresif MS ve 5 tanesi Primer Progresif MS'tir. Hastaların Expanded Disability Status Scale skorları ortalaması 1.0 olarak belirlendi. Sağlıklı yaşam biçimi davranışları parametreleri arasından fiziksel aktivite ve stres yönetimi alanları en düşük puanlar olarak tespit edildi. Yaşam kalitesinin fiziksel kısmı ile Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği-II alt parametreleri arasında anlamlı ilişki bulunmazken, yaşam kalitesinin mental kısmı ile Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği-II alt parametrelerinden sadece manevi gelişim ile pozitif yönde anlamlı bir ilişki ($p<0,001$) bulunmuştur.

Sonuç: MS hastalarında fiziksel aktivite ve stres yönetimi davranışları olumsuz etkilenmiştir. Sağlıkla ilgili davranışların fiziksel yaşam kalitesini etkilememesine rağmen, manevi gelişim yönünden iyi olan hastaların mental yaşam kalitelerinin daha yüksek olduğu görüldü. Bu sonucun toplumumuzda MS hastalarının manevi değerlere verdiği önemden dolayı mental alandaki yaşam kalitesinin daha iyi olduğunu söyleyebiliriz.

Anahtar kelimeler: Multipl Skleroz, Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları, Yaşam Kalitesi

TO INVESTIGATE THE RELATIONSHIP BETWEEN QUALITY OF LIFE AND HEALTH PROMOTING LIFESTYLE PROFILE IN PATIENTS WITH MULTIPLE SCLEROSIS

Purpose: Multiple Sclerosis (MS) is a demyelinating disease of the central nervous system. Clinical findings results developed by an affected area some changes in life style also negatively affects the quality of life at the same time. This study done in order to determine the effect on quality of life related to habits in patients with MS.

Methods: Between 18-65 years old 73 voluntary patients diagnosed with MS applicant to Bezmialem Vakıf University MS policlinic joined to this study. Behaviours related to health was evaluated by the scale of the Health Promoting Lifestyle Profile-II. The sub-parameters of the scale consists of the area physical activity, nutrititoun, interpersonal relationships, health responsibility, stres management and spiritual growth. Quality of life was evaluated by the Multiple Sclerosis Quality of Life -54 Enstrument with mental and physical composite.

Results: 18 men and 54 women patients a mean age of 37 joined the study. 57 of these patients are Relapsing Remating MS, 11 of them Secondary Progressive MS and 5 of them Primer Progressive MS, the mean Expanded Diaability Status Scale score of patients determine as 1.0. The area of physical activity and stres management determined as lowest score through healthy life style behaviours parameters. While there was no significant relationship between physical composite of quality of life and Health Promoting Lifestyle Profile-II sub-parameters it was found significant positive correlation with only spiritual growth of Health Promoting Lifestyle Profile-II sub-parameters and mental composite of quality of life.

Conclusions: Physical activity and stres management behaviours in MS patients was affected negatively. Although physical composite of quality of life was not related to health behaviours it was seen patients who had a good development in mental life quality also was good in terms of spiritual. We can say MS patients have better quality of life in mental composite because of importance given to spiritual values in our society.

Keywords: Multiple Sclerosis, Quality of Life, Health Promoting Lifestyle Profile

İŞİTME ENGELLİ BİREYLERİN KAMUSAL ALANDA İLETİŞİMSEL VE ORGANİZASYONEL SORUNLARI**Duru Üzer**

Akdeniz University, Faculty of Literature, Department of Sociology, Antalya, Turkey.

Amaç: İşitme engelli bireylerin sosyal kurumlarla olan ilişkileri ve işitme engeli olmayanlarla iletişimi, onların sosyal statü kazanımını ve toplumla bütünleşmesinin belirleyicisidir. İşitme engelli bireylerin engelinden çok toplumun engelli bireye getirdiği sınırlılık ve güçlüklerden söz edebiliriz. İşitme engelli bireyler diğerleriyle iletişim kuramadıklarında görünmez bir dışlanmışlığa maruz kalırlar. Toplumsal izolasyona maruz kalan ve yaşamlarını büyük oranda özel alanla sınırlandırmış engelli bireylerin, kamusal alanda yaşamış oldukları sorunların tespiti bu anlamda önemli bir konu olarak durmaktadır. Bu doğrultuda çalışmanın amacı işitme engellilerin yaşadığı sorunları, bu sorunların hangi sosyal kurumlarda görüldüğü ve buldukları çözüm yollarını ortaya koymaktır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma örneklemini kartopu örnekleme tekniği kullanılarak belirlenen Antalya ilinde yaşayan 102 işitme engelli yetişkin birey oluşturmaktadır. Veri toplama tekniğinde ise yarı yapılandırılmış soru formu kullanılmıştır. Görüşmeler işaret dilinde yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler SPSS programı aracılığıyla analizler gerçekleştirilmiş ve kullanılabilir verilerin frekans dağılımları ve çapraz tabloları alınmıştır.

Bulgular: Katılımcılara "günlük yaşamda ihtiyaçlarınızı tek başına yapabiliyor musunuz?" sorusu sorulduğunda %77.8'i evet, %39.2'si bazen %2'si hayır olarak yanıtlamıştır. Katılımcıların toplumda kullandıkları iletişim yolu %65.7'sinin işaret dili %33.3'ünün hem işaret dili hem dudak okuma %1'i ise sadece dudak okumadır. Katılımcıların %4.9'u kamusal alanlarda sorun yaşamadığını belirtirken, %27.5'i tüm kurumlarda (hastane, banka, noter..), %46.1'i hastanede, %16.7'si hastane ve bankada, %4.9'u hastane ve noterde iletişim temelli sorunlar yaşadıklarını belirtmiştir. Katılımcıların %64.7'si ihtiyaç duyduğu kişiye sürekli bağlı, %20.6'sı ihtiyaç duyduğu kişiye bazen bağlı ve %14.7'si birine bağlı olmadığını belirtmiştir.

Sonuç: Elde edilen veriler doğrultusunda işitme engellilerin yaşadığı sorunlar yeti yitiminin yanı sıra içinde bulunduğu kamusal alanlarda da bir tür engellenme durumunu ortaya çıkarabilmektedir. Kamusal alanda; mimari yapının düzenlenmesi, refakatçi sistemi, iletişimsel hizmetler, pozitif ayrımcılık gibi çeşitli noktalarda engelli bireyler için işlevsi kolaylaştırabilecek birtakım düzenlemeler yapılmaktadır. Bu durum engelli bireylerin toplumda görünümünü de belirlemektedir.

Anahtar kelimeler: Engellilik, Engellilik Sosyolojisi, İşitme Engelli, Kamusal Alan

COMMUNICATIVE AND ORGANIZATIONAL PROBLEMS OF THE HEARING IMPAIRED INDIVIDUALS IN THE PUBLIC SPHERE

Purpose: The relationship of hearing impaired individuals with social institutions and individuals without hearing impairment is the determinant of their social status acquisition and integration into society. We can talk about limitations and challenges that society bring along to hearing impaired individuals a lot more than their own disabilities. Hearing impaired individuals are exposed to an exclusion when they are not able to communicate with others. The identification of the problems that disabled people have experienced who are exposed to social isolation and restrict their lives largely in to the private sphere, remain as an important issue in this regard. The aim of this study in this direction is to demonstrate problems of hearing impaired individuals in which social institutions that problems occur and the solutions they find and problems.

Method: The sample of this study consist of 102 hearing impaired individual who lives in Antalya that is determined by snowball sampling technique. Semistructured questionnaire is used as data collection technique. Semistructured questionnaire was used as data collection technique. Interviews were conducted face to face in sign language. The obtained data analysis was performed using SPSS program and frequency distributions and cross tables of available data were taken.

Results: When asked if participants do their everyday life need alone or not, the percentage of the answers as follows: 77.8% yes, 39.2% sometimes and 2% no. The way of communication that participants use in the society is: 65.7% sign language, 33.3% both sign language and lip reading, 1% only lip reading. Whereas the 4.9% of participants point out that they don't face with any problem in the public domain, 46.1% of them point out that they face with problems in hospitals, 27.5% of them in everywhere (hospital, bank, notary), 16.7 % of them in hospital and bank, 4.9% in hospital and notary, because of communication based problems. 64.7% of the participants signify that they always depend on someone, 20.6% of them mention sometimes and 14.7% of them point out that they dont depend on anyone.

Conclusion: According to the data obtained, in addition to the loss of ability, problems that hearing impaired people face can cause kind of difficulties in the public domain. In all public places, some arrangements are conducted in various points in order to facilitate the operation such as arranging architectural structure, guiding system, communication services and positive discrimination. This situation also determines the appearance of people with disabilities in society.

Key words: Disability, Sociology of Disability, Hearing Impaired, Public Domain

ENGELLİ BİREYLERİN RUH SAĞLIĞI HİZMETLERİNE ULAŞIMINA YÖNELİK SORUNLAR

Evin AYDIN GÜLDOĞAN

Uzm. Psikolog Arel Üniversitesi Klinik Psikoloji Doktora Programı – Dengeli Yaşam Psikolojik Danışmanlık Merkezi

Engelli bireylerin gerek ülkemizdeki koşulların elverişsizliğine dayalı olarak toplumla gerekli düzeyde bütünleşme sağlayamaması, gerek hayat standartlarının yeterli düzeye çıkarılmaması, gerek ailesel ya da içsel çatışmalara bağlı olarak birçok ruhsal sorun yaşanmaktadır. Bunların başında depresyon, travmalara bağlı problemler, uyum sorunları kaygıtarafından müdahale edilmesi gereken ve psikoterapi süreciyle üstesinden gelinebilecek sorunlardır. Bu açıdan değerlendirildiğinde engelli bireylerin ruh sağlığına nd bir konudur. Ne yazık ki bu konuda birçok başlık altında toplanabilecek problemler karşımıza çıkmaktadır. Bunların başında ruh sağlığı hizmetinin genel nüfusun gelir düzeyini dikkate aldığımızda pahalı bir hizmet olması sayılabilir. Ruh sağlığı hizmetinin çoğunlukla özel merkezlerden tarafından verilmesi sonucunda düzenli terapi hizmeti almak geniş bir bütçe gerektirmektedir ve bu bütçeye sahip olmayan engelli bireylerin hizmeti alması zorlaşmaktadır.

İkinci olarak özellikle bedensel engelli bireylerin şehir içinde toplu taşıma araçlarını kullanarak bu merkezlere ulaşımı ciddi sorunlar içermektedir. Hem yol, araç vs problemleri hem de ruh sağlığı merkezlerinin fiziksel yapısına ilişkin düzensizlikler engelli bireylerin aleyhinedir. Ayrıca bu koşulların uygun olmaması sonucunda engelli bireylerin refakatçisiz hareket imkanını iyi azalmaktadır. Düzenli olarak bir yakının refakatini sağlayamayan birçok engelli birey bu hizmeti alamamaktadır. Tüm bunların dışında birçok engelli birey, ruh sağlığı çalışanlarının kendisini yeterince anlamayacağına ve bu nedenle kendisine gereken şekilde ve düzeyde yardımcı olamayacağına dair kuşkuları mevcuttur. Bu kuşkular ruh sağlığı çalışanlarının formasyon eğitimleri dikkate alındığında tamamıyla yersiz bir kuşku değildir. Bunun özel bir alan olduğu ve doğru yaklaşım için eğitime dahil edilmelidir.. Tüm bunlar engelli bireylerin ruh sağlığı hizmetlerine ulaşmasındaki birçok sorundan bazılarıdır. Bu sorunların çözümüne yönelik olarak ruh sağlığı çalışanlarına, engelli sivil toplum kuruluşlarına ve kamu kurum ve kuruluşlarına görevler düşmektedir. Bu sunumda çözüm önerileri de bir tartışma konusu olarak başlıklar halinde yer alacaktır.

Anahtar Kelimeler: Engelli, Ruhsal Sorunlar, Ruh Sağlığı Hizmetine Ulaşım

PROBLEMS RELATED TO THE DISABLED PERSONS USE TO THE MENTAL HEALTH SERVICES

Disabled persons are encountered with some problems such as integration of society ; personal problems, family problem, psychological problems ineligable life conditions because of ineligable life conditions in our country. Depression, Posttraumatic symptoms, anxiety problems, social anxiety, integration problems, sexual problems, personal growth problems are most basic problems for disabled person. Those problems can be overcome with psychotherapy and mental health professionals. Disabled persons' psychology must be understood and considered. Unfortunately, as a mental health professionals we encountered with some problems. To begin with socioeconomic issues. Psychological treatment requires money. Regular treatment require high socioeconomic status in special clinical center. A person who is disable in low socioeconomic status, difficult to get mental health problem because of economical issues. Secondly, transportation problems. Public transportation is too difficult for physically disabled person. Thirdly, in mental health care services unregularities, especially structural unregularities difficult for disabled person. Moreover, if those conditions are difficult for a disabled person, unaccompanied movement will be difficult for them. Regular companies support is too significant for treatment effectiveness.

In addition to that disabled persons ' have some suspicious about treatment effectiveness and mental health Professional. Disabled person are not sure that ,mental health Professionals don't actually understand himself/herself, they cannot help himself/hersel. Those suspicious can be realistic when we think about professionals' pedagogical formation level. This is too special condition. Effective approach should be integrated in training. Those are just some part of the disabled persons' individual. To overcome the problems, mental health professionals, non governmental organizations should think about those problems. In this presentation solution recommendations will be explained.

Key Words: Disabled Persons, Psychological Problems, Using to the Mental Services

KIRILGAN NÜFUS GRUBU: ENGELLİ BİREYLERİN SAĞLIKLI ÇOCUKLARI**Dr. Şebnem ÖZDEMİR¹**, Yrd. Doç. Dr. Zerrin AYVAZ REİS²¹ İstanbul Üniversitesi Enformatik Bölümü, İstanbul² İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi, İstanbul, Türkiye

Amaç: Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (United Nations Population Fund-UNFPA) tarafından 11 Temmuz 2015 Dünya Nüfus Günü'nün teması "Kırılgan Nüfus Grupları (Vulnerable Populations in Emergencies)" olarak belirlenmiştir (UNFPA, 2015). Bu tema altında insani gelişimin sürdürülebilirliği için kırılganlığın azaltılması, kırılgan nüfus gruplarında dirayetin oluşturulması tartışmaya açılmıştır. Kırılgan nüfus grupları; bilgi alma, anlama veya yaşadıkları topluma adapte olmada yaşam koşullarından doğan engelleri bulunan küçük, orta ya da büyük ölçekli topluluklar olarak tanımlanmaktadır. TÜİK tarafından 2015 yılında Dünya Nüfus Günü kapsamında yayınlanan haber bülteninde, kırılgan nüfus grupları arasında engelli bireylerin yer aldığı ifade edilmiş, en az bir fonksiyonda zorluk yaşayan birey sayısının dört milyon sekiz yüz seksen iki bin sekiz yüz kırk bir (4.882.841) olduğu belirtilmiştir (TÜİK, 2015). TÜİK'in açıklamasındaki eksik kısım, engelli bireylerin kurdukları ailelerdeki sağlıklı çocukların da potansiyel bir kırılgan nüfus grubu olduğudur. Bu çalışmanın temel amacı; bu çocuklara yönelik toplumsal farkındalığın yurtiçi ve yurtdışı uygulanabilir örneklerini derleyerek, konuya ilişkin farkındalığın artırılmasını sağlamaktır.

Gereç ve Yöntem: Çalışmada literatür taraması gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Ulusal düzeydeki literatürde ebeveynleri engelli olan sağlıklı çocuklara yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Uluslararası düzeydeki uygulamalarda ise aile bireylerinden birinin engelli olma durumunda alınabilecek danışmanlık hizmetleri ve tavsiye sistemlerine sıklıkla rastlanmış, ancak özellikle bu konu odaklı bir araştırmaya rastlanılmamıştır.

Sonuç: Birey; çocuklukta yaşlıya geçişte farklı kırılganlıklar yaşama riski ile karşı karşıyadır ve bu risklerden bazıları diğerlerine göre hayata ve topluma karşı duruşu etkileme açısından daha önemlidir. Nitekim UNDP (United Nations Development Programme) tarafından 2014 yılında yayınlanan İnsani Gelişim Raporu'nda kırılganlığın bireyin yaşamını sürdürme biçimini etkileyen döngüsel bir yaklaşım kazandırdığı ifade edilmektedir. Anne ve babanın fiziksel ve/veya zihinsel engeli olmasının çocuğun bebeklik ve çocukluk dönemindeki etkisi değerlendirmelidir. Bu değerlendirmenin yanı sıra bu çocuğun kişilik gelişimi, öğretmeninin/öğretmenlerinin farkındalığı, okul çağındaki sosyalleşme durumu da incelenmelidir. Bu incelemenin yapılmasında başlangıç adımı, bu çocukların varlıkları ve yaşadıkları/yaşayabilecekleri sorunların mensubu oldukları toplum tarafından fark edilmesi ile atılmalıdır.

Anahtar kelimeler: Kırılgan Nüfus Grupları, Engelli Birey, Engellilik, Çocuk, Enformatik

VULNERABLE POPULATIONS: THE HEALTHY CHILDREN OF PEOPLE WITH HANDICAPPED

Purpose: The United Nations Population Fund (UNFPA) declared that World Population Day's, theme is officially titled "Vulnerable Populations in Emergencies" at July 11 in 2015 (UNFPA.2015). Under this theme, the reduction of vulnerability and building resilience for sustainable human development was discussed. Vulnerable Populations are defined as from individuals to small groups or communities, whose circumstances create barriers in order to access, attain and/or understand information and to have ability into society. In 2015 TUIK's broadcast a news about World Population Day's, theme and emphasize that people with handicapped are in Vulnerable Populations. In that news, TUIK also explained there are our million eight hundred eighty-two thousand eight hundred and forty-one (4,882,841) people who have difficulty at least one function (TUIK, 2015). Missing part of TUIK's emphasize is about healthy children of people with handicapped, who may accept as a natural member of vulnerable populations. The main goal of this study is to create and increase awareness for those children by collecting and summarizing applicable cases.

Method: In this study literature review on children of people with handicapped was conducted

Results: In the national literature, any research or proposal about the healthy children of people with handicapped could not found. In spite of researches, recommender systems and consultancies about handicapped member/s in family, any specific research, specifically on that topic also could not found in the international literature.

Conclusion: Individuals have risk to be face to face vulnerability from childhood to elder age. But some of those risks are more important than others by affecting the attitude towards society and personal life. According to United Nations Development Program (UNDP)'s Human Development Report in 2014, vulnerability can create a life cycle approach, which has a deep impact on individuals' life style. The effect of physically and/or mentally handicapped people's parental status on healthy children's infancy and childhood should evaluate. Besides development of his/her personality, awareness of his/her teacher/s, status of socialization of school age also examined. Creating awareness on society is the first step for such evaluations.

Keywords: Vulnerable Populations, People with Handicapped, Children, Informatics

**ZİHİNSEL ENGELİ OLAN BİREYLER İÇİN İŞ KOÇLUĞU EĞİTİMİ : YERLEŞTİR, EĞİT, SÜRDÜR
VAKA ÇALIŞMASI I**

Fzt.Sevgi Gamze FELEK¹, Prof.Dr.Feryal SUBAŞI¹, Yard.Doç.Dr.Şule DEMİRBAŞ¹, Uzm.Fzt.Elif ÜSTÜN¹, Fzt.Güzin KAYA Aytutuldu¹, Prof.Dr.Serap İnal²

¹Yeditepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul

²Bahçeşehir Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul

Amaç: Zihinsel engeli olan bireylerin 2014-1-TR01-KA204-013427 kodlu Erasmus Plus projesi kapsamında değerlendirilmesi ve iş koçu eşliğinde istihdamları ve sürdürülebilirliklerinin sağlanmasıdır.

Gereç ve Yöntem: Sıdika Doğruöz İş Okulu'nda eğitim gören, orta derece zihinsel engeli ve serebral palzisi olan A.K. (20; E) adlı olgu işe yerleştirme öncesi değerlendirilmiştir. Hazırlanmış olduğumuz; yaş, boy, kilo, eğitim durumu, ailenin eğitim ve maddi durumunu gibi soruları içeren sosyodemografik anket, Bireyin İş Tercihi, Resmi Özellikler, İstene İş İçin Kişisel Özellikler ve Destek alt başlıklarından oluşan Destekleyici İstihdam Modeli (DİM) Formu birey ile karşılıklı olarak doldurulmuştur. A.K'nın becerilerine uygun meslek seçimi için iş analizi yapılırken genel iş yapma becerileri sorgulanmıştır.

Bulgular: Sağ el ve ayağında hafif parezisi olan A.K. yürümede ve traş olmak dışında kendine bakım aktivitelerinde bağımsızdır.Basit parçaları okuma-yazma ve basit matematik işlemlerini yapma becerisine sahiptir. Dört yıldır Sıdika Doğruöz İş okuluna devam etmekte ve haftada 1 seans fizyoterapi ve rehabilitasyon almaktadır. Öğretmenleri tarafından verilen tüm görevleri beklenildiği şekilde ve sürede tamamlayan, A.K. arkadaşlarıyla iyi ilişkiler kurmaktadır. Ancak kalabalık yerlerden sıkılmakta ve rahatsız olmaktadır. Çalışma isteği yüksek olduğu halde, işveren ile ilgili korkularının olduğunu ifade etmektedir.

Sonuç: Hem fiziksel hem de zihinsel engelinin olması nedeniyle doğrudan işe yerleştirme girişimi yerine, bir staj programı düzenleyip "Proje Araştırması" yoluna gitmekte ve bu şekilde işin uygunluğunun incelenmesinde yarar olduğu kanısına varılmıştır. Kişilerarası ilişkilerinin iyi olması ve engeline rağmen entellektüel becerilerinin kısmen yüksek olması güçlü yanlar olarak kaydedilmiştir. Ancak kalabalıktan hoşlanmaması konusuna özenle ve dikkatle yaklaşılması ve işverenin özellikle bu konuda bilgilendirilmesi gerektiği not edilmiştir. Bireyin bir restoranda ve kafede, tercihen açık veya geniş alanda çalışabileceği düşünülmüş ve bu konuda girişimlerde bulunulmuştur, süreç devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Zihinsel Engel, Fiziksel Engel, İstihdam, İş Koçu,

**JOB COACHING TRAINING FOR PEOPLE WITH INTELLECTUAL DISABILITIES: PLACE, TRAIN, MAINTAIN
CASE STUDY I**

Purpose: The purpose of the study is to perform job assessment of individuals with intellectual disabilities and ensure their employment and sustainability in job under the scope of the Erasmus Plus Project coded 2014-1-TR01-KA204-013427.

Method: A.K. (20; M) having physical and intellectual disabilities and studying in Sıdika Doğruöz Vocational School were assessed prior to job placement. Specially prepared sociodemographic questionnaire that includes questions such as age, height, weight, education, family education, and financial status in addition to the assessment form of The Supported Employment Model (SEM) were applied. The SEM assessment form consisted of four subtitles as Work Preferences, Formal Properties, Desired Personal Characteristics to the Job and Support of Parties were filled through a face to face interview with A.K. alone. His skills for general jobs were questioned during the Job Analyses Assessment.

Results: A.K. having mild physical disability on his right arm and leg was independent in walking and could do his self-care, except shaving, which requires a very fine motor skill. He has reading-writing skills of simple texts and solving simple mathematics problems.. He is following Sıdika Doğruöz Vocational School since four years and also goes to a physical rehabilitation centre having one session in a week. He can complete all tasks and activities given by his teachers. He has good relationships with them. However, he is uncomfortable in crowded places. Although, he is very much eager to work, he has some fear about employers.

Conclusion: Due to both physical and intellectual disability of A.K. it was thought that it would be much more appropriate to enrol him to an internship as a "Project Search" to observe whether he will be successful, and to observe if the job is appropriate or not. We considered his well structured interpersonal relationships and intellectual skills, as well as his gross and some fine motor skills despite to his disabilities were his strengths. On the other hand, it was noted that his fear of crowd should be considered with care and attention; and his employer should be informed about it.

A work in a cafe or in a restaurant, especially with open and wider areas was considered appropriate for an internship. In this context, searching for an appropriate job for A.K was initiated.

Key words: Intellectual Disability, Physical Disability, Employment, Job Coach

**ZİHİNSEL ENGELİ OLAN BİREYLER İÇİN İŞ KOÇLUĞU EĞİTİMİ : YERLEŞTİR, EĞİT, SÜRDÜR
VAKA ÇALIŞMASI III**

Güzin KAYA AYTUTULDU¹, Feryal SUBAŞI¹, Şule DEMİRBAŞI¹, Elif ÜSTÜN¹, Sevgi Gamze FELEK¹, Serap İnal²

¹Yeditepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul

²Bahçeşehir Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul

Amaç: Çalışmanın amacı zihinsel engeli olan bireylerin 2014-1-TRO1-KA204-013427 kodlu Erasmus Plus projesi kapsamında değerlendirilmesi ve iş koçu eşliğinde istihdamları ve sürdürülebilirliklerinin sağlanmasıdır.

Gereç ve Yöntem: İşe yerleştirme öncesi değerlendirmiş olan M.V. (20; E) hafif/orta derece zihinsel engeli bulunmaktadır. İlk öğretim mezun olan M.V. Sıdika Doğruöz İş Okulu'nda eğitim görmekte ve devletten herhangi bir maddi destek almamaktadır. Hazırlanmış olduğumuz; yaş, boy, kilo, eğitim durumu, ailenin eğitim ve maddi durumunu gibi soruları içeren sosyodemografik anket, Bireyin İş Tercihi, Resmi Özellikler, İstenen İş İçin Kişisel Özellikler ve Destek alt başlıklarından oluşan Destekleyici İstihdam Modeli (DİM) Formu birey ile karşılıklı olarak doldurulmuştur. Öğretmen değerlendirmede hazır bulunduğu halde yardım alınmamıştır.

Bulgular: M.V. kaba ve ince motor becerileri içeren günlük yaşam aktivitelerinde bağımsızdır. Arkadaşları ile birlikte olmaktan memnundur ve iyi ilişkiler içindedir. Entelektüel olarak toplama, çıkarma ve ritmik sayma gibi matematik işlemlerini sevmektedir. Okuma ve yazmada yeterlidir. Şüphesiz bu özellikleri işe yerleşme açısından güçlü yanlarıdır.

Ancak kendine güven konusunda problemleri bulunmaktadır. Olmuş olan olayları, durumları anlatmada yeterli sosyal iletişim becerilerine sahip olduğu halde, utangaçtır ve yeni durumlara uyum yapmakta zorlanmaktadır. Fakat kendine verilen yönergeleri takip etmekte başarılıdır. Hiç iş tecrübesi olmamıştır, fakat çalışmaya çok isteklidir.

Sonuç: DİM değerlendirme formunu çok istekli tamamladı. Kalabalık ortamlarda kendini rahatsız hissetmekte ve mutsuz olmaktadır. Kendine güven sorunu nedeniyle sakin ortamlarda rutin işlerin, kalabalık ortamlarda kişiler ile iletişim gerektiren işlere göre daha uygun olduğu kanaati oluşmuştur. Bu nedenle, bir şirket veya fabrikada, örneğin bir ayakkabı fabrikasında etiketleme işinde çalışabileceği düşünülmüştür. Bu iş yapmaya M.V. de oldukça isteklidir. İş Analizi değerlendirme sonucuna göre renklere, kod numaraların şekillerine vb. göre etiketleri sınıflandırır ve yerleştirebilir. Bunun rutin bir iş olmasına rağmen hoşlanması ve rakamları sevmesi güçlü yanları olarak ön plana çıkmaktadır.

Bir sonraki adım işe yerleştirmeyi yapabilmektir. Bu amaçla İstanbul'daki ayakkabı firmalarının insan kaynakları ile M.V. için iş olanaklarını araştırmak üzere girişimlerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Entelektüel Engel, İşe Yerleştirme, İş Koçu, Rutin İş.

JOB COACHING TRAINING FOR PEOPLE WITH INTELLECTUAL DISABILITIES: PLACE, TRAIN, MAINTAIN CASE STUDY III

Purpose: The purpose of the study is to perform job assessment of individuals with intellectual disabilities and ensure their employment and sustainability in job under the scope of the Erasmus Plus Project coded 2014-1-TRO1-KA204-013427.

Method: M.V. (20; M) having mild/moderate intellectual disability, graduated with primary school and studying in Sıdika Doğruöz Vocational School. He does not receive any foundation from the government. He was assessed for job placement with a specially prepared sociodemographic questionnaire that included questions such as age, height, weight, education, family education, and financial status in addition to the assessment form of The Supported Employment Model (SEM). The SEM assessment form consisted of four subtitles as Work Preferences, Formal Properties, Desired Personal Characteristics to the Job and Support of Parties were filled through a face to face interview with M.V.

Results: M.V. is independent in his daily living activities including gross and fine motor skills. He likes to be with his friends and very cooperative with them. Intellectually he is successful in mathematics, such as addition, subtraction and rhythmic counting. He is efficient in reading and writing. Actually, these are his strengths for a job placement.

However, he has self-confidence problems, although his social communication skills are enough to tell situation or events, he is very shy and has also adaptation problems to new environments. He is eager to work and did not have any work experience before.

Conclusion: He completed eagerly the assessment forms of SEM. He said he likes routine works such as jewellery design, napkin folding and distribution of goods regularly. They are enjoyable for him. He feels unhappy and uncomfortable in a crowded environment and requires some support for adaptation. Because of his self-confidence problems, routine manual work in a quiet environment could be more suitable than works required communicating with the people in crowded places. Therefore, we considered that he could work in labelling job in a company or in a factory, such as a shoe factory. According to the Job Analysing assessment outcomes he can classify and set the labels according to their colours, code numbers, designs etc. Although this is quite a routine work, since he likes to deal with numbers, which were his strengths, this type of a job seems appropriate for him. The next step is to perform the placement; therefore we initiated the contact with the human resources of the shoe companies in Istanbul to search for the job possibilities for him.

Key words: Intellectual Disability, Job Placement, Job Coach, and Routine Job

ZİHİNSEL ENGELİ OLAN BİREYLER İÇİN İŞ KOÇLUĞU EĞİTİMİ: YERLEŞTİR, EĞİT, SÜRDÜR – OLGU ÇALIŞMASI II Elif ÜSTÜN¹, Feryal SUBAŞI¹, Şule DEMİRBAŞ¹, Sevgi Gamze FELEK¹, Güzin KAYA¹, Serap İnal²¹Yeditepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul²Bahçeşehir Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul

Amaç: Bu çalışmanın amacı zihinsel engeli olan bireyleri 2014-1-TR01-KA204-013427 kodlu Erasmus Plus projesi kapsamında değerlendirmek ve iş koçu eşliğinde uygun iş eşleşmesini gerçekleştirmektir.

Gereç ve Yöntem: Bu proje kapsamında Sıdika Doğruöz İş Okulu'nda (SDİO) eğitimine devam eden genç bireyler değerlendirilmiştir. Sosyodemografik soru anketi ile bireylerin yaş, boy, kilo, eğitim durumu, ailenin eğitim ve maddi durumu, bireyin İş Tercihleri (işten beklentileri, istedikleri kariyer ve iş görevleri, çalışma ortamı, çalışma saatleri), Resmi Özellikleri (eğitim, aldıkları sertifikalar ve iş deneyimleri) ve Kişisel Özellikleri (kişisel beceriler, sosyal ve akademik beceriler) sorgulandı. Değerlendirme modülü yüz yüze görüşme yöntemi ile uygulandı.

Bulgular: C.Y. 24 yaşında, ailesi ile yaşayan orta seviyede zihinsel engele sahip bir bireydir. Annesi ev hanımıdır ve babası tornacı olarak çalışmaktadır. C.Y. 4 yıldır SDİO eğitim görmekte ve mum yapma, resim yapma ve dokuma derslerini almaktadır. İş tecrübesi olarak babasının yanında torna tezgâhında yardımcı olarak çalışmış. Fakat bu işten zevk almadığını, kıyafetleri kirlendiği için daha fazla tornacı dükkânında çalışmak istemediğini belirtmiştir. Ayrıca kamusal alanda sağlanacak çalışma alanının onu mutlu edeceğini ifade etmiştir.

Sonuç: Olgu için iş olanakları araştırıldığında, iş koçu bireyin yeteneklerini kullanabileceği ve mutlu olacağı bir iş ortamında çalışma ortamını göz önünde bulundurdu. C.Y. için uygun iş ortamının market gibi yerler olmasına karar verildi çünkü bu ortamda C.Y. iş koçu eşliğinde raflara ürünleri kolayca yerleştirebilecektir. İş koçu, ilgili firmaların insan kaynakları birimleri ile görüşmüştür. Çalışması planlanan birim müdürüne C.Y. için uygun iş görevlerini anlatmış, iş arkadaşları tarafından desteklenip desteklenmeyeceğini ve ulaşım imkânlarını sormuştur. Başlangıç olarak yarı zamanlı çalışmasını tavsiye etmiştir. Bireye eşlik edecek çalışma arkadaşının belirlenmesinin ardından, iş koçu C.Y. için destek sağlamak adına bireye eşlik edecek iş arkadaşına gerekli sözsöz ve fiziksel destekleri öğretecektir.

Anahtar Kelimeler: İş Koçluğu, Zihinsel Engeli Olan Bireyler, İş Koçu, Vaka Sunumu

JOB COACHING TRAINING FOR PEOPLE WITH INTELLECTUAL DISABILITIES: PLACE, TRAIN, MAINTAIN – CASE STUDY II

Aim: The aim of the study is to assess and make job matching for people with intellectual disabilities in accordance with job coaches as a part of Erasmus plus Project (2014-1-TR01-KA204-013427).

Material and Method: It was assessed young people with intellectual disabilities who studying in Sıdika Doğruöz Vocational School (SDIO). Sociodemographic questionnaire including such as age, height, weight, education, education profile of the family, financial status of people with intellectual disabilities and vocational profile which include work preferences like expectations about working, preferred carrier, preferred work tasks and preferred work hours; formal qualifications like education, work experiences and other relevant qualifications; personal qualifications like personal skills, social skills and academic skills were assessed. The evaluation module was applied by face to face interview.

Results: C.Y. is a 24 years old man with a moderate intellectual disability who lives with his family. His father is working as a metal turning and his mother is a housewife. He has been studying at SDIO for four years. He attends candle make up class, painting class and weaving class in the school. In addition he had a work experiences in turnery workshop of his father. When we asked him about the previous work, he told us that I did not like my previous job because my clothes became dirty due to occupation's conditions. He said that he will be happy if he will find a job in public areas.

Conclusion: It was considered to job matching what jobs will be available for C.Y. to use his abilities, Job coach consider happiness and satisfaction and willingness of C.Y. from work environment while seeking and learn about work opportunities. It was decided that he could work at super market because he have ability to be able to easily recognize products and insert on shelves properly with assistance and orientation of his job coach. His job coach performed some interviews with human resources departments of firms. His job duties described, asked the supported at work by her co-workers, managers of the department who will work. It was suggested working as part-time employee at the beginning, transportation also asked from employer. After assigned co-worker by the manager job coach will teach him/her necessary verbal and physical assistance to support him.

Key Words: Job Coaching, People with Intellectual Disabilities, Job Coach, Case Study

PSİKOSOSYAL REHABİLİTASYON AÇISINDAN FİZİKSEL YETERSİZLİĞİ OLAN YETİŞKİN BİREYLERDE SAĞLIKLA İLGİLİ YAŞAM KALİTESİ ÖLÇEKLERİNİN DUYARLILIKLARININ İNCELENMESİ

Yasin EKİNCİ, Ömer Faruk YAŞAROĞLU, Elif KIRDI, Mintaze KEREM GÜNEL
Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Amaç: Çalışmamızın amacı fiziksel yetersizliği olan bireylerde etkilenen sağlıkla ilgili yaşam kalitesinin belirlenmesinde kullanılan, 2 farklı yaşam kalitesi ölçeğinin duyarlılığının araştırılmasıdır.

Gereç ve Yöntem: Çalışma Ankara'da yaşayan, ambulasyon yeteneği, farklı fiziksel problemler nedeniyle sınırlanmış 18-65 yaş arası fiziksel engelli bireyler üzerinde yapılmıştır. 15 erkek, 5 bayan olmak üzere 20 birey çalışmaya katılmıştır. Hastaların yaşam kalitelerini belirlemek için 15D ve Nottingham Sağlık Profili (NHP) ölçekleri uygulanmıştır. 15D, yaşam kalitesini on beş ölçüt doğrultusunda tanımlamaktadır. Hareket yeteneği, görme yeteneği, duyma yeteneği, solunum, uyku, yemek yeme, konuşma yeteneği, boşaltım, güncel aktiviteler, mental fonksiyon, rahatsızlık ve semptomları, depresyon, distres, canlılık ve cinsel aktivite parametrelerini içermektedir. Her bir soru likert ölçeğine göre puanlanmaktadır. Skorlamadaki artış yaşam kalitesindeki kötüleşmeyi gösterir. NHP, 38 madde ve 6 alt başlıktan oluşur: Enerji (3 madde), ağrı (8 madde), emosyonel reaksiyonlar (9 madde), uyku (5 madde), sosyal izolasyon (5 madde) ve fiziksel aktivite (8 madde). Sorulara evet veya hayır şeklinde cevap verilir. Toplam puandaki artış yaşam kalitesindeki azalmayı gösterir. Bu iki ölçeği değerlendirirken altın standart olarak özellikle mobilite ve lokomasyon alt başlıkları sebebiyle literatürde pek çok fiziksel engelli grubu için kullanılan Fonksiyonel Bağımsızlık Ölçeği (FIM) kullanılmıştır. İstatistiksel analiz Spearman Korelasyon Analizi yöntemi ile yapılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan hastaların yaş ortalaması 38,1±17.6 yıl, vücut kitle indeksi 25,7±3,9'dur. Fonksiyonel bağımsızlık ölçeği ile 15D yaşam kalitesi ölçeği arasında negatif orta-yüksek ($r = -0,61$, $p < 0,05$), Fonksiyonel bağımsızlık ölçeği arasında ise negatif orta derecede ($r = -0,49$, $p > 0,05$) bir ilişki tespit edilmiştir.

Sonuç: Fiziksel engelli bireylerde fonksiyonel bağımsızlık olumsuz yönde etkilenmektedir. Bu durum sağlıkla ilgili yaşam kalitesini de doğrudan ilgilendirmektedir. Sağlıkla ilgili yaşam kalitesini değerlendirmek için ölçeklerden yararlanılmaktadır. Çalışmamızda kullanılan farklı ölçeklerin, yaşam kalitesi belirlemek açısından daha hassas olduğunu incelediğimiz çalışmamızda kullandığımız 15D ve NHP'nin her ikisinin de fonksiyonel bağımsızlık durumuyla ilişkili olmakla birlikte 15D'nin daha hassas olduğunu bulunmuştur. Fiziksel engellilerde sağlıkla ilgili yaşam kalitesinin belirlenmesinde yararlanılan ölçeklerin hassas olanlarının kullanılması psikososyal rehabilitasyon açıdan uygulanacak programların belirlenmesinde önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Engelli İnsanlar, Günlük Yaşam Aktiviteleri, Yaşam Kalitesi, Psikososyal Rehabilitasyon

RESEARCHING SENSIVITY OF QUALITY OF LIFE INDEXES RELATED HEALTH IN PHYSICALLY DISABLED ADULT IN TERMS OF PSYCHOSOCIAL REHABILITATION

Aim: of the study is researching sensivity of 2 quality of life indexes which is used in physically disabled adults

Method: This study is done on the individuals (between 18-65 years old) whose ambulation ability is limited because of different physical disorders. 20 individuals (15 male, 5 female) participated in the study. 15D and Nottingham Health Profile (NHP) were used to evaluate the quality of life. 15D has fifteen sub-parameters including mobility, vision, hearing, respiratory, sleep, eating, speech, excretory, Elimination, Usual activities, Mental function, Discomfort and symptoms, Depression, Distress, Vitality, Sexual activity. Increase in scoring shows worse quality of life. NHP comprises of 6 sub-parameters and 38 questions. They are energy, pain, emotional reactions, sleep, social isolation and physical activity. Questions will be answered in the form of yes or no. Increase in score shows worsening in quality of life. During evaluating this two indexes Functional Independence Measure which is used to activity of daily life in several physical disabled groups were used as gold standard because of mobility and locomotion sub-parameters. Spearman Correlation was used for statistical analyse.

Results: Mean Patients age was 38,1±17.6 years and body mass index was 25,7±3,9. Negative medium-high degree correlation was found between FIM and 15D quality of life index ($r = -0,61$, $p < 0,05$), Negative medium correlation was found between NHP and FIM ($r = -0,49$, $p > 0,05$).

Conclusion: Functional independence is effected in physically handicapped people negatively. This situation is directly related with quality of life. Scales are used to evaluate quality of life related health. In this study was done to determine which quality of life index is more sensitive and it was found that both 15D and NHP had correlation with functional independence. Yet it was shown that 15D was more sensitive. It is important that choosing more sensitive scales which are used to determine quality of life related with health in terms of psychosocial rehabilitation in physically disabled individuals.

Keywords: Disabled Persons, Activities of Daily Living, Quality of Life, Psychosocial Rehabilitation

DIŞ HEKİMLERİNDE ÜST EKSTREMİTE ENGELLİLİK VE İŞLEVSELLİĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**Ayça Turan**, Songül Atasavun Uysal¹, Vesile Yıldız¹, İnci Yüksel²¹Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Ankara.²Doğu Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Kıbrıs.

Amaç: Çalışmamızın amacı, diş hekimlerinde üst ekstremitte engellilik durumu ile işlevselliği arasındaki ilişkiyi araştırmaktır. Gereç ve Yöntem: Çalışmaya Hacettepe Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi'nde çalışan 22-50 yaş aralığında ve çalışmaya katılmaya gönüllü diş hekimleri dahil edildi. Bireylerin üst ekstremitte engelliği 'Kol, Omuz ve El Sorunları Anketi, Disabilities of the Arm Shoulder and Hand (DASH)' ile değerlendirildi. Üst ekstremitte fonksiyonlarını değerlendirmek için Purdue Pegboard testi uygulandı. Bu testte her iki taraf üst ekstremitte ile 30 saniyede takılan pin sayısı değerlendirildi. Test 3 kez tekrar edildi ve ortalaması kaydedildi.

Bulgular: Çalışmaya 15 kadın, 2 erkek olmak üzere toplam 17 diş hekimi katılmıştır. Bireylerin yaş ortalaması 30.80 ± 8.03 , çalışma süresi ortalamaları ise 7.40 ± 8.04 yıldır. Çalışmamızda bireylerin DASH skorları ile Purdue pegboard test sonuçları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r = -0.163$, $p = 0.533$).

Sonuç: Çalışmamız ile meslekleri gereği sürekli üst ekstremitelerini kullanmak durumunda olan diş hekimlerinde üst ekstremitte engellilik durumu ile işlevselliği arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Çalışmada vaka sayımız henüz limitli olması dolayısıyla daha çok vakada bu ilişkinin incelenmesi gerektiği düşünülmüştür.

Anahtar kelimeler: Engellilik, Fonksiyon, Diş hekimleri

TO INVESTIGATE THE RELATIONSHIP BETWEEN THE UPPER EXTREMITY DISABILITY AND FUNCTIONALITY IN DENTISTS

Purpose: The aim of this study was to investigate the relationship between upper extremity disability and functionality in dentists.

Method: The dentists who work in Hacettepe University Faculty of Dentistry, between age of 22 to 50, and willing to participate this study were included. The upper extremity disability was evaluated with Disabilities of the Arm Shoulder and Hand (DASH) Questionnaire. The Purdue Pegboard test was used to evaluate upper extremity functionality. The number of peg seted in 30 seconds with bilaterally upper extremity was evaluated. This test was repeated 3 times and the mean of them was recorded.

Results: Totally 17 dentists: 15 female, 2 male participated in this study. The mean age of the individuals was 30.80 ± 8.03 , the mean working time was 7.40 ± 8.04 years. In our study it was found that there was not any statistically significant relationship between upper extremity disability and functionality scores ($r = -0.163$, $p = 0.533$).

Conclusion: It was found that there was not any relationship between upper extremity disability and functionality in dentists who required to use consistently upper extremity for their occupation. Due to the number of cases was limited in our study, it was considered it was needed to investigate this relationship in more cases.

Keywords: Disability, Function, Dentists

